

LUKA
Lukam ka góáèa qǎè tchõà ne,
Jeso Krestem ka
Téé-cookg'ai sa

Luka ba kò naaka me e (Kol 4:14) a ba a kòo Paulom cgoa tséé (Film 24). Ncées tçgāya sam kò Teofila ba góá máá (1:3).

Tçgāyas ncées Lukam di sa ko Jeso ba Gaam nqòòkaguèam Kgoara-kg'aom Iseraele di Me e sa hěé, naka wèém nqòóm di ta khòè ta dim Kgoara-kg'ao Me e sa hěéthěé ka nxàè. Tǎá zi qhàò zi di ne dtcòm-kg'ao nem kò kái-kg'aise góá máá.

Luka ba ko Jesom kò ma Tcom-tcomsam Tc'ěem ka ma ntcǎá tcúúèas ka nxàè, qǎè tchõà nem gha ě dxàua hǎa ne koe xгаа-xгаа ka (4:18), a ba a ko káise ncěe zi gúù zi tcáoa hǎa ne khòè ne ka tc'ěe-tc'ěese.

Luka ba ko kái q'oro qǎè-tcaoan ka kg'ui (1:14, 2:10, 24:41,52).

Luka ba kò cím dis tçgāya sa góá - si ncées tçgāya sa “Tséé zi” dis tçgāya si i. Lukam dis tçgāyas tc'ǎà di sa ko Jesom di nqarikg'ai koe qaòa cgoa chõò, a sa a ko “Tséé zi” dis tçgāyas koe còoka qòòkaguè. C'ěe khòèa ne ga kg'ama máá, Lukam dis tçgāya sa ko Jesom xg'ao ko qanega nqòómkg'ai koe kúrú zi gúù zi ka kg'ui, témé, si ko “Tséé zi” dis tçgāya sa Jesom xg'ao ko nqòómkg'ai koe kúrú zi gúù zi ka kg'ui, ěem xg'ao nqarikg'ai koe hǎa ka.

Cám tsara xg'aeku tsara hàna (tcee tsara 1-2 di tsara koe hěé naka tcee xu 9-19 di xu koe hěéthěé e) ncées tçgāyas q'oo koe cúí ga ko nxàèè zi gúù zi

úúa hãa tsara; nc̄e zi x'ái zi khama: moengelean kò ko nxàè ciian h̄é naka ghùu-kòre-kg'ao xu nc̄e kò Jesom ko ábàè koe dàra xu h̄é, naka Jesom kò tempelem koe cóá ba ii kam kò hãa koe h̄é, naka q̄èm khòèm Samaria dim dis sere-sere sa h̄é, naka cóám aagusea kò hãa ba h̄éth̄é di zi.

Nc̄es tçḡayas w̄és koe ko kaisase gaas ka kg'uièas gùù sa còrè si i naka Tcom-tcomsam Tc'ēm ka h̄é, naka khòè zi kò Jeso ba kúrúan ka h̄é naka Nqarim kò ko khòè ne chibia ne qgóóa máás ka h̄éth̄é e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- “i kúrúse”, “x'aèan”, “ēe xu cá m xu ka”
- Tcom-tcomsam Tc'ēe ba
- dxàua ne, khòè zi

Tçḡayas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:13)
- Jeso ba Galilea koe (4:14–9:50)
- Jeso ba ko Jerusalema koe q̄òò (9:51–19:44)
- Jeso ba Jerusalema koe (19:45–21:38)
- Jesom di xgàrasean h̄é naka Gam dis x'oo sa h̄é naka Gam dis x'ooan koe t̄e sa h̄éth̄é e (22–24)

Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:13)

Tshoa-tshoa sa

¹ Kái ne khòè nea xg'ao xg'aekua ta koe xg'ao ko kúrúse zi gùù zi bóò a góá. ² Khòè ne nc̄e tshoa-tshoas ka kò gane tçḡái ka nc̄e zi gùù zi bóò a ne, a ne a kò hàà Nqarim dim kg'uim di ne xgaa-xgaa-kg'ao ne ii nea nc̄e zi gùù zi máà taa hãa. ³ Tíí igabar kò w̄é zi gùù zi tshoa-tshoas koe q̄èse

těèa xám, i ncěeska qãèa máá tea, ěe zi ma kúrúsea xùrikua hãas kar ga góá máá tsi sa, tsáá Teofila tsi tcom-tcomsa tsi, ⁴ nxãasega tsi gha wèé tseeguan ncěe tsi xгаа-xгааèa ka q'ãa ka.

Moengele ba ko Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba gha ábàès ka kg'ui

⁵ I kúrúsea Herotem xg'ao x'aigam Jutea di ba ii x'aè ka, me kò Sakaria ta ko ma tcièm peresiti ba hàna, Abiam dis xg'aes di xu peresiti xu di ba. Gam dis khòès Elisabete sa kò *kaiam peresitim* Aronem dis qhàò si i. ⁶ Sakaria khara Elisabetea khara kò Nqarim cookg'ai koe tchàno khara khòè khara a, a wèé x'áè-kg'áman X'aigam Nqarim di ko kúrú, a chìbi úú tama. ⁷ Elisabete sa kò ábà tamas khòè si i khama khara kò káa cóa khara a. A kò gataga wèéa khara ga gàeaea hãa.

⁸ I kúrúsea me x'aè ba hàà Sakariam dis xg'aes di xu gha tempelem koe síí tséé di ba, me kò Sakaria ba síí peresitim di tsééan Nqarim cookg'ai koe kúrú. ⁹ Peresiti xu di cauan ka xu xg'ao ko cúím khòè ba nxárá tcg'òó, tempelem q'oo koe gha tcàa a qãè hm̀m̀ xg'ãò gúùan Nqari ba dàòà máá ba. Gaam cáím kam kò Sakaria ba nxárá tcg'òòè. ¹⁰ Eëm tempelem q'oo koe hãa a ko qãè hm̀m̀ xg'ãò gúùan Nqari ba dàòà máá ka ne kò wèé ne khòè ne tempelem ka tchàa koe hãa a ko còrè.

¹¹ Me moengelem Nqarim di ba qhúí-kg'ai me, a ba a kg'áom x'òam xòè za téé, ěem gabá hãa a ko ěes qãè hm̀m̀ xg'ãòs gúù sa altaram koe Nqari ba dàòà máá koe. ¹² Eëm ko Sakaria ba moengele ba bóò kam kò q'ae a q'áòs ka tcàèè. ¹³ Me moengele ba bìrí me a máá: “Táá q'áò guu, Sakariaè. Còrèa tsi

komsanaèa, si gha tsaris khòès Elisabete sa cóa ba ábà, tsi gha Johane ta ma tcii me ke. ¹⁴ A tsi a gha kaisase qãè-tcao, i gha gataga kái khòèan gaam di ábà x'aèan ka qãè-tcao. ¹⁵ X'aigam *Nqarim* cookg'ai koem gha tcom-tcomsam khòè ba ii, ke méém táá qgarì kana dùútsa tshàam xgòàm ga ba kg'áà guu. Eè ábà x'aèa ba koe gam gha guu a Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oèa, ¹⁶ a ba a gha kái ne khòè ne Iseraele di ne X'aigam gane dim *Nqarim* koe kabi. ¹⁷ Elijam di tc'ëean hëé naka qarian hëéthëé cgoam gha *Nqarim* cookg'ai koe kg'òè, a xòòga xu di tcáoan cóán koe kabi, a èe komsana tama ne di tcáoan kabi tchàno ne khòè ne di tc'ëean koe, a khòè ne X'aigam *Nqari* ba kg'ónòa máá," tam méé.

¹⁸ Me Sakaria ba moengele ba tèè a máá: "Nta ra gha ma q'ãa ncëe zi gúù zi gha kúrúse sa? Gàeasa raa, si tiris khòès igaba gàeasa hãa ka," témé. ¹⁹ Me moengele ba xòà me a máá: "Tíí ra Gabariele ra a, a ra a *Nqarim* cookg'ai koe tée. Gaam ga ba tséé tea, hààr gha kg'ui cgoa tsi, a qãè zi tchòà zi ncëe zi óágara máá tsi ka. ²⁰ Bòò, dtcòm tama tsia domka tsi gha ncëe koe guus ka nqooa hãa, a kg'ui tite, me gha nxãakg'aiga síí x'aè ba hàà ncëe zi gúù zi gha hàà kúrúse ba," tam méé.

²¹ Nxãaska i ko kái khòèan tchàa koe téé-tëe a ko Sakaria ba qãà, a area hãa, dùús domkam tempelem q'oo koe ncëeta noose ãoa hãa sa. ²² Eëm ko tcg'oa kam kò gane cgoa kg'uian ka tààè, ne kò bóòà q'ãa tempelem q'oo koem kò x'ái sa bóòà hãa sa. Me kò nqoo-nqoosase nxàem ko sa tshàua ba cgoa x'ái ne. ²³ A ba a kò èe xu cárm xu kam ko tempelem koe tsééa xg'ara ka x'áéa ba koe kabisè.

²⁴ Ncëe zi gúù zi qãá q'oo koes kò gam dis khòès

Elisabete sa ncãàn úú, a sa a 5 nxoean séè a nquum q'oo koe cúia hãa, khòè ne gha táá bóò si ka. Si bìríse a máá: ²⁵ “X'aigam *Nqari* ba ncêes gúù sa kúrúá máá tea hãa, a ba a ncêem x'aèm ka Gam di thòò-xama-máákuan tíí koe x'áíá, a ba a khòè ne koe tiri sau-cgaean cóá ner úú tama di koe tcg'òó tea hãa,” témé.

Moengele ba ko Jeso ba gha ábàès ka kg'ui

²⁶ Me kò moengelem Gabariele ba 6 dim nxoem ka Galilea dim x'áé-dxoom Nasareta dim koe Nqarim ka tsééa úúè, ²⁷ dxàe-coas koe, ncêe kò Josefa ta ko ma tciièm qáíí-kg'aom ka séèkuan tòóa máàèa hãa sa. Josefa ba kò Dafitem dis qhàòs dim khòè me e, i gaas dxàe-coas di cg'òèan kò Maria a. ²⁸ Moengelem ko Marias koe hàà kam kò hàà tsgámkagu si a máá: “X'aigam *Nqari* ba cgòm sia a sáá cgoa hàna,” témé.

²⁹ Si Maria sa ãem ko gatà méé ka kaisas q'áòs ka tcãàè, a sa a kò tèèse dùús domkam ko gatà ma tsgámkagu si sa. ³⁰ Me moengele ba bìrí si a máá: “Táá q'áo guu, Mariaè, Nqarim koe si cgòmkuan hòòà hãa ke.

³¹ Bóò, ncãà si gha úú, a kg'áòm cóá ba ábà, a si a gha Jeso ta ma tcii Me.

³² Tcom-tcomsam khòè Me e gha ii, a ba a gha tc'amaka hãam Nqarim dim Cóá ba iise tciiè,

Me gha X'aigam Nqari ba x'aian dis ntcõó-q'oo sa máà Me,

Gam ka xòò-dxoom Dafitem khamaga ma.

³³ Jakobem dis qhàòs koem gha chõò tamase x'aiga ii,

si Gam dis x'ai sa cuiskaga chõò tite,”

tam moengele ba méé.

³⁴ Si Maria sa moengele ba bìrí a máá: “Nta i gha ii, qane cgoar kg'áò-khoe cgoa xóé tama ka?” témé.

³⁵ Me moengele ba xọa si a máá:

“Tcom-tcomsam Tc'ěe ba gha sáá koe hàà,
kaisase Tc'amaka hànám di qaria nea gha qàbi si,
Me gha gaa domka

Gaam ẹe gha ko ábàè ba tcom-tcomsa ii,
a ba a gha Nqarim òm Cóa ba ta ma tciìè.

³⁶ Bóò kg'ama, ncěe Elisabete koe kúrúsea sa.

Wèé khóèa ne kò q'ana hãa cóás úú tite sa,
a sa a ábà tamás khóè si i sa,
igaba ncěes gàeesea hãa kas kg'áòm cóá ba qóma
hãa,

i nxoea sa ncěeska 6 i.

³⁷ Cúí gúù ga káà a, Nqarim ka kúrúè tite e khama,”
tam méé.

³⁸ Si Maria sa xọa me a máá: “Ncãa ga ra a,
X'aigam Nqarim òm qãà ra. Eě tsi ko méé khamaga
méé i tí koe ii,” tas méé. Me moengele ba guu si a
qòò.

Maria sa ko Elisabete sa òra

³⁹ Gaa x'aè kas kò Maria xgoaba a sa a qháése
c'ěem x'áé-dxoom xàbìan òm koe síí, Juta ne di ba.

⁴⁰ A sa a Sakariam x'áé koe tcàa a Elisabete sa
tsgámkagu. ⁴¹ Eěs ko Elisabete sa kóms ko Maria
tsgám sia ts'oo kam ko cóá ba ncãaa sa q'oo koe
kòri, si Tcom-tcomsam Tc'ěem ka cg'òè cgaèè, ⁴² a
sa a tc'amaka kg'ui a máá:

“Wèé zi khóè zi cookg'ai koe si sáá ts'ee-
ts'eekg'aièa. Me gataga sarim cóá ba thěé ts'ee-
ts'eekg'aièa. ⁴³ Dùútsa gúùs kaia sa ko ncěe cámi ka
tí koe kúrúse, ncěe tirim X'aigam Nqarim ka xòòs

ko tí koe hàà ka? ⁴⁴ Eër ko kóm si ko ma tsgám tea ts'oo sa kam ko gaa x'aè kaga cóá ba ncãàa te q'oo koe qãè-tcaoan ka kòri khama. ⁴⁵ Ncëem X'aigam *Nqari* ba sáá cgoa kg'uia hãa zi gúù zi wèé zi gha kúrúse sa si dtcòma hãa, khama si ts'ee-ts'eekg'aièa,” tas méé.

⁴⁶ Si Maria sa máá:

“X'aigam *Nqari* bar ko wèé tcáóa te cgoa kaikagu, ⁴⁷ i tc'ëea te Nqarim Kgoara-kg'aom Tirim koe qãè-tcaoan ka cg'oèa hãa,

⁴⁸ Gam dis qãàs di nqãaka hãa nem bóò hãa khama.

Bóò, ncëe koe guus ka zi gha wèé zi qhàò zi nxàè ts'ee-ts'eekg'aièar hãa sa.

⁴⁹ Qarian úúa hãa ba kaisa zi gúù zi kúrúa máá tea hãa khama,

i cg'òèa ba tcom-tcomsa a.

⁵⁰ Gam di thõò-xama-máákua nem ko ãe ko q'áo Me ne koe x'ái ãe zi ko ma qhàò zi hàà khama.

⁵¹ *Nqari* ba tshàua ba cgoa cgáé zi gúù zi kúrúa, a ba a ãe tc'ëega ne e, ta tcáóa ne q'oo koe tc'ëea hãa ne khóè ne tsai-tsai q'ara hãa.

⁵² Kaia x'aiga nem gaan di ntcõó-q'ooan x'aian di koe guu a xòoa hãa, a ãe nqãaka hàna khóèan ghùia hãa.

⁵³ Xàbàa khóèa nem xg'ãàkagua hãa qãè zi gúù zi cgoa, a ba a ãe qguua hãa khóèan káà gúù tshàu-q'oose tcg'òóa hãa.

⁵⁴ Gam dim qãàm Iseraele bam hùia,

thõò-xama-máákuan Gam dim ko tc'ěe-tc'ěese khama.

⁵⁵ Ncēem ma gatá ka xõòga ne nqòòkagua hãa khama,

Abrahamam ka hěé
naka qhàòà ba ka hěéthěé e,
chõò tamase,”
tas Maria méé.

⁵⁶ Si kò Maria sa nqoana khama noo nxoean Elisabètes cgoa síí hãa, a sa a nxãwa kabise a x'áéa sa koe dìbi.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di ábà x'aèa ne

⁵⁷ Me kò Elisabètes gha ábàm x'aè ba hàà, si kò kg'áòm cóá ba ábà. ⁵⁸ Ne kò cúuse x'ãèa ne khóè ne hěé naka gas di qhàòan hěéthěé kóm X'aigam *Nqarim* ma kaisase thõò-xama máá sia hãa sa, a ne a kò gas cgoa qãè-tcao.

⁵⁹ A ne a 8 cáma nem cóá ba úúa ka hàà, hàà ne gha q'ãe nqãa-qgai khòo me ka, a ne a Sakaria ta ma tcii me kg'oana, xõòm cg'õè cgoa. ⁶⁰ Si gam ka xõò sa xoa a máá: “Eě ěe, Johane tam gha ma tciiè,” témé. ⁶¹ Ne khóè ne bìrí si a máá: “Eěta xam̀s cg'õès kò qhàòà si di ne koe káà si i ná,” témé. ⁶² Ne tshàua ne cgoa sere-sere a xõò ba tềè, ntam ko cóám di cg'õèan ka méé sa. ⁶³ Me góám gha gúúan tcaba dtcàrà, a góá a máá: “Cg'õèa ba Johane e,” témé. Ne wèéa ne are.

⁶⁴ Me kò gaa x'aè kaga Sakaria gaicara tshoa-tshoa a kg'ui, a Nqari ba dqòm.

⁶⁵ Ne kò ěem qgáim di ne khóè ne wèé ne q'áòs ka tcãèè, ne kò Jutea di xu xàbì xu wèé xu di ne khóè ne ncēe ko kúrúse zi gúù zi wèé zi ka kg'ui. ⁶⁶ Ne kò wèé ne ěe kò kóm ne are a tềèse a máá: “Dùútsa cóá

ba gáé ncēe ba?” témé. X'aigam *Nqarim* dim tshàu ba kò hãa cgoa mea khama.

Sakaria ba ko Nqari ba dqom

⁶⁷ Me kò cóám ka xõòm Sakaria ba Tcom-tcomsam Tc'ēem ka cg'oè cgaeè, a ba a porofita a máá:

⁶⁸ “Dqomèmè méém X'aigam *Nqarim* Iseraele di ba, Gam di ne khòè ne koem hààraa a ba a ko hàà kgoara ne ke.

⁶⁹ Kgoarakuan dim nxãà bam tc'amaka ghùia máá ta a hãa.

Gam dim qãàm Dafitem di ne qhàò ne koe.

⁷⁰ Ncēem ko ma nciísega

Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu koe ma kg'uia hãa khama,

⁷¹ a ba a ko máá,

hààm gha gatá di ne cg'õo-kg'ao ne koe hěé naka wèé ne ēe hòre taa ne di tshàu-q'ooan koe hěéthěé kgoara ta a.

⁷² Ncēem dàòm kam ko *Nqari ba*

gatá di xõòan koe thõò-xama-máákuan x'ái,

ncēem kò nqòòkagu nea hãa a,

naka Gam dis qáé-xg'aes tcom-tcomsa sa tc'ēe-tc'ēesean hěéthěé e,

⁷³ gaises ncēem gatá ka xõòm Abrahamam koe gaisea sa,

⁷⁴⁻⁷⁵ gatá di ne cg'õo-kg'ao ne koem gha tcg'òó ta a ka,

ta gha nxãasega q'áò tamase hěé,

tcom-tcomsase hěé

naka tchànose hěéthěé

cookg'aia ba koe tsééa máá Me,

wèé kg'õèa ta q'oo koe.

⁷⁶ Tsáá tiri tsi cóá tsi,
X'aigam Nqarim ncēm tc'amaka hánam
 di tsi porofiti tsi iise tsi gha tciè,
Nqarim cookg'ai koe tsi gha qõò,
 a tsi a gha hààm gha xu dàò xu kg'ónòa máá Me.

⁷⁷ Gam di ne khòè ne tsi gha bìrí
 nta ne gha ma q'ãan di tc'ëean di kgoarasean hòò
 sã,
 gane di chìbian di qgóóa-máákuan koe guu a.

⁷⁸ Gatá dim Nqari ba ko tcáóa ba q'oo koe thõðan
 xám,
 gaa domkam gha cárs ko tcg'oa xòè koe guuam
 x'áàm
 ncēe tc'amaka guuam cgoa x'àà-x'aa ta a.

⁷⁹ Wèém khòèm èe
 ntcúús q'oo koe hée
 naka x'o oan di sóman koe hěéthěé hánam
 koem gha x'áà ba óága,
 a ba a gha dàò ta tchàno-tchano
 tòókuan dim dàòm koe,"

tam méé.

⁸⁰ Me kò cóá ba kai a tc'ëean koe qari, a ba a kò
 tchàa-xgóós koe hàna, me sí hààm gha Iseraele di
 ne khòè ne cookg'ai koe x'áísem x'aè ba hàà.

2

Jeso ba ko ábàè

(Mt 1:18-25)

¹ Eēm x'aèm kam xg'ao *Roma* dim x'aigam Aguse-
 tosi ba x'àèan tcg'òò, wèém nqõóm di ne khòè ne
 gha nxáràè di i. ² Ncēs nxárákus kg'áíka di sa xg'ao
 Kurinem kò Siria koe x'aiga ii x'aè ka kúrúse. ³ Me
 kò wèém khòè ba nxãaska gam dim x'áé-dxoom koe
 sí góáse.

4 Me Josefa thêé Nasareta dim x'áé-dxoom Galilea dim koe guu a sí Jutea dim x'áé-dxoom koe tcãà, Betelehema ta ko ma tciie ba, x'aigam Dafitem *ábàèa* koe, Dafitem dim qhàò me e kò ii khama. 5 Gaa koem kò sí Marias cgoa góáse, ncēm kò séèkuan tòóa máána hãa sa, si kò gataga qóm ii. 6 *Qanega* khara Betelehema koe hãa kam kò cóá bas gha ábà dim x'aè ba hàà. 7 Si kò qgáé-kg'ai dim cóám gas di ba ábà, a sa a qgáían cgoa tcám Me, a dxòrom q'oo koe xòó Me, cg'áè-nquum koe i kò x'óm-q'ooan káà a khama.

Ghùu kòre-kg'ao xu hēé naka moengele xu hēéthēé
e

8 Xu kò c'ēe xu ghùu kòre-kg'ao xu qãáka hãa a tééa q'uu a ko ghùu zi kòre. 9 Me kúúga moengelem X'aigam di ba hàà qàea xu koe téé, me X'aigam dim x'áà ba x'áà-x'aa xu, xu kò kaisase q'ádò. 10 Me kò moengele ba bìrí xu a máá: “Táá q'ádò guu! Bòò, qãè tchõà ner ko óága máá xao o, ncēe gha hàà wèé khòèan kaisa qãè-tcaoan máà a ke. 11 Ncēm cáám ka tu Dafitem dim x'áé-dxoom koe Kgoara-kg'ao ba ábà mááèa - X'aigam Krete ba! 12 Si gha ncēes gùu sa gaxao koe x'ái sa ii: cóá-coam qgáían ka tcám a dxòrom q'oo koe xòóèa ba xao gha hòò,” tam méé.

13 Si kò kúúga moengele xu dis xg'aes nqarikg'ai di sa qhúí a gaam moengelem cgoa hàna hãase Nqari ba dqòm, a máá:

14 “Dqòm kuan méé i kaisase tc'amaka hànám
Nqarim koe hãa,
naka tòókuan hēéthēé e nqõómkg'ai koe,
khòè ne ãem ncàma hãa ne koe,”
témé.

15 Eẽ xu ko moengele xu guu xu a ko nqarikg'ai koe kaḅise, ka xu kò kòre-kg'ao xu bìríku a máá: “Hààn xae Betelehem a koe qḡò naka síí ncēes gúùs kúrúsea sa bóò, ncēe X'aigam *Nqarim* bìrí xaea hãa sa,” témé. 16 A xu a qháése xgoaba a qḡò, a síí Maria khara Josefa khara hēe naka Cóa-coa ba hēéthēe hòò, Me dxòrom q'oo koe xōe. 17 Eẽ xu ko kòre-kg'ao xu hòò ne ka xu kò ncãa i Cóm ka mééè sa bìrí khara a. 18 Ne kò wèe ne ēe kòre-kg'ao xu ko bìrí ne sa ko kóm ne are. 19 Si Maria sa wèe zi gúù zi ncēe zi tcáóa sa koe tòò, a sa a gazi ka kaisase tc'ēe. 20 Xu ghùu kòre-kg'ao xu kaḅise, a xu a Nqari ba dqom̃ a koa Me, wèe zi gúù zi ēe xu kò kóma zi ka hēe naka ēe xu kò bóò a zi ka hēéthēe e; ēe xu kò ma bìrièa khama i kò ii.

21 8 cáman qãá q'oo koem kò Cóa ba q'ãe nqãa-qgai khòè, a ba a Jeso ta ma tciie, qóm̃mè tamam hãa cookg'ai koem kò moengelem ka máàèa hãas cg'òè sa.

Jeso ba tempelem koe hàna

22 Eẽm ko x'aè ba hàà Josefa khara Maria khara méé khara peresitim ka q'ano-q'anoè di ba, ncēe Moshem di x'àèan kò méé khama, ka khara kò Cóa ba Jerusalema koe úú, a síí X'aigam *Nqarim* cookg'ai koe tòò Me. 23 Eẽ i kò ma X'aigam *Nqarim* di x'àèan koe ma góásea khama, a ko máá: “Wèém cóám kg'áòm tc'ãà a ábàèa ba méém X'aigam *Nqarim* di tsééan tòóa mááè,” téméè khama. 24 Gataga khara kò dàò-a-mááku sa X'aigam *Nqari* ba kúrúá máá, ēem kò ma X'aigam *Nqari* ba x'àèa khama a ko máá: “Cám̃ tcíbí sara kana cám̃ tcíbí-coa sara ga igaba,” témé.

²⁵ Gaa x'aè kagam kò Jerusalema koe Simone ta ko ma tciièm khòè ba x'ãèa. Tchàno, a Nqari-tcáóa hãam khòè me e kò ii, Nqarim gha Iseraele ne qgài-qgai tcáo dim x'aè ba kò tééa máána hãa ba, me kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba gam koe hãa, ²⁶ me kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka x'áíèa hãa, X'aigam *Nqarim* dim Kreste bam bóò tamás cookg'ai koem x'óóa hãa tite sa. ²⁷ Tcom-tcomsam Tc'ëem kam kò tempelem koe óágaè. Khara kò Jesom ka xòò ga khara thée gakhara dim Cóám Jeso ba tempelem koe óá, hàà khara gha x'áèan ko méé sa kúrua máá Me ka, ²⁸ me kò Simone ba gaam Cóám Jeso ba sèè a x'õàa ba koe tchàma a ba a Nqari ba dqom, a máá:

²⁹ “Tíí Q'òòè, ãe Tsi ma bìrí tea khama

Tsi gha ncẽeska Tsarir qãà ra

tòókuan cgoa dàò ba xgobekg'ama máá.

³⁰ Tiri tcgáía nea Tsari kgoarakuan bóòà hãa khama,

³¹ ncẽe Tsi wèé zi qhàò zi tcgáí q'oo koe kg'ónòa a,

³² tãá zi qhàò zi gha xgobekg'am tc'ëem x'áà Me e gha ii,

a ba a gha Tsaris qhàòs Iseraele di sa x'áàkagu,” tam méé.

³³ Khara kò Cóám ka xòòga khara Simonem ko Cóám ka méé gùan are. ³⁴ Me kò Simone ba ts'ee-ts'ee kg'ai ne, a ba a Marias Cóám ka xòò sa bìrí a máá: “Bòò, Nqari ba ncẽem Cóá ba qaara máásea, kái ne khòè nem gha kúru ne cg'áé, a ba a gha kái ne khòè ne Iseraele koe tẽekagu ka. X'áí Me e gha ii ntcoeku cgoaè gha ba, ³⁵ nxãasega zi gha kái ne khòè ne di zi tc'ëe zi tcg'oa a x'áíse ka, me gha ntcàu ba qhàè tcáo si,” témé.

³⁶ Si kò gataga Anna ta ko ma tciès porofiti sa hànaa, Fanulem ka cóase sa, Asere dis qhàòs di ba. Kaisases kò gàeasa hãa, ncêe ko ães ko sèèèa xg'ara ka 7 kurian gas dim khòem cgoa x'ãèa hãa sa. ³⁷ A sa a kò dxàe-ntcõa sa kúrú, a nxãakg'aiga síí 84 kuri, a kò wèe x'aè ka tempelem koe hàna, a ko ntcùú ba hêé naka koaba ba hêéthêé Nqari ba dqom, tc'õoan carasean hêé naka còrèan hêéthêé cgoa. ³⁸ Gaam x'aem ãem kagas kò hàà cgae ne, a hàà Nqari ba qãè-tcaoa máá, a sa a wèéa ne ãe kò Nqarim gha Jerusalema ba kgoara sa qãà hãa ne Cóám ka kg'ui cgoa.

³⁹ Eã khara ko wèe zi gúú zi X'aigam *Nqarim* kò x'áèa hãa zi kúrúa xg'ara ka khara ko Galilea koe kabise, gakhara dim x'áé-dxoom Nasaretam koe. ⁴⁰ Eã ko Cóá ba kai kam kò qari, a tc'èega, i Nqarim di cgòmkuam Gam cgoa hãa.

12 kuri qãá q'oo koem ko Jeso ba tempelem koe kabise

⁴¹ Wèém kurim q'oo koe khara kò ko *Jesom* ka xõò ga khara Jerusalema koe qõò, Paseka dis kòès koe. ⁴² Eã *Jeso ba* 12 kurian úúa ka ne kò gaicara qõò a gaas kòès koe síí, khòè ne kò ko wèe x'aè ka hêé khama.

⁴³ Eã ko kòè sa xg'ara ka khara kò x'áéa khara koe kabise, igabam kò Jeso ba Jerusalema koe qaù, khara kò Gam ka xõò ga khara ncêes gúú sa c'úúa.

⁴⁴ Khòè ne xg'aeku koem kò hàna, ta khara kò tc'èea, khama khara kò tc'ãà dim cáím ba qõò, a khara a gakhara di qhàòan hêé naka khòè ne ãe khara kò q'ana ne hêéthêé koe qaa Me.

⁴⁵ Táá khara kò hòò Me khama khara kò Jerusalema koe kabise a síí qaa Me.

⁴⁶ Nqoana cáman qǎá q'oo koe khara kò tempelem q'oo koe hòò Me, Me xгаа-xгаа-kg'ao xu xg'aeku koe ntcõe, a ntcõó a ko komsana xu, a ko tēe-kg'ám zi tēe xu. ⁴⁷ Xu kò wèé xu ēe kò kóm Me xu Gam di kóma q'āan hēé naka xǒa-kg'áma ba ka hēéthēé arekaguè. ⁴⁸ Gam ka xǒoga khara ko bóò Me ka khara kò kaisase are, si Gam ka xǒo sa máá: “Tiri Tsi Cóa Tseè, dùús domka Tsi kò ncēeta hēéa máá? Bóò, saò ba hēé naka tíi hēéthēé khama ncāa ko thǒo-tcaoase qaa Tsi,” témé. ⁴⁹ Me xǒa khara a, a máá: “Dùús domka khaoa kò ko qaa Te? C'úua khaoa kò hāa, Abom Tirim Xǒòm di zi gúu zi koe méér ga hāa sa?” témé. ⁵⁰ Khara kò dùú sam ko méé sa táá koma q'āa.

⁵¹ Me Nasareta koe kabise cgoa khara a, kom-sana khara am kò ko. Si kò Gam ka xǒo sa ncēes gúu sa tcáóa sa q'oo koe tòó. ⁵² I ko Jesom di tc'ēan hēé naka qaria ba hēéthēé kai a càuse, i kò Nqari ba hēé naka khòè ne hēéthēé di tòókuan càuse cgae Me.

3

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba ko Nqarim di kg'uian xгаа-xгаа

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

¹ 15 dim kuri me e kò ii *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram Tiberiam kò wèém nqǒó ba tc'āa-cookg'aia hāa ka, me kò Pontiose Pilato ba Jutea dim x'aiga ba ii, me Herote ba Galilea dim nqǒó ba tc'āa-cookg'aia, me káíkhoem Filipi ba Iturea ba hēé naka Terakoniti ba hēéthēé di tsara nqǒó tsara tc'āa-cookg'aia, me Lisania ba Abelenem dim nqǒó ba tc'āa-cookg'aia. ² Gaa x'aè ka tsara kò Anase

ba hěé naka Kaifase ba hěéthěé tsara kò kaia tsara peresiti tsara ii. Kam kò Nqarim dim kg'ui ba Sakariam dim cóám Johanem koe hàà, tchàa-xgóóm koem hãase. ³ Me Jorotane dim tshàa ba nxama-nxama xu nqóó xu wèé xu koe qđòate, a ba a chibia ne koe ne gha tcóóse a tcguù-tcguuès ka xгаа-xгаа ne, nxãasega ne gha gane di chibian qgóóa máàè ka, ⁴ ěe i ma porofitim Isaiam dis Tcgãyas koe ma góásea hãa khama a ko máá:

“C'ěem dóm ba ko tchàa-xgóós koe guu a q'au a ko máá:

‘X'aigam *Nqari* ba tu dàò ba kg'ónòa máá, naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me.

⁵ Wèé qgálan ěe qàm gha cg'oè-cg'oeè, i gha wèé xàbian hěé naka nxǒá xàbian hěéthěé nqãaka qámme,

i gha kàma dàòan tchàno-tchanoè, i gha xgára dàòan tcgariè.

⁶ Ne gha wèé ne khòè ne Nqarim di kgoarakuan hòò a bóò,’ ” témé ba.

⁷ Me kò Johane ba tcguù-tcguukuan domka gam koe hààraa zi xg'ae zi bìrí a máá: “Gatu cg'aoan di tu cóá tuè, diín ka tua q'ǎà-q'ǎàèa hãa a ko hààko xgòàn *Nqarim di bèè*? ⁸ Nxãaska méé tu chibian koe tu tcóósea hãa sa gha x'ái tc'áróan kúru, naka tua táá tshoa-tshoa naka bìrise naka máá: ‘Abrahama ba ta úúa hãa, síta ka tsgõose ba,’ témé guu. Bìrí tu ur ko a ko máá: Nqari ba tààè tama ncèe zi nxǒá zi sèè a Abrahama ba tsgõo-coan kúrua máán ka ke. ⁹ Si gataga bóò sa nxãakamaga hìi zi di tobèan kg'ónòa tòóa máàèa, si gha wèés hìis ěe qãè tc'áróan

kúrú tama sa xg'aoa tcg'òó a c'eean q'oo koe xaoa tcãàè,” témé.

¹⁰ Ne xg'ae zi di ne khòè ne tèè me a máá: “Kháé nxãata i kò ii ne ta gha dùú sa kúrú?” témé. ¹¹ Me xõa ne a máá: “Dìim wèém ãe cam qgálan úúa hãa ba méém ãe cúis ga sa úú tama ba c'ãe sa máá, nakam dìim wèém ãe tc'õoan úúa hãa ba gataga thëé hëé,” témé.

¹² Xu c'ãe xu mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu hàà, tcguù-tcguuè xu gha ka. A tèè me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao tseè, dùú sa xae gha sixae kúrú?” témé. ¹³ Me xõa xu a máá: “Táá méé xao qaaseko marian nqáéa hãan sèè cgae ne guu,” témé.

¹⁴ Xu gataga ncõo-kg'ao xu hàà a tèè me a máá: “Kháé nxãaska sixae ka, dùú sa méé xae kúrú?” témé. Me Johane xõa xu a máá: “Táá cúí khòè koe ga qari cgoa marian sèè guu, naka táá khòèan gaan di tama chibian hãakagu guu. Naka xaoa gaxao di surutan qãè-tcaoa máá,” témé.

¹⁵ Khòè ne kò nqòòà hãase qãà a ne a ko wèéa ne ga tcáóa ne q'oo koe tèèse a ko máá, Johane ba gha c'ãedaoka Krestem ga me e, ta tc'ãea. ¹⁶ Me Johane wèéa ne ga xõa a máá: “Tíí ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu tu u, igabam ko Gaam ãe tíí ka qari ba hàà, ncãe Gam di nxàbo tcãian kgoara ner kg'ano tama ba. Gaa ba gha hàà Tcom-tcomsam Tc'ãem cgoa hëé naka c'eem cgoa hëéthëé tcguù-tcguu tu u. ¹⁷ Mabere tsoroan ko dqòrò cgoaèm hii ba tshàua ba koe hãa, Me gha maberean ko dqòròès qgáis koe wèé maberean ga dqòrò, a gha Gam di maberean Gam dis nxàés koe xg'ae-xg'ae, igabam gha tsoroan ts'irì tamam c'eem koe dàò,” témé.

18 Johane ba kò kái zi dàò zi tãáka zi cgoa khòè ne koe qãè tchõàn óá. 19-20 Igabam kò Herotem tc'ãa-cookg'ai ba tãás gùu sa kúrú a gam di chìbian càù, Johane ba qáé-nquus koe tcãàn ka. Johane ba kò chibi-chibi mea, Herotiasés gam ka káíkhoem dis khòès cgoam kò xóéa hãa, a ba a kò gataga kái zi gùu zi cg'ãè zi kúrú hãa khama.

Jeso ba ko tcguù-tcguuè
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

21 Khòè ne wèè ne ko tcguù-tcguuè kam kò Jeso ba thèé tcguù-tcguuè. Eëm hãa a ko còrè ka i kò nqarikg'aian xgobekg'amse, 22 Me kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba tcíbís khama ii a xõa cgae Me. Me kg'ui ba nqarikg'ai koe guu a tcg'oa, a máá: “Tiri Tsi Cóa Tsi ncàmà Ra hãa Tsi i. Tsáá koe Ra ko qãè-tcao,” témé.

Jesom dis qhàò sa
(Mt 1:1-17)

23 Eëm ko Jeso ba Gam dis tséé sa tshoa-tshoa kam kò 30 kuri Me e, ncèe khòè ne kò ko máá,

Josefam ka cóáse Me e, témé ba,
Josefam Elim ka cóáse ba,

24 Elim Matatem ka cóáse ba,
Matatem Lefim ka cóáse ba,
Lefim Melekim ka cóáse ba,
Melekim Janaim ka cóáse ba,
Janaim Josefam ka cóáse ba.

25 Josefam Matatisim ka cóáse ba,
Matatisim Amosem ka cóáse ba,
Amosem Naumem ka cóáse ba,
Naumem Eselim ka cóáse ba,
Eselim Nagaim ka cóáse ba,

²⁶ Nagaim Matam ka cóáse ba,
Matam Matatisim ka cóáse ba,
Matatisim Seminem ka cóáse ba,
Seminem Josekim ka cóáse ba,
Josekim Jodam ka cóáse ba,
²⁷ Jodam Joanam ka cóáse ba,
Joanam Resam ka cóáse ba,
Resam Serobabelem ka cóáse ba,
Serobabelem Salatielem ka cóáse ba,
Salatielem Nerim ka cóáse ba,
²⁸ Nerim Melekim ka cóáse ba,
Melekim Adim ka cóáse ba,
Adim Kosam ka cóáse ba,
Kosam Elemadam ka cóáse ba,
Elemadam Erem ka cóáse ba,
²⁹ Erem Joshuam ka cóáse ba,
Joshuam Elieserem ka cóáse ba,
Elieserem Jorim ka cóáse ba,
Jorim Matatem ka cóáse ba,
Matatem Lefim ka cóáse ba,
³⁰ Lefim Simonem ka cóáse ba,
Simonem Jutam ka cóáse ba,
Jutam Josefam ka cóáse ba,
Josefam Jonam ka cóáse ba,
Jonam Eliakim ka cóáse ba,
³¹ Eliakim Meleam ka cóáse ba,
Meleam Menam ka cóáse ba,
Menam Matatem ka cóáse ba,
Matatem Natanem ka cóáse ba,
Natanem Dafitem ka cóáse ba,
³² Dafitem Jesem ka cóáse ba,
Jesem Obetem ka cóáse ba,
Obetem Boasem ka cóáse ba,
Boasem Salemonem ka cóáse ba,

Salemonem Nasonem ka cóáse ba,
³³ Nasonem Aminadabem ka cóáse ba,
Aminadabem Ademinem ka cóáse ba,
Ademinem Arenim ka cóáse ba,
Arenim Heseronem ka cóáse ba,
Heseronem Peresem ka cóáse ba,
Peresem Jutam ka cóáse ba,
³⁴ Jutam Jakobem ka cóáse ba,
Jakobem Isakam ka cóáse ba,
Isakam Abrahamam ka cóáse ba,
Abrahamam Teram ka cóáse ba,
Teram Nahorem ka cóáse ba,
³⁵ Nahorem Serugem ka cóáse ba,
Serugem Regum ka cóáse ba,
Regum Pelegem ka cóáse ba,
Pelegem Eberem ka cóáse ba,
Eberem Selam ka cóáse ba,
³⁶ Selam Kainanem ka cóáse ba,
Kainanem Arefekesatem ka cóáse ba,
Arefekesatem Shem ka cóáse ba,
Shem Nowam ka cóáse ba,
Nowam Lamekem ka cóáse ba,
³⁷ Lamekem Methuselah ka cóáse ba,
Methuselah Enokem ka cóáse ba,
Enokem Jaretem ka cóáse ba,
Jaretem Mahalalem ka cóáse ba,
Mahalalem Kainanem ka cóáse ba,
³⁸ Kainanem Enosem ka cóáse ba,
Enosem Setem ka cóáse ba,
Setem Adam ka cóáse ba,
Adam Nqarim ka cóáse ba.

Jeso ba ko kúrúá bódè
(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Jeso ba kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaeèa, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe guu a kabise. A ba a kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka sèè a qãáka úúè. ² Gaa koem kò dxāwa ba 40 cáman Jeso ba kúrúá bódè. Jeso ba kò ãe xu cáman xu ka táá cúí gúù ga tc'óó, khamam kò gaa koe guus ka xàbàa hãa.

³ Me dxāwa ba bìrí Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóa Tsi kò ii ne, nxōás ncēe sa bìrí nakas péréan kúrúse,” témé. ⁴ Me Jeso ba xọa me a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘Khóèa nea péréan ka cúí kg'òè tama,’ témé,” tam méé.

⁵ Me kò dxāwa ba sèè a kaisase tc'amaka hãam qgáim koe úú Me, a ba a kò ãem x'aem ka wéé x'aian nqōómkg'ai di hēé naka gaan di karean hēéthēé x'ái Me. ⁶ A ba a bìrí Me a máá: “Ncēe gúùan di qarían wèé hēé naka x'aian di x'àan hēéthēé ra gha máà Tsi, máàè ana raa, a ra a ko tc'ëer kom khòè ba máà a khama. ⁷ A ncèè cookg'aia te koe Tsi ko dqom̄ ne i gha wèéan ncēe ga Tsari ii,” témé. ⁸ Me Jeso ba xọa me a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘X'aigam Nqarim tsari ba dqom̄, naka Gaam cúí ba tsééa máá,’ témèè,” tam méé.

⁹ Me kò dxāwa ba Jerusalema koe sèè a úú Me, a ba a kaisase tc'amaka hàna qgáian tempelem tçobe di koe síí tòó Me, a bìrí Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóa Tsi kò ii ne, ncēe koe guu naka nqãaka xaoa xòóse. ¹⁰ Góásea i hãa ke a ko máá: ‘Gam di xu moengele xum gha x'àèan máà, xu gha kòre Tsi,’ témèè khama. ¹¹ Gataga i góásea a ko máá:

‘Tshàua xu cgoa xu gha qgóóá ghùì tsi,
táá tsi gha nxãasega nqàrèa tsi nxõán koe xg’áma
tòó ka,’

témée,” tam méé. ¹² Me Jeso ba xoa me a máá:
“Góásea i hãa a ko máá: ‘Táá méé tsi X’aigam tsarim
Nqari ba kúrúá bóò guu,’ témée,” tam méé.

¹³ Eẽm ko dxãwa ba gam di kúrúá bóòkuan wèé
cgoa xg’ara kam kò gaa koe guu Me a qãèm x’aè ba
qãà.

Jeso ba Galilea koe (4:14–9:50)

*Jeso ba ko Nasareta koe xguìè
(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)*

¹⁴ Me kò Jeso ba Tcom-tcomsam Tc’ẽem di qarian
ka Galilea koe kabise, i nxàea ba wèém xg’aekum
koe tsaj-tsajise. ¹⁵ Me kò gane di còrè-nquuan koe
xgaa-xgaa, i wèé khóèan dqomè Me.

¹⁶ Me kò Nasareta koe qõò, ncẽem xg’ao kaik-
aguè koe. A kg’aigam ko hẽé khama Sabata dim
cám ka còrè-nquum koe síí. *Nqarim dis Tcgãya sam*
gha nxárá kam kò tẽe, ¹⁷ a ba a porofitim Isaiam
dis Tcgãya sa máàè, a xgobekg’am si, a ba a ncẽeta
i ma góàèa qgáian koe síí:

¹⁸ “X’AIGAM *Nqarim* dim Tcom-tcomsam Tc’ẽe ba
Tíí koe hàna,
nxárám tcg’óó a nxúian ntcãá tcúú Tea hãa khama,
ẽe dxàua ne koer gha qãè tchõàn óága ka.

Tsééam óá Tea,
ẽe qáèèa ner gha hàà bìrí, kgoaraè ne gha sa,
a ẽe bóò tama ne, xgobekg’am tcgáíè ne gha sa,
a Ra a gha ẽe nqãaka hàna ne hàà kgoara sa ka,
¹⁹ a Ra a gha khóè ne bìrí, x’aè ba hààra sa,
X’aigam Nqarim gha Gam di ne khóè ne

Gam di cgómkuan x'ái di ba,”
tam ma nxárá.

²⁰ Jeso ba kò tçgãya sa tcẽkg'am, a ba a qãàm koe úúa kabi si, a ntcõó. I kò còrè-nquum koe ko hãa ne khòè ne wèé ne di tçgáían Gam koe qãesea tõe. ²¹ Me tshoa-tshoa a bìrí ne a máá: “Ncẽe cáím kas ncãa ncẽes qgáís *Nqarim dis* Tçgãyas di sa tseegukaguè, ncẽe tu ncãa ma kóm i ko ma nxáráè khamaga ma,” tam méé.

²² Ne kò wèé ne khòè ne Gam ka qãèse kg'ui, a ne a kò kare kg'uian ncẽe kg'árna ba koe ko tçg'oa ka arekaguè, a ne a máá: “A ncẽe ba gáé Josefam dim Cómam tama baa?” témé.

²³ Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Tseeguan kaga tu gha ncẽes sere-sere sa nxàea máá Te a máá: ‘Naaka Tseè, Tsáá ka qãèkaguse! Ncẽe ta ko kóm Tsi Kaperenaume koe kúrúa zi gúù zi ncẽe nqõóa Tsi koe kúrú,’ ” témé. ²⁴ A ba a bìrí ne a máá: “Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Porofiti ba x'áéa ba koe dtcómme tamam khòè me e.

²⁵ “Tseeguan kar ko bìrí tu u: Elijam di x'aèan ka, ãe i ko nqarìkg'aian nqoana kurian hẽé naka 6 nxoan hẽéthèé tcẽekg'amsea kas kò thõòs xàbà sa nqõómkg'ai koe hãa, zi kò kái zi dxàe-ntcõa zi Iseraele koe hàna, ²⁶ igabam kò Elija ba c'ẽe zi koe ga tsééa úuè tama, a kò Sarefata dim qgàì-coam koe hànas dxàe-ntcõas koe tsééa úuèa, Sitone dim nqõóm koe. ²⁷ Ne kò porofitim Elisham di x'aè ka kái ne lepero dis tcìi sa kò tsàara hãa ne Iseraele koe hàna, igaba ne kò táá cúia ne ga q'ano-q'anoè, Namanem ncẽe Siria dim cúím ga me e kò ii,” tam méé.

²⁸ Ncẽes gúù sa ne ko kóm ka ne kò wèé ne khòè ne còrè-nquum koe kò hàna ne kaisase xgòà.

²⁹ Nxàà ne kò tēe a ne a x'áé-dxoom xg'aeku koe xàbùà tcg'òò Me, a xàbìm gane dim x'áé-dxoom tshàòèam tc'amkg'ai koe tceea úú Me, gaa koe ne gha síí guu a xaoa xòó Me ka. ³⁰ Igabam kò Jeso ba kg'ama xg'aekua ne koe nqáé a qǒò.

*Jeso ba ko dxāwa tc'ēan xhàiaqu
(Mk 1:21-28)*

³¹ A ba a nxāaska Kaperenaume koe síí, Galilea dim x'áé-dxoom koe, a ba a kò Sabata dim cáám ka khòè ne xгаа-xгаа. ³² Ne kò Gam di xгаа-xгаа-q'ooan ka area hāa, Gam dim kg'ui ba kò qarían úúa hāa khama.

³³ Me kò còrè-nquum koe dxāwa tc'ēan úúam khòè ba hāa, a kò kaisam dòm cgoa q'au a máá: ³⁴ “Hāà! Jeso Tsi Nasareta di Tseè, dùú sa Tsi ko gatá cgoa tc'ēe? Hàà Tsi ko kaàkagu ta a? Q'ana raa dìí Tsi i sa, Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i,” témé.

³⁵ Igabam kò Jeso ba dxāwa tc'ēan dqàè a máá: “Nqoo, naka tcg'oa cgae me!” témé. I kò dxāwa tc'ēan khòè ba qarika ntcāa-ntcāa a khòè ne xg'aeku koe xaoa xòó me, a i a thòò-thòo me tamase tcg'oa cgae me.

³⁶ Ne kò wèé ne khòè ne area hāa, a ne a c'ēe ne bìrí a máá: “Dùútsa gúú saa ncēe sa? Qarían úúa hāasem ko dxāwa tc'ēan ga dqàè i tcg'oa ka!” témé. ³⁷ I kò kúúga nxàea ba ēem xg'aekum koe hàna xu qgài xu wèé xu koe qháése qǒò.

*Jeso ba ko kái ne khòè ne qāèkagu
(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)*

³⁸ Me kò Jeso ba gaam còrè-nquum koe tcg'oa, a síí Simonem dim nquum koe tcāà. Si kò Simonem ka c'uìse sa cgùrukagu si kos tcìis kaias ka qgóóèa,

ne Jeso ba gas ka birí. ³⁹ Me Jeso ba gas koe qámse, a ba a ães tcìi sa dqàè, si guu si, si kò kúúga tãe a sa a tshoa-tshoa a tsééa máá ne.

⁴⁰ Eãs ko cáim sa tcãà ka ne kò wèé ne khóè ne gane di tcìi-khoean tãáka zi tcìi zi ko tsàaraa hãa a Jesom koe óá. Me kò wèém khóèm koe tshàua ba tòó, a kg'òèkagu me. ⁴¹ I kò gataga dxãwa tc'ëean kái ne khóè ne koe guu a q'aua tcg'oa, a ko máá: “Tsáá Tsia Nqarim di Tsi Cóa Tsi i!” témé. Igabam kò dqàè e, a táá kgoara máá a i kg'ui, q'ana i ko hãa Kreste Me e sa khama.

*Jeso ba ko còrè-nquu xu koe xгаа-xгаа
(Mk 1:35-39)*

⁴² Eã i ko q'uu kam kò Jeso ba c'ëem qgáim nqooako hãam koe qõò. Ne kò kái ne khóè ne qaa Me. Eã ne ko hàà sao-xg'ae Me ka ne ko xgáèa tòó Me, táám gha qõòa guu ne ka. ⁴³ Igabam kò birí ne a máá: “Qãè tchõàn Nqarim di x'aian di méér c'ëe xu x'áé-dxoo xu koe thée xгаа-xгаа, gaan domkagar tsééa óáèa hãa ke,” témé.

⁴⁴ A ba a kò Jutea ne di xu còrè-nquu xu koe xгаа-xгаа.

5

*Jeso ba ko tc'ãà di xu xгаа-xгаа-se-kg'ao xu tcii
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)*

¹ C'ëem cáim ka ne kò khóè ne Jeso ba Gene-sarete dim tshàam-kg'ám koe nxãma-nxãmaa a ko Nqarim dim kg'ui ba komsana. Jesom gaa koe téé-tëe ² kam kò cáim dxòro tsara bóò, tsara tshàam dxùukg'ai koe téé-tëe, x'aù qgóó-kg'ao xu ka xoana guuèa hãa tsara, ncëe kò síi hãa a ko gaxu di c'uisían xg'aà xu. ³ Me Jeso ba c'ëem dxòrom Simonem di

kò iim koe tcãà, a ba a dtcàrà me, dxòro bam gha cg'árése tshàan q'oo koe ghànèa tcãà sa. Me kò gaam q'oo koe ntcõó a khòè ne xгаа-xгаа.

⁴ Eëm ko kg'uia xg'ara kam kò Simone ba bìrí a máá: “Tshàam nqáè koe ncēm dxòro ba úú, naka xaoa gaxao di c'uisían tcãà naka x'aùan qgóó,” témé. ⁵ Me Simone xọa a máá: “X'aigaè, ncãa xae wèem ntcùú ba qarika tséé, a xae a táá cúí gúù ga qgóó. Igabaga ncãaga Tsi ko ncēeta méé khamar gha c'uisían tcãà,” témé.

⁶ Gatà xu kò hěe a xu a kái x'aùan qgóó, i gaxu di c'uisían tòà gha khama ii. ⁷ Ka xu ko c'ēm dxòrom koe kò hàna xu x'aù qgóó-kg'ao xu dtcàrà, hàà xu gha hùì xu ka. Xu hàà a ěe tsara dxòro tsara wèéa tsara ga cg'oè-cg'oe, tsara tshoa-tshoa a tomè gha khama ma kúrúse.

⁸ Eëm ko Simone Petere ncēe sa bóò kam kò Jesom nqàrè-kg'am koe qáúse, a máá: “X'aigaè, tcg'oara guu te, chìbi-kg'aor khòè ra a ke,” témé. ⁹ Gabá hěe naka wèe xu ěe kò gam cgoa hàna xu hěéthěéa kò kaisas ares ka tcãàèa khama, x'aùan ěe xu kò qgóóa hãa ka. ¹⁰ Sebetem ka cóásea tsara, Jakoboa tsara Johanea tsara kò gataga area hãa thée, ncēe kòo Simonem cgoa tsééa xg'ae tsara. Me Jeso ba Simone ba bìrí a máá: “Táá q'ào guu; ncēm cáím koe tsi gha guu a tshoa-tshoa a khòè ne di tsi qgóó-kg'ao tsi i ke,” témé. ¹¹ Xu kò ěe xu ko gaxu di dxòroan tshàam-kg'ám koe tòó, kaga wèé zi gúù zi guu, a xùri Me.

*Jeso ba ko lepero dis tcì sa úúam khòè ba qãèkagu
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)*

¹² Eēm Jeso ba c'ëem x'áé-dxoom koe hàna kam kò lepero dis tcìi sa tsàaraa hãam khòè ba hàà. Eēm ko Jeso ba bóò kam kò kg'áía ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé a còrè Me a máá: “X'aigaè, tc'ëe Tsi kòo ne Tsi ga kúrú ter q'ano,” témé. ¹³ Me Jeso ba tchoanà tshàu, a ba a khòè ba qgóó, a máá: “Gatà Ra ko ma tc'ëe, ke q'ano!” témé. Kas ko lepero dis tcìi sa kúúga kaà cgae me. ¹⁴ Me kò Jeso ba qarika x'áè me a máá: “Táá méé tsi cúí khòè ga síí chòà máá guu, igaba méé tsi qõò naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka síí peresitim koe x'áíse, naka dààa-mááku sa x'áís iise tcg'òó, ãem ma Moshe x'áèa hãa khamaga ma,” témé.

¹⁵ Igabas kò Jesom dis tchõà sa kaisase tsai-tsaise, zi khòè ne di zi xg'ae zi kái zi hààku, hàà zi gha komsana Me a zi a thée gazi di tcìian koe qãèkaguè ka. ¹⁶ Me Jeso ba tcg'oara guu ne, a nqooa hãa xu qgái xu koe qõò, a síí gaa koe còrè.

*Jeso ba ko nqara hãam khòè ba qãèkagu
(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)*

¹⁷ C'ëe cáím kam hãa a ko xгаа-xгаа ka xu kò Farasai xu hëé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé xu gaa koe ntcõe, ncëe kò wéé xu x'áé xu Galilea di xu koe hëé naka Jutea di xu koe hëé naka Jerusalema di xu koe hëéthëé guua hãa xu. I kò X'aigam di qarian Gam cgoa hãa, gaan cgoam gha khòè ne qãèkagu ka. ¹⁸ Bòò, ka xu kò c'ëe xu khòè xu kúúga khòèm nqara hãa ba óága, gam òim tcoàm koe xòó mea hãase, a xu a kò dàò ba qaa, tcàà me xu gha a síí cookg'aia ba koe xòó me ba. ¹⁹ Igaba ãe xu ko bóò, khòè ne di kái-q'ooan ka xu ko xháé, nta xu gha ma nquum q'oo koe ma tcàà

me sa, ka xu kò nquum tcoḃe koe chùrù a tcāà, a xu a nquum nqáè koe gam dim tcoàm cgoa xòó me, Jesom cookg'ai koe. ²⁰ Eēm ko Jeso ba gaxu di dtcòman bóò kam kò máá: “Khóè tsee, tsari chìbian tsi qgóóa mááèa hãa,” témé.

²¹ Ka xu ko x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěé naka Farasai xu hěéthěé tshoa-tshoa a tēèse a máá: “Díí ba gáé ncēe ba, ncēe Nqari ba ko cóe khama ko ma kg'ui ba? Nqarim cúí ba khóèan gaan di chìbian qgóóa máá di qarín úúa hãa ka, c'ēe khóè ka oose!” ta xu méé.

²² Jeso ba ko tc'ēea xu hãa sa q'ana hãa khamam kò tēè xu a máá: “Dùús domka xao ko ma tcáóa xao q'oo koe ma tc'ēea ēe e? ²³ Ndaka nea thamkaà? ‘Chìbia tsi tsi qgóóa mááèa,’ témé nea kana máá: ‘Tēe naka qōò, témé nea?’ *tam ma tēè xu.* ²⁴ A ba a máá: “Ígaba méé xao q'ãa, Khóèm dim Cóá ba nqōómkg'ai koe qarían úúa sa, khóèa nem gha gaan di chìbian qgóóa máá di i,” témé, kam kò ēe nqōara kò hãa ba bírí a máá: “Bírí tsir ko a ko máá, tēe naka tsarim tcoà ba sée naka x'áéa tsi koe dìbi,” témé.

²⁵ Gaa x'aè kagam kò gane cookg'ai koe tēe, a ba a ēem kò gam tc'amkg'ai koe xōem tcoà ba sée, a x'áéa ba koe Nqari ba dqomà máásea dìbi. ²⁶ Si are sa wèéa ne ga tcāà, ne Nqari ba dqom, a ne a q'áòs ka tcāàè, a máá: “Are-aresa zi gùú zi ta ncēm cárn ka bóòa hãa!” témé.

*Jeso ba ko Lefi ba tcii
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)*

²⁷ Ncēe zi gùú zi qǎá q'oo koem kò Jeso ba tcg'oa, a mari xg'ae-xg'ae-kg'aom c'ēm Lefi ta ko ma tcièè ba bóò, me marían ko sèèa xg'ae-xg'aeèm nquum

koe ntcõóa-ntcõe. Me bìrí me a máá: “Xùri Te,” témé. ²⁸ Me kò Lefi ba wèè gùàan guu a xùri Me.

²⁹ A ba a x'áéa ba koe síí Jeso ba kaias kōè sa kúrúa máá. Si kò kaias xg'aes mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu di sa hēé, naka c'ēe xu hēéthēé di sa gam cgoa tc'õó. ³⁰ Xu kò Farasai xu hēé naka gaxu di xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu cgoa mēéku a máá: “Dùús domka xao ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēé naka chìbi-kg'aoan hēéthēé cgoa tc'õó a kg'áà máá?” témé.

³¹ Me Jeso ba xǒa xu a máá: “Eē tsàa tama khóèa ne naakan qaa tama, igaba ēe ko tsàa ne ko qaa a. ³² Tchàno ne khóè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chìbi-kg'ao ne tcii ne tcóóse ka,” témé.

*Jeso ba ko tc'õoan carasean ka tēèè
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)*

³³ Xu kò bìrí Me a máá: “Johanem di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ko káise tc'õoan carase a ko còrè, khamaga xu ko Farasai di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hēé; igaba xu ko Tsari xu wèè x'áè ka tc'õó a ko kg'áà,” témé.

³⁴ Me Jeso ba xǒa xu a máá: “A sèè-kg'aom di cg'áè-kg'aoan xao ga tc'õoan cara, qanegam gane cgoa hāa koe? Cuiskaga a! ³⁵ Igabam gha x'áè ba hàà, sèè-kg'aom gha gane koe guu a sèèa tcg'òòè ba; ne gha ēe xu cáim xu ka tc'õoan carase,” tam mēé.

³⁶ A ba a gataga ncēs sere-sere sa bìrí ne a máá: “Cúí khóè ga káà a, kabam qgáí ba gha tòà, a ncíim qgáim koe qgāéa ntcòo me e. Gatà i kò hēé nem gha kabam qgáí ba tòà, me gataga kabam qgáí ba ncíim cgoa qõòà mááku tite. ³⁷ Gataga i khóèan káà

a, kaba gōéan gha ncíi zi khòo dtcòbè zi koe qg'oe e. A ncēè gatà i kò hēé ne i gha kaba gōéan dtcòbè zi tòà, a i a gha ntcāa, zi gha dtcòbè zi tòàra q'aase. ³⁸ Igaba méé i kaba gōéan kaba zi khòo dtcòbè zi koe qg'oeè. ³⁹ Me gataga cuiskaga c'ēm khòè ba ncíi gōéan kg'áà xg'ara naka kaban tc'ēea hãa tite; 'Nciá nea qāè e,' tam gha méé khama," tam Jeso ba méé.

6

X'aigam Sabata di ba (Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ C'ēm Sabatam kam kò Jeso ba maberean dim xháràm koe xóé a ko qōò, ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu gaan di tc'ároan khōá, a ko tshàu q'ooa xu koe ncóbéa tc'ōó. ² Igaba xu kò c'ēe xu Farasai xu bìrí Me a máá: "Dùús domka xao ko Sabata dim cám ka x'àèan koe kgoara máàè tama sa kúrúa máá?" témé.

³ Me Jeso ba xoa xu a máá: "Qanega xao gáé nxará ta ga hãa x'aigam Dafitem xg'ao kúrú sa, gabá hēé naka gam ka c'ēea xu hēéthéé kò xàbà hãa ka? ⁴ Nqarim dim nquum koem kò tcāà, a ba a ts'ee-ts'eekg'aièa péréan sèè, ncēe peresiti xu ka cúí ko tc'ōóe e, a tc'ōó a ba a gam ka c'ēea xu au," témé.

⁵ A ba a bìrí xu a máá: "Khòèm dim Cóá ba Sabata dim X'aiga Me e," témé.

Khòèm nqoara tshàua ba (Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ I kúrúse Me c'ēm cám Sabata dim ka còrè-nquum koe síi tcāà, a xgaa-xgaa. Me kò kg'áo xòè di tshàua ba nqoara hãam khòè ba gaa koe hãa. ⁷ Xu kò Farasai xu hēé naka x'àè xgaa-xgaa-kg'ao xu

hěéthěé xu xaèa kg'ónò Me, Sabata dim cáń kam gha qãèkagu sa xu kò bóò kg'oana khama, nxãasega xu gha chibi-chibi Me ka. ⁸ Igabam ko Jeso ba ěe xu tc'ěea hãa zi wèé zi q'ana khamam kò nq̄ara tshàua hãam khòè ba bìrì a máá: “Těe naka tsia wèé ne khòè ne ncěe koe hãa ne cookg'ai koe tée,” témé. Me těe a sí gaa koe tée.

⁹ Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Těè xao or ko a ko máá: Sabata dim cáń ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: qãèan kúrú saa kana cg'ãèan kúrú saa, khòè ba kg'òèkagu saa kana cg'òo me saa?” témé. ¹⁰ A ba a wèéa ne ga bóò a gaam khòè ba bìrì a máá: “Tshàua tsi tchoanà,” témé. Me gatà hěé, i tshàua ba kabise a qãè.

¹¹ Igaba xu kò kaisase xgòà a xu a tshoa-tshoa a nxàe cgoaku, dùú sa xu gha Jeso ba kúrú sa.

*12 xu x'áè úú-kg'ao xu
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)*

¹² Gaa xu cáń xu kam kò Jeso ba xàbìm koe síí, a ko síí còrè, a wèém ntcùú ba hãa a Nqari ba còrè. ¹³ Eě i ko q'uu kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam koe tcii xg'ae, a ba a 12 xu nxará tcg'óó, a x'áè úú-kg'ao* xu ta ma tcii xu: ¹⁴ Simonem ncěe kòo Petere ta ma tciiè ba hěé, naka gam ka q̄esem Anterea ba hěé, naka Jakobo ba hěé, naka Johane ba hěé, naka Filipi ba hěé, naka Baretolomaio ba hěé, ¹⁵ naka Mataio ba hěé, naka Tomase ba hěé naka Alefaiom ka cóásem Jakobo ba hěé, naka Simonem ncěe kò tòókuan x'ãà máá ta ko ma tciiè ba hěé, ¹⁶ naka Jutasem Jakobom ka cóáse ba hěé,

* **6:13:** x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

naka Jutasem Isekariotem ncëe kò khòe ne tshàu q'oo koe tcàa Mea ba hěéthěe e.

*Jeso ba ko xгаа-xгаа a ba a ko tsoò
(Mt 4:23-25)*

¹⁷ Me kò xàbim koe xõa cgoa xu a sí nqáman koe téé. Si ko gaa koe kaias xg'aes Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu di sa hěé, naka khòe ne di sa hěéthěe hàna, wèém nqõóm Jutea di ba hěé, naka Jerusalema di ba hěé naka tshàam qàe di tsara x'áé-dxoo tsara Ture ba hěé naka Sitone ba hěéthěé tsara koe guua ne khòe ne di sa. ¹⁸ Hàa ne gha komsana Me ka kò hààraa ne, a gataga thěé tcìia ne koe kg'õèkaguè ka. Ne kò ãe cg'ãè tc'ëean ka kòo xgàèè ne thěé qãèkaguè. ¹⁹ Wèé ne khòe nea kò qgóó Me ne gha sa tc'ëe, qaria ne kò Gam koe guu a ko wèéa ne *ëe kòo qgóó Me ne qãèkaguè khama.*

*Ts'ee-ts'eekg'aikuan hěé naka dqàèkuan hěéthěe e
(Mt 5:1-12)*

²⁰ Xгаа-xгааse-kg'aoa nem téé a ko ntcàa koem kò máá:

“Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu ãe dxàua hãa tu,
Nqarim di x'aia nea gatu di i khama.

²¹ Ts'ee-ts'eekg'aièa tua
gatu ãe ncëeska ko xàbàn ka cg'õoè tu,
xg'ãàkaguè tu gha khama.

Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu ãe ko kg'ae tu,
kg'ãè tu gha khama.

²² Ts'ee-ts'eekg'aièa tua, ncëè khòean kò hòre
tua hãa ne,
a ko gaan xg'aeku koe xhàiaqu tu u ne,
a ko cóè tu u ne,

i ko Khòem dim Cóám domka cg'òèa tu cg'ãès
gúùs khama ma aaguè ne.

23 “Èem cáím ka qãè-tcao, naka tua nxài-nxaise
qãè-tcaoan ka, gatu di surutan nqarikg'ai dia kaia
hãa ke. Gaxu ka xòò ga xu xg'ao ma porofiti xu ma
qgóóa hãa ga a ke.

24 Igaba haò, cg'ãè i gha ii gatu ncèe qguùa hãa
tu ka,
nxãakamaga tu gatu di qgài-qgai-tcáókuan hòòà hãa
khama.

25 Haò, cg'ãè i gha ii gatu ncèeska qãèse xg'ãà
tu ka,
xàbàn ka tu gha cg'òèe khama.

Haò, cg'ãè i gha ii gatu ncèeska ko kg'ãè tu ka,
tshúù-tcao tu gha a kg'ae khama.

26 Haò, cg'ãè i gha ii gatu ncèe wèé khóèan ga
ko qãèse kg'ui gatu ka tu,
èea gane ka xòò ga xu xg'ao ma
tshúù-ntcõa di xu porofiti xu ma qgóóa hãa ga a
khama.

Cg'òo-kg'aoa tu ncàm
(Mt 5:38-48; 7:12a)

27 “Igabar ko bìrí tu u gatu kóm Te ko tu a ko máá:
Gatu di cg'òo-kg'aoan méé tu ncàm, naka qãèan
kúrúa máá èe hòre tua ne. 28 Ts'ee-ts'eekg'ai èe ko
cgúi tu u ne, naka èe ko xgàra tu u ne còrèa máá.
29 Ncèè c'èem khóèm kò kg'áò xòè di góóa tsi x'ábú
ne, nxãa ba c'èem góó ba màà thèé nakam x'ábú.
A ncèè c'èem khóèm kò tc'amaka tsi hana qgáian
nxõo cgae tsi, ne táá c'èean nxõo cgaea tsi cara me
guu. 30 Màà dìím wèém èe ko dtcàrà tsi ba, naka
khóèm kò q'òòà tsi hãas gúù sa sèè cgae tsia hãa
ne táá sèèa kabì si guu. 31 Eè tu ko tc'èe, khóè ne

mée ne gatu koe kúrú, nxãa zi méé tu thée gane koe kúrú.

³² “Eẽ ncàm tua hãa ne tu kò ncàmã hãa ne sa gha dùú sa kabisea máá tu u? Ncēe chibi-kg'ao ne ne ko thée gatã hēe a ko ēe ncàm nea hãa ne thée ncàm ka. ³³ A ncēe ēe ko qãean kúrúã máá tu u ne tu kò qãean kúrúã máá, ne sa gha dùú sa kabisea máá tu u? Ncēe chibi-kg'ao ne ne ko thée gataga hēe ka. ³⁴ A ncēe nxãakamaga tu q'ana hãa suruta tu u gha ne tu kò cgóbè, ne ba gha Nqari ba gaan domka qãe-tcaoa máá tu u? Ncēe chibi-kg'ao ne ne ko thée gane ka c'ēe ne chibi-kg'ao ne cgóbè, nxãasega ne gha surutaè domka ka. ³⁵ Igaba méé tu gatu di cg'õo-kg'aoan ncàm, naka tua qãean kúrúã máá a, naka cgóbè e, surutakuan qaa tamase. Nxãaska i gha gatu di surutan kaisa ii, tu gha gataga Kaisase Tc'amaka hãam di tu cóá tu ii, ēe qãe-tcaoa máákuan úú tama ne hēe naka ēe cg'ãe cau ne hēéthēe koem qãe Me e khama. ³⁶ Thõò-xama-mááku di méé tu ii, ncēm ma gatu ka Xõò ba ma thõò-xama-mááku di ii khamaga ma.

Xgàrakua ne
(Mt 7:1-5)

³⁷ “Táá xgàra guu naka tua gha nxãasega táá xgàràè. Gataga táá chibi-chibi naka xgàra guu, naka tua gha nxãasega táá chibi-chibi naka xgàràè. Qgóóa máá, naka tua gha nxãasega chibia tu qgóóa máàè. ³⁸ Máà naka tua gha nxãasega *Nqarim ka* máàè. Qãès tc'ãò-tc'ãos, qãea ntcòoèa, a khõò-khõoèa sa, a cg'oè a ko ntcãa sa gha cookg'aia tsi koe tòoè. Eẽ tsi ko tcg'òós tc'ãò-tc'ão sa gha ēe tsi gha hòòs tc'ãò-tc'ãos ga si i ke,” tam méé.

³⁹ Gatagam kò thěe sere-sere sa birí xu a máá: “A kàà tcgáim khòè ba ga c'ěem khòèm kàà tcgái ba tcèè tcuì? A wèèa tsara ga hàém q'oo koe cg'áéa tcàà tite? ⁴⁰ Xgaa-xgaase-kg'ao ba gam dim xgaa-xgaa-kg'aom ka tc'amaka hãa tama, igaba wèém ěe qãèse xgaa-xgaasea xg'ara ba gha gam dim xgaa-xgaa-kg'aom khama ii.

⁴¹ “Dùús domka tsi ko tsáá ka c'ěem tcgái q'oo koe hãam tcg'óbé ba hòòa máá, igaba tsi tsáá tcgái q'oo koe hãam hìi-dxoo ba hòò tama? ⁴² Nta tsi gha ma tsáá ka c'ěe ba birí a máá: ‘Tíí tcáràè, hàà nakar tcgái q'ooa tsi koe tcg'óbé ba tcg'òó,’ témé, ncěe tsáá tcgái q'oo koe hãam hìi-dxoo ba tsi hòò tama koe. Tsáá qãè khòèan khama ko ma kúrúse tseè! Kg'áíka tcgái q'ooa tsi koe hànám hìi-dxoo ba tcg'òó, naka tsia qãèse bóò naka nxãwa tsáá ka c'ěem tcgái q'oo koe hàna tcg'óbéan tcg'òó,” tam méé.

*Hìi sa hěe naka gas di tc'ároan hěéthěe e
(Mt 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ A ba a máá: “Qãès hìi sa cuiskaga tshúù tc'ároan kúrúá hãa tite, si gataga tshúùs hìi sa qãè tc'ároan kúrúá hãa tite khama. ⁴⁴ Wèès hìi sa tc'ároa sa ka q'ãaèa khama. Dxàman úúa zi hìi-coa zi koe i faia di tc'ároan tcuèè tama, kana i xg'òà di zi hìi zi koe kg'oman tcuèè tama khama. ⁴⁵ Qãèm khòè ba ko gam di tcáoan di qãèan koe guu a qãè zi gúù zi tcg'òó, me ko cg'ãè caum khòè ba gam di cg'ãè cauan koe guu a cg'ãè zi gúù zi tcg'òó. Kg'ám sa ko tcáoos koe cg'oèa a ko ntcãa zi gúù zi nxàè khama,” tam méé.

Tc'ëegam tshào-kg'ao ba hěé naka kàà tc'ěe ba hěéthěé e

(Mt 7:24-27)

⁴⁶ A ba a máá: “Dùús domka tu ko ‘X'aigaè, X'aigaè,’ ta ma tcii Te, igaba tu bìrí tu ur ko sa kúrú tama?”

⁴⁷ “Dìím wèém ěe ko Tíí koe hàà, a Tiri kg'uiian kóm, a i ko méé sa kúrú bar gha x'ái tu u ntam ii sa.

⁴⁸ Khóèm ncěe gam dim nquu ba ko tshoa-tshoa a tshàom khamam ii, ncěe ko kaisase nqãaka tshào, a tshoa-tshoa sa nxõán koe tshào ba. A ěe i ko tòèko tshàan hàà, a ko hàà ěem nquu ba tcãò igabam kòri tite ba, qãèsem tshàoèa hãa khama.

⁴⁹ “Igaba dìím wèém ěe ko Tiri kg'uiian kóm, igaba kúrú u tama baà khóèm ncěe ko gam dim nquu ba tshoa-tshoa úú tamase gómankg'ai koe tshàom khama ii; tòèko tshàan kò gaam nquu ba tcãò ne kò gaa x'aè kaga cg'áé ba - si kò ěem nquum dis cg'áé sa cg'ãè ii,” tam méé.

7

Jeso ba ko ncõo-kg'ao xu dim kaim dim qãà ba qãèkagu

(Mt 8:5-13)

¹ Eëm ko Jeso ba wèé zi gúú zi ncěe zi khòè ne cgoa kg'uia xg'ara kam kò Kaperenaume koe síí tcãà. ² Gaa koem kò ncõo-kg'ao xu dim kaim dim qãàm kaisasem kò ncàmà hãa ba hàna, a ba a kòo x'oos qàe koe tsàa. ³ Eëm ko Jesom ka kóm kam kò kaia xu Juta di xu Gam koe tsééa úú, xu síí dtcàrà Me hààm gha gam dim qãà ba kg'õèkagu ka. ⁴ Xu kò Jesom koe síí a síí qarika còrè Me a máá: “Ncěem khòè ba tsari hùikuan ka kg'anoèa. ⁵ Gaxae di ne

khòè nem ncàma, a ba a gataga còrè-nquu ba tshàoa máá taa khama,” témé. ⁶ Me Jeso ba qõò cgoa xu.

Eë xu qanega gaam khòèm dim nquum koe cùu tama kam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tcàràsea xu tsééa tcg'òóa máá Me, síí xu gha bìrí Me a máá: “X'aigàè, táá xhõe-xhõese guu, dìí cgáér tama ra a ke, nquua te tçobe dòm q'oo koe Tsi ga tcàà ra. ⁷ Cgáéser bóòse tama, gaa domkaga ra kò táá tíia hàà a hùikuan dtcàrà Tsi, ke kg'amaga kg'ui ba tcg'òó nakam gha tirim qãà ba qãè. ⁸ Tíí igabar kaia xu dòm-q'oo koe hànar khòè ra a, xu gataga ncõo-kg'ao xu tíí dòm-q'oo koe hàna ke. Ra ko ncèe ba bìrí a máá: ‘Qõò,’ témé, me qõò, ra c'èe ba bìrí a máá: ‘Hàà,’ témé, me hàà. Ra tirim qãà ba bìrí a máá: ‘Ncèe sa kúrú,’ témé, me kúrú si ke,” tam méé.

⁹ Eëm ko Jeso ba ncèe sa kóm kam kò kaisase are, a ba a kabise cgae èe kò xùri Mes xg'ae sa a máá: “Bìrí tu ur ko a ko máá: Qanegar cúí khòè ga Iseraele koe hòò ta ga hãa, ncèeta ma kaias dtcòm sa úúa hãa a,” témé.

¹⁰ Xu tchõà xàà-kg'ao xu gaxu dim kaim dim nquum koe kabise, a síí qãà ba sao-xg'ae me qãè mè e.

Jeso ba ko dxàe-ntcõas dim cóá ba ghùí

¹¹ Gaa koe guus kam kò Jeso ba x'áé-dxoom Naine ta ko ma tcièm koe síí, xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hëé naka khòè ne dis xg'aes kaia sa hëéthëé xùri Me.

¹² Eëm ko heke-kg'áns x'áé-dxoom dis koe cùu kam kò kúúga x'óóam cóá ba tchàa koe tcg'oa cgoaè, síím gha kg'ónòè ka. C'èes khòès dim cóám cúí me e kò ii, ncèe kò dxàe-ntcõa ii sa. Si kò kaias xg'aes x'áé-dxoom di ne khòè ne di sa gas cgoa hãa. ¹³ Eëm

ko X'aigam Jeso ba bóò si kam kò kaisase thõò-xama máá si, a ba a bìrí si a máá: “Táá kg'ae guu,” témé. ¹⁴ Me còoka nqáé a síí káá ba qgóó, xu kò khòè xu ãe kò káá ba qgóóa xu téé. Me kg'ui a máá: “Cóá tseè, tãe, tar ko tsáá ka méé,” témé. ¹⁵ Me kò x'óóam cóá ba tãe a ntcõó, a ba a tshoa-tshoa a kg'ui, Me Jeso ba síí xõò sa máà me.

¹⁶ Si kò q'ào sa wèéa ne ga tcãà, ne Nqari ba dqom a máá: “Kaiam porofiti ba hàà cgae taa,” témé, a ne a máá: “Nqari ba hààraa a ko hàà Gam di ne khòè ne kabi!” témé. ¹⁷ Si ncëes tchõàs Jesom di sa wèém Juteam koe tsai-tsaise naka wèé xu qgái xu nxama-nxama mea hãa xu koe hëéthëé e.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di xu tchõà xàà-kg'ao xu
(Mt 11:2-19)

¹⁸ Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kò ncëe zi guù zi wèé zi ka bìrí me. Me gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka cam tsara tcii, ¹⁹ a X'aigam Jesom koe tsééa úú tsara a, a máá: “A Tsáá ga Tsia ncëe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'ëem khòè ba nqòò?” témé.

²⁰ Eë tsara ko ncëe tsara khòè tsara Jesom koe síí ka tsara kò máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba Tsáá koe tséé tsama, a ba a ko máá, hàà méé tsam tãe Tsi, Tsáá ga Tsia sa ncëe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'ëem khòè ba nqòò?” témé.

²¹ Gaa x'aè ãe kam kò Jeso ba kái ne khòè ne gane di tcilan koe hëé naka cg'ãè tc'ëean koe hëéthëé qãèkagu, a ba a khòè ne ãe káà tcgái ne kúrú ne bóò.

²² Me kò xoa tsara a, a máá: “Qõò naka síí Johane ba bìrí ãe tsao ko kóm a ko bóò sa: ‘Ncëe káà tcgái ne ko bóò,

ne ko ãe kò qõò tama ne qõò,
 ne kò lepero dis tcìis di ne qãèkaguè,
 ne ãe kóm tama ne ko kóm,
 ne ãe kò x'óóa hãa ne ghùè,
 i kò qãè tchõàn ãe dxàua hãa ne xgaa-xgaaè.

²³ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa khóèm ãe gam di dtcòman Tíi koe tçgàba hãa tite ba,' ” tam méé.

²⁴ Eẽ tsara ko Johanem di tsara tchõà xàà-kg'ao tsara qõò kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a xg'ae zi bìrí Johanem ka a máá: “Tchàa-xgóós koe tu kò ko qõò ka tu kò síí dùú sa bóò? Tc'áán ka ko ntcãa-ntcãaèm tc'áà baa kò ii? ²⁵ Nxãas tamã kò ii ne tua kò síí dùú sa bóò? Khóèm xaam qgáí ba hãa baa? Eẽ-ẽe, khòè ne ãe kái mari qgáían ko hãa, a kãrese x'ãèa hãa nea x'aigan di nquuan koe hãa. ²⁶ Kháé dùú sa tu kò nxãaska síí ko bóò? A porofiti baa? Eè, bìrí tu ur ko, porofitim ka tc'amaka hãa me e. ²⁷ Ncẽe ba gam ka i góáèa hãam ga me e, a ko máá:

'Bóò, Tirim tséé-kg'ao bar gha
 Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,
 ncẽe gha Tsarim dàò ba
 kg'ónòa máá Tsi ba,'

ta mééèa ba. ²⁸ Bìrí tu ur ko a ko máá: Eẽ khòè zi ka ábàèa ne ka Johanem ka kaia hãa ba káà me e, igaba gaam ãe Nqarim di x'aian koe cg'aré ii ba gam ka kaia hãam ga me e.”

²⁹ (Ne kò wèè ne khòè ne komsana me, xu kò gataga mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu Nqarim di tchànoan dqom, ne kò Johanem ka tcguù-tcguuè.
³⁰ Igabaga xu kò Farasai xu hẽé naka x'áè q'ãa-kg'ao xu hẽéthẽé xu Nqarim tc'èea máá xua hãa sa xguì, a táá Johanem ka tcguù-tcguuè.)

³¹ “Kháé Ra gha nxãaska ncëem x'aèm di ne khòè ne dùús cgoa nxará xg'ae? Dùús khama ne ii?
³² Cg'aré cóán khama ne ii, ncëe gúùan ko x'ámáguè qgái koe hãa a ko tciiku u, a ko máá:

‘Fulutuan ta kò ciia máá tu u,
 tu kò táá ntcãà;
 ta kò gataga x'ooan di ciian nxáè,
 tu kò táá kg'ae,’

témé e. ³³ Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba kò hàà, a péré tc'óó tama, a gōé kg'áà tama, igabaga tu kò máá: ‘Dxãwa tc'ëea nem úúa hãa,’ témé. ³⁴ Igabam kò Khòèm dim Cóá ba hàà, a ko tc'óó a ba a ko kg'áà, tu kò máá: ‘Bòd, tc'óó-kg'aom ncëe ba, a kg'áà-kg'aom gōéan di ba, mari xg'ae-xg'ae-kg'aoman hëé naka chìbi-kg'aoman hëéthëé dim tcárà ba,’ ta méé.
³⁵ Igaba i ko q'ãan di tc'ëean gaan di cóán wèè koe guu a tchàno o sa x'áíse,” tam méé.

Jeso ba Farasaim Simonem x'áé koe hàna

³⁶ C'ëem Farasai ba kò Jeso ba dtcàrà, síim gha tc'óó cgoa me ka. Me kò Jeso ba nquum q'oo koe síi tcãà, a ba a ntcóó a tc'óó. ³⁷ Si kò gaam x'áé-dxoom koe c'ëes khòès chìbi-kg'ao sa hàna. Eës ko kóm, Jeso ba Farasaim x'áé koe hãa a ko tc'óó sa, kas kò alabasetere di nxōán cgoa kúrúeam ts'óó-c'óám koe hãa qãè hm̀m̀ xg'ào tshãán cgoa síi, ³⁸ a sa a Jesom nqàrè-kg'am koe hàà téé, a kg'ae, a tshoa-tshoa a tcgái-tshàra sa cgoa nqàrèa ba cg'ãà-cg'ãa, a sa a c'òòà sa cgoa tchùu u, a x'obè nqàrè Me, a sa a tshãán cgoa ntcãá nqàrè Me. ³⁹ Eëm ko Farasaim ncëe kò tcii Mea ba ncëes gúù sa bóò kam ko bìrìse a máá: “Ncëem khòèm kò tseegukaga porofiti ba

ii nem ga kò q'ana hãa ncëe ko qgóó Me sa dùútsa khòè si i sa, chìbi-kg'ao si i,” témé.

40 Me kò Jeso ba birí me a máá: “Simoneè, c'ëes gúù sar chòà cgoa tsi kg'oana,” témé. Me máá: “Xgaa-xgaa-kg'aoè, birí te si,” témé. 41 Me máá: “C'ëe x'aè ka tsara kò cam khòè tsara hàna, marian kò c'ëem khòèm koe cgòbèa tsara. C'ëe ba kò 500 khama noo marian qano di cgóbèa, me c'ëe ba 50 khama nooan cgóbèa. 42 Cúí gúù ga tsara kò úú tama, suruta kabí cgoa me tsara gha a, khamam kò wèèa tsara ga qgóóa máá. Ke ncëeska birí Te, ndaka ba gha kaisase gatsara ka ncàm me sa?” tam ma tèè me.

43 Me Simone xòe a máá: “Bòòr ko ka ãe kaisa marian cgóbèa mē e,” témé. Me Jeso ba máá: “Qãèse tsi bóòa,” témé.

44 A ba a nxãaska khòès koe kabise a Simone ba birí a máá: “Ncëes khòè sa tsia ko bóò? Tsarim nquum koer ncãa hàà, igabaga tsi ncãa xg'aa nqàrèr ko tshàan táá máà Te, igabagas ncãa tsgáí-tshàraa sa cgoa nqàrèa Te cg'ãà-cg'ãa, a c'òòà sa cgoa tchùu u. 45 Ncãa tsi táá x'obè Te, igabas ncãar hààm x'aèm koe guu a nqàrèa Te x'obèan chòòkagu tama. 46 Ncãa tsi táá tcúúa Te ga nxùian cgoa tsgáù, igabagas ncãa qãè hmìm xg'ãò tshãán ka nqàrèa Te tsgáù. 47 Gaa domkar ko birí tsi, gas di kái chìbian kas qgóóa mááèa. Kaisa ncàmkuu nes x'áíá hãa khama. Igabaga ãe cg'aré chìbian ka qgóóa mááèa ba ko cg'aré ncàmkuu x'ái,” tam mée.

48 Me kò nxãaska Jeso ba birí si a máá: “Sari chìbian koe si qgóóa mááèa,” témé.

49 Xu kò cg'áè-kg'ao xu tshoa-tshoa a tèèse a máá: “Dìi ba gáé ncëe ba, ncëe ko khòèan chìbian gaan di

qgóóa máá ba?” témé.

⁵⁰ Igabagam ko Jeso ba khòè sa bìrì a máá: “Sari dtcòma nea kgoara sia, ke tòókuan cgoa qòò,” témé.

8

Jesom cgoa kò hãa zi khòè zi

¹ Ncêe zi gúù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba x'áé-dxoo xu koe hêé naka x'áé-coa xu koe hêéthêé qòò te, a ko Nqarim di x'aian di qãè tchõàn khòè ne xгаа-xгаа. Xu kò 12 xu *xгаа-xгааe-kg'ao xu Gam di xu* hãa cgoa Mea, ² naka gataga c'êe zi khòè zi hêéthêé e, ncêe kò cg'ãè tc'êean koe hêé naka tcìian koe hêéthêé kg'òèkaguè zi. Ncêe zia kò Marias Magatalena ta ko ma tciiè sa hêé, ncêe i kò 7 dxãwa tc'êean gas koe tcg'òóèa sa, ³ naka Herotem dim nquu kòre-kg'aom Gusam dis khòès Joana sa hêé, naka Susana sa hêé, naka c'êe zi khòè zi kái zi, ncêe kò ko gazi di gúùan cgoa hùi xu zi hêéthêé e.

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa (Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

⁴ Ne kò khòè ne tãáka xu x'áé-dxoo xu koe guu a Jesom koe hàà. Eès ko kaias xg'ae sa xg'ae kam kò Jeso ba sere-seres ka kg'ui a máá:

⁵ “C'êe x'aè kam xg'ao xhàrà-kg'ao ba qòò a sí xhàrà.

A ãem ko xhàrà ka i c'êe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, a i a nqàrèan cgoa náà tcãàè, zi tsará zi hàà tc'óó o.

⁶ I c'êean tcheè nxõá-kg'ai di qgáian koe. Eè i ko qhúi ka i ko dào, tchàua ne ko káà a khama.

⁷ I c'êe cgùrian dxàman hàna qgái koe tcheè, i dxàman kai, a chúú-chuu u.

⁸ I c'êe cgùrian qâè góman koe tcheè, a kái tc'õoan 100 kúrú,” tam méé.

Eém ko ncêe zi gúù zi kg'uia xg'ara kam kò máá: “Eẽ tceean úúa hãa ba méém kóm,” témé.

*Jesom ko dùús domka sere-sere zi tséékagu sa
(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)*

⁹ Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè Me, dùú sas ko ncêes sere-sere sa nxàe sa. ¹⁰ Me máá: “Gaxaoa máàèa, chómsea zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi xao gha q'ãa sa, igabar ko c'êe ne khòè ne cgoa sere-sere zi cgoa kg'ui:

‘nxãasega ne gha bóò, a táá bóòà q'ãa ka,
a nxãasega kóm a táá kóma q'ãa ka.’

*Jeso ba ko xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa nxàea
tchàno-tchano
(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)*

¹¹ “Si ncêe sa xhàrà-kg'aom dis sere-seres ko nxàes ga si i: Cgùri nea Nqarim dim kg'ui me e.

¹² Dàòm q'oo di nea ãe kg'ui ba ko kóm ne ne e, igabam ko dxãwa ba hàà a kg'ui ba tcáóa ne koe séèa tcg'òò, nxãasega ne gha táá dtcòm a kgoaraè ka.

¹³ Eẽ nxõán koe kò xhàràè nea gane ãe kg'ui ba ne ko kóm, ne ko kúúga qâè-tcaoan cgoa hààkagu me ne e, igaba ne káà tõe ne e, a ko cg'orò x'aè-coan q'oo koe dtcòm. A ko kúrúa bóòkuan di x'aèan ka qháésega cg'áé.

¹⁴ Eẽ dxàman za tcheèa nea, gane ãe kóma ne ne e, igaba gane di kg'õèan q'oo koe ne ko tc'êe-tc'êese zi hëé, qguàn hëé naka kg'õèan di kãrean hëéthéé ka chúú-chuue, a ne a kai tama.

¹⁵ Eẽ qâè góman koe tcheèa nea, gane ãe kg'ui ba kóma, a qâè zi tcáo zi cgoa qgóóa qari mea ne ne e,

a ne a ko qádò tcáo cgoa me, a nxãakg'aiga síí tc'áróan kúró,” tam méé.

*X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúús dis sere-sere sa
(Mk 4:21-25)*

¹⁶ A ba a máá: “X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa ga dàò a gàbas cgoa xoaba-kg'ai si, kana kgàrom dóm q'oo koe tcãà si ba káà me e, igabam gha téé-q'ooa sa koe tòó si, ãe ko tcãà ne gha nxãasega x'ààn hòò ka. ¹⁷ Dùús wèés ãe chómsea sa gha tchàa koe tcg'òòè, si gha dùús wèés qàbi-kg'aièa hãa sa q'ãàè, a sa a gha x'ààn koe óágaè khama. ¹⁸ Ke méé tu nxãaska q'ãa, nta tu ko ma komsana sa. Wèém khòèm ãe gúù úúa hãa ba gha káían máàè, igaba wèém ãe gúù úú tama ba gha ãem úúa hãa gúù-coan ga sèè cgaeè khama,” tam méé.

*Jesom ka xòò sa hěé naka qõese ga xu hěéthěé e
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)*

¹⁹ Jesom ka xòò sa hěé naka qõese ga xu hěéthěéa kò hàà cgae Me, igaba ne kò khòèan di kái-q'ooan ka tààè, a táá Gam koe cúù. ²⁰ Me kò bìríè a máá: “Saò sa hěé naka Tsáá qõè ga xu hěéthěéa tchàa za tēe, a bòò Tsi kg'oana,” téméè.

²¹ Igabam kò xòà a máá: “Tiris xòò sa hěé naka Tíí qõè ga xu hěéthěéa Nqarim di kg'uian ko kóm a ko kúró u ne khòè ne e,” témé.

*Jeso ba ko tc'ãá ba téékagu
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)*

²² C'èem cáím kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa dxòrom q'oo koe tcãà a bìrí xu a máá: “Hààn xae c'èem xòèm tshàam dim koe qõò,” témé, xu xgoaba. ²³ Eẽ xu xóé a ko qõò kam kò x'óm.

Me kúúga kaim tc'ãá ba tshàam tc'amkg'ai koe xgoaba, me dxòro ba tshàn ka cg'oè, xu kias cg'ãès koe hãa. ²⁴ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu sí ghù Me a máá: “X'aigaè, X'aigaè, tomè xae ko!” témé.

Me tõe a tc'ãá ba hěé naka tshàm di tcēe-tcēean hěéthěé dqàè, i téé, si kò kaisas nqoo sa xóé.

²⁵ Me tõe xu a máá: “Gaxao di dtcòma nea ndaa?” témé.

Igaba xu kò q'áo, a area khama xu kò tēeku a máá: “Dùútsa khòè ba gáé ncēe ba? Tc'ãán ga hěé naka tshàn ga hěéthěé ko kg'ui cgoa i komsana Me ba,” témé.

*Jeso ba ko dxãwa tc'ēean úúam khòè ba qãèkagu
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)*

²⁶ Xu tshàm tc'amkg'ai koe qòò a sí Gerase ne dim nqòóm koe tcãà, Galilea dim cgoa q'óa-kg'amkua hãa ba. ²⁷ Eēm ko Jeso ba dxòrom koe xõa a ko gaam nqòóm koe tcãà kam kò c'ēm khòèm x'áé-dxoom koe guua hãam cgoa xg'ae. Gaam khòè ba kò dxãwa tc'ēean úúa, a kò qgái hãa tamase qáo x'aèan hãa, a nquuan koe ga x'ãè tama, a tc'áman koe cúí ga ko x'ãèa te. ²⁸ Eēm ko Jeso ba bóò kam kò kaisase q'au a ba a cookg'aia ba koe cg'áé, a kaim dòm cgoa máá: “Dùú sa Tsi ko tí koe qaa, Jesoè, Nqarim tc'amaka hãam di Tsi Cóa Tseè? Dtcàrà Tsi ko, táa xgàra te guu,” témé. ²⁹ Jeso ba kò dxãwa tc'ēean bìrí i ēem khòèm koe tcg'oa, gaa domkam kò khòè ba gatà méé. Kái q'oro i kò qgóó mea, me kò q'óma ba koe hěé naka nqàrèa ba koe hěéthěé táuan cgoa qáéèa, a kòrèa, igabam xg'ao gaa táuan qhòma tcg'òó, a kò dxãwa tc'ēean ka séèa tcg'òó a qãáka úúea hãa.

³⁰ Me Jeso ba tēè me a máá: “Cg'õèa tsi dìía?” témé. Me xõa Me a máá: “Milone ra a,” témé. Kái dxāwa tc'ēe nea kò tcāà mea hāa khama. ³¹ I kò qarika dtcàrà Me, táám gha x'áèan tcg'òó, i chõò-q'oo úú tamam haém koe tcāà sa.

³² Zi kò kái zi xgùu zi xàbìm dxùukg'ai koe hāa a ko dxòó. Ka i kò dxāwa tc'ēean Jeso ba dtcàrà, xgùu zi koe i gha tcāà sa, Me kgoara máá a. ³³ I khòèm koe dxāwa tc'ēean tcg'oa a i a síí xgùuan koe tcāà, zi xgùu zi xàbìm tc'amkg'ai koe guu a kari-karisea xõa a zi a tshàam koe cg'áéa tcāà, a tomì.

³⁴ Eẽ xu ko xgùuan ko kòre xu khòè xu ēe kúrúsea hāa sa bóò ka xu kò bèe a qgóé, a síí x'áé-dxoom koe hēé naka xhàràan koe hēéthēé xàà a. ³⁵ Ne kò khòè ne tcg'oa a síí ēe kúrúsea hāa sa bóò. Eẽ ne ko Jesom koe hàà ka ne kò dxāwa tc'ēean kò úúa hāam khòè ba sao-xg'ae, me Jesom nqàrè-kg'am koe ntcõe, a qgáían hana, i tc'ēea ba qāè e, ne kò q'ào. ³⁶ Gane ēe kò ēe kúrúsea hāa sa bóò nea kò chóà a, ntaam kò ma ēe dxāwa tc'ēean ka tcāàèam khòè ba ma qāèkaguè sa.

³⁷ Ne wèé ne khòè ne Gerase dim xg'aekum di ne dtcàrà Me, gane koem gha tcg'oa sa, kaisa q'àòà nea kò tcāà nea hāa khama.

Me kò dxòrom koe tcāà a ba a kabise, ³⁸ kam ko ēe kò dxāwa tc'ēean ka tcg'oa cgaeèam khòè ba dtcàrà Me, Gam cgoam gha qõò sa. Igabam kò Jeso ba tsééa kabì me a máá: ³⁹ “Kabise x'áéa tsi koe naka síí nxàè, nta noosem Nqarì ba kúrúá máá tsia hāa sa,” témé.

Me khòè ba kabise a síí wèèm x'áé-dxoom koe qõòà te a khòè ne bìrì, Jesom nta noose kúrúá máá mea hāa sa.

Jairom dis cóá sa hěe naka Jesom dim qgái ba ko qgóós khòe sa hěéthěe e

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Eēm ko Jeso ba *Galilea dim nqōóm* koe kabise kas ko khòe ne dis xg'ae sa qāese hàakagu Me, wèe ne ne kò qāa Mea hāa khama.

⁴¹ Kam kò gaa x'aè kaga c'ēm khòem Jairo ta ko ma tciiem ncēe kò còrè-nquum dim tc'āa-cookg'ai ii ba gaa koe hàà, a hàà Jesom nqàrè-kg'am koe cg'áé, a còrè Me, gam dim x'ám koem gha síi cgoa me sa.

⁴² Cúis cóá sam kò úúa hāa, ncēe kò 12 kuri ii sa, si kò x'oos qàe koe hāa khama.

Eēm ko Jeso ba gaa koe qōò ka i kò kái khòean ncorú Me. ⁴³ Gane xg'aeku koes kò 12 kurian kò úúa a ko xòm x'aèse nxoean hòòs khòe sa hàna, [a sa a kò wèe gúuan ēes kòo kg'òè cgoa, naakan koe xgāa hāa] qāèkaguès gha ka, igabas kò táá cúian kaga qāèkaguèa. ⁴⁴ Si Jesom qāa koe guu a hàà, a hàà Gam dim qgáim c'am qgóó, i ko c'áðan kúúga téé. ⁴⁵ Me Jeso ba tēe a máá: “Dìina qgóó tea?” témé. Eē ne ko wèe ne xòase kam ko Petere ba máá: “Aboè, khòe nea kái ne e, a nxama-nxama Tsia, a ko tcāò Tsi,” témé. ⁴⁶ Igabam kò Jeso ba máá: “C'ēe khòea nea qgóó Tea, xám Ra ko i kò qaria Te tcg'oa cgae Te khama,” témé. ⁴⁷ Eēs ko khòe sa bóò, xài tamas kò hāa sa kas ko cgùrukose hàà, a sa a hàà Jesom nqàrè-kg'am koe cg'áé, a wèe ne khòe ne cookg'ai koe bìrí Me, dùús domkas qgóó Mea hāa sa, naka si kò ma kúúga qāèkaguè sa hěéthěe e. ⁴⁸ Me bìrí si a máá: “Tiri si cóá seè, sari dtcòma nea qāèkagu sia, ke tòókuan cgoa qōò,” témé.

⁴⁹ Qanegam Jeso ba téé a ko kg'ui kam kò c'ēm khòe ba hàà, còrè-nquum dim tc'āa-cookg'aim dim

nquum koe guua ba, a bìrì me a máá: “Tsáá xùè sa ncãa x'óó, ke táá xгаа-xгаа-kg'ao ba xhõe-xhõe guu,” témé. ⁵⁰ Igabam kò Jeso ba ãe sam ko kóm ka Jairo ba bìrì a máá: “Táá q'ád guu, kg'amaga méé tsi dtcòm, qãès gha ke,” témé.

⁵¹ Eẽm ko Jairom dim x'áem koe tcãa kam kò táá c'ẽe khòè ga guu i Gam cgoa nquum q'oo koe tcãa, Petere ba hẽe naka Johane ba hẽe naka Jakobo ba hẽe, naka cóás ka xòò ba hẽe naka xòò sa hẽethẽe cúí ga a kò ii. ⁵² Ne kò wèé ne khòè ne kg'ae, a ko cóá sa kg'ae cgae, Me Jeso ba máá: “Táá tu kg'ae guu, x'óó tamas hãa a sa a x'óma hãa ke,” témé.

⁵³ Ne kò wèéa ne kg'ãè Me, x'óóas hãa sa ne kò q'ana hãa khama.

⁵⁴ Igabam ko Jeso ba x'õàa sa koe qg'óó si, a máá: “Tiri si cóá seè, tẽe,” témé. ⁵⁵ I kg'õèa sa kabise, si kúúga tẽe, Me Jeso ba máá, c'ẽe guú méés máàè naka tc'õó, témé. ⁵⁶ Khara kò gas ka xòò ga khara kaisase are. Me bìrì khara a, táá méé khara cúí khòè ga dùús kúrúsea sa bìrì guu sa.

9

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xгаа-kg'ao xu tsééa tcg'òó

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Me kò Jeso ba 12 xu tciiã xg'ae a ba a qarían máà xu, wèé dxãwa tc'ẽean xu gha xhàiyagu, a wèé tciiãan thẽe tsoò di i. ² A ba a tsééa tcg'òó xu, síí xu gha Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа, a xu a tsàako ne khòè ne kg'õèkagu ka. ³ A ba a bìrì xu a máá: “Táá méé xao qõò xao ko ka cúí guú ga sèè guu, dqàbi hìim ga igaba, dtcòbè ga igaba, péré ga igaba,

mari ga igaba, kana cím di qgáian ga igabaga. ⁴ Eẽ xao ko tcâàm nquu ba, ndakam ga igaba, gaam koe méé xao hãa naka nxãakg'aiga síí ãem x'áé-dxoom koe tcg'oa. ⁵ A ncèè khòèan kò qãèse hààkagu xao o tama ne méé xao nqàrèa xao di tsharàn qãè-qãe, ãe xao ko gaam x'áé-dxoom koe tcg'oa ne, nakas gha nxãasega gane koe x'ái sa ii,” témé.

⁶ Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xgoaba a wèé xu x'áé xu koe qõòa te, a xu a ko qãè tchõàn xгаа-xгаа a ko wèé za ga khòèan kg'õèkagu.

*Herotem dis xháé tc'ëe sa
(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)*

⁷ Eẽm ko Galilea dim x'aigam Herote ba wèé zi gúù zi kúrúse ko zi ka kóm kam kò táá q'ãa. C'ëe ne khòè nea kòo máá, Johanem *tcguù-tcguu-kg'ao* ba x'ooan koe tãea, témé khama, ⁸ ne ko c'ëe ne máá, Elija ba hòðsea, témé, ne ko c'ëe ne máá, c'ëe xu porofiti xu ncùí x'aè di xu ka c'ëe ba x'ooan koe tãea, témé. ⁹ Me Herote máá: “Johane bar kò q'ãe tcúúa hãa, ka ncèe zi gúù zi gam kar ko kóm ba dìí baà?” témé. A ba a kò bóò mem gha sa tc'ëe.

*Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khòè ne tc'õókagu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)*

¹⁰ X'áé úú-kg'ao xu kò kabise a hàà wèé zi gúù zi ãe xu kò kúrú zi ka bìrí Me. Me sèé xu, xu Gam cgoa cúía síí hãa Betesaida ta ko ma tciìem x'áé-dxoom koe. ¹¹ Ncèes gúù sa ne ko kóm kas kò xg'ae sa xùri Me, Me qãèse hààkagu ne, a ba a Nqarim di x'aian ka kg'ui cgoa ne, a ãe kò ko kg'õèkagukuan qaa ne qãèkagu.

¹² Nxãaskas cím sa tshoa-tshoa a ko dqðara qõò ka xu kò 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Gam koe

hàà a máá: “Khòè ne qõòà q'aakagu, naka ne nxãasega nxama-nxama hãa xu x'áé xu koe hěé naka xhàrà xu koe hěéthěé síí, naka nea síí x'òm-q'ooan hěé naka tc'õoan hěéthěé qaara mááse, cúía hãam qgáim koe ta hãa ke” témé. ¹³ Igabam kò bìrí xu a máá: “Gaxao c'ěe gúùan máà ne naka ne tc'õó,” témé. Xu máá: “5 xu péré xu cúí xu xae úúa naka cà m x'àu tsara hěéthěé e, kana méé xae síí khòè ne wèé ne tc'õoan x'ámá máá?” témé. ¹⁴ 5,000 khama noo xu khòè xu kò ěe koe hàna domka.

Me kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Khòè ne bìrí naka ne wèés xg'aes koe 50 khama noose ntcõó,” témé. ¹⁵ Xu gataga hěé, i wèé khòèan ntcõó. ¹⁶ Me Jeso ba 5 xu péré xu hěé naka cà m x'àu tsara hěéthěé sée, a ba a nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a péréan khõá q'aa, a xгаа-xgaase-kg'ao xu máà a, xu khòè ne q'aa-q'aa máá a.

¹⁷ Ne kò wèéa ne ga tc'õó, a ne a xg'ãà, xu ěe kò qaùan xg'ae-xg'ae a 12 xu q'ore xu tcàa, xu cg'oè.

Petere ba ko Jesom koe nxàese

(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸ Eẽm cúise hãa a ko còrè ka xu xгаа-xgaase-kg'ao xu síí cgae Me. Me tèè xu a máá: “Dìí Raà, ta zi ko xg'ae zi méé?” témé. ¹⁹ Xu xọa Me a máá: “C'ěe ne ko máá, Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i, témé, ne ko c'ěe ne máá, Elija Tsi i, témé, ne ko c'ěe ne qanega máá, ncìí kuri di Tsi porofiti Tsi i x'ooan koe tẽea Tsi, témé,” ta xu méé.

²⁰ Me tèè xu a máá: “Kháé xaoa ko gaxao máá, dìí Raa, témé?” Me Petere xọa a máá: “Ncẽe kò nqòòkaguèa hãa Tsi Kreste Tsi Nqarim di Tsi i,” témé.

Jeso ba ko Gam di xgàrasean ka hěé naka x'oos ka hěéthěé kg'ui

(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²¹ Me Jeso ba qarika x'áè xu, táá xu gha ncēes gúù sa cúí khòè ga bìrí sa. ²² A ba a máá: “Khòèm dim Cóa ba gha kái zi gúù zi koe xgàrase, a gha *khòè ne di xu* kaia xu hěé, kaia xu peresiti xu hěé, naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu ka hěéthěé bóða xguìè, a gha cg'òòè, a ba a gha nqoana dim cárn ka x'ooan koe tēe,” tam méé.

²³ Nxãaskam kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu bìrí a máá: “Ncēè c'ěem khòèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóða xguìse naka baa gam dim xgàu hìi ba dcēé, naka xùri Te. ²⁴ Dìím wèém ěe gam dis kg'òè sa qgóóa qaria hãa bas gha aaguse cgae, igaba wèém ěe ko Tíí domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha hòò si khama. ²⁵ Dùús ka ba gha khòè ba kabisea mááè, ncēè wèém nqóó bam kòò hòò, a ba a gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne, kana ba gha khòè ba dùútsa gúù sa gam di kg'òèan téé-q'oo koe tçg'òó a máá? ²⁶ Dìím wèém ěe ko Tíí hěé naka Tiri kg'uiian hěéthěé sau-cgaese ba gha thěé Khòèm dim Cóm ka sau-cgaeseè, ěem gha ko Gam di x'ààn koe hěé naka Xòm di x'ààn koe hěé naka tcom-tcomsa xu moengele xu di x'ààn koe hěéthěé hãase ko hàà ne. ²⁷ Igabar ko tseeguan bìrí tu u: Ncēe koe téé-tēe ne ka c'ěea ne x'ooan xama hãa tite, Nqarim di x'aia ne ne ko bóò i hàà tama cookg'ai koe,” tam méé.

Jesom di bódse-q'ooa nea ko kabise a tãá

(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸ Eëm ko Jeso ba ncēe zi gúù zi nxàea xg'ara kam kò 8 khama noo cárn qãá q'oo koe Peterea xu,

Johanea xu, Jakoboa xu sée, a ba a xàbìm koe qõò cgoa xu a sí còrè. ²⁹ Eẽm hãa a ko còrè ka i kò kg'áía ba kaḅise a tãá, i Gam di qgáían kaḅise a tcaàkose q'úú. ³⁰ Ka tsara ko kúúga cámm tsara khóè tsara kg'ui cgoa Me, Moshe ba hěé naka Elija ba hěéthěé tsara, ³¹ ncěe kò nqarikg'ai di x'áàn koe qhúí tsara, a ko Jesom cgoa kg'ui, a ko Gam di x'ooan hààko ka kg'ui, kháóa cgae ga ko Jerusalema koe kúrúse e. ³² Xu kò Petere ba hěé naka gam ka c'ěea tsara hěéthěé xu qarika x'ómà cg'áé. Eẽ xu ko kókò ka xu kò Gam dim x'áà ba bóò, naka gaa tsara khóè tsara hěéthěé e, ẽe ko Gam cgoa tẽe tsara. ³³ Eẽ tsara ko khóè tsara Jeso ba guu a ko qõò kam kò Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigae, tsóágase i gáé qãèa, ncěe koe xae ga hãa sa! Nqoana xu nquu-coa xu xae gha tshào, me c'ěe ba Tsari, me c'ěe ba Moshem di, me c'ěe ba Elijam di,” tam méé. (C'úúam ko hãa dùú sam ko kg'ui sa.)

³⁴ Qanegam hãa a ko kg'ui kas kò túú-c'òò sa qàbia tcãà xu, a sa a gas di sóman cgoa qàbi xu. Eẽ xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu túú-c'òòs koe tcãà ka xu kò q'áò. ³⁵ Me kò kg'ui ba túú-c'òòs koe guu a máá: “Ncěe ba Tirim Cóá Me e, nxárár tcg'òóa ba, ke komsana Me,” témé.

³⁶ Eẽm ko kg'ui ba xg'ara kam kò Jeso ba cúise hãa. Xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu ncěes gúús cgoa nqoo, a xu a gaa xu cámm xu ka táá cúí khóè ga bìrí dùú sa xu bóò hãa sa.

*Jeso ba ko cóá ba qãèkagu
(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)*

³⁷ Xùrikom cámm kam ko Jeso ba hěé naka xгаа-xgaase-kg'ao xu hěéthěé xàbìm koe guu a kaḅise, si

kaias xg'ae sa Jesom cgoa xg'ae. ³⁸ Kam kò gaa x'aè kaga c'ëem khòè ba ães xg'aes q'oo koe q'au a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dtcàrà Tsir ko Tsi tirim cóá ba bóò, nooam cóám ga me e khama. ³⁹ Dxãwa tc'ëean kòò tcãà cgae me ne i ko kúúga q'aukagu me, a qgaè-kg'aikagu me, a kg'áma ba koe xùbúan tcg'òókagu me, a ko khóá tòm-tom me, a qháése guu me tama. ⁴⁰ Ra kò Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dtcàrà, xhàia xu gha guu u ka, igaba xu kò tààè,” témé.

⁴¹ Me Jeso ba xoa a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncëe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gaxao cgoa hãa a qáo-tcaoa máá tu u? Tsarim cóá ba ncëe koe óá!” témé. ⁴² Cóám ko hàà koe ga i ko dxãwa tc'ëean gómankg'ai koe xàbùà qáú me, a i a qgaè-qgae-kg'ai me. Kam ko nxãaska Jeso ba dxãwa tc'ëean dqàè, a cóá ba qãèkagu, a ba a xòò ba màà me. ⁴³ Ne kò wèè ne khòè ne Nqarim di kaian ka area.

*Jeso ba ko gaia Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)*

Eë ne wèéa ne qanega ãem Jeso ba kúrúà zi gùù zi wèè zi ka area kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: ⁴⁴ “Qãèse dxãà tcee ncëer ko birí xao o kg'uia ne: Khòèm dim Cóá ba gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè,” témé. ⁴⁵ Igaba xu kò ãem ko mée sa táá kóma q'ãa, gaxu koe i kò chómsea, táá xu gha kóma q'ãa a ka khama. A xu a kò ãe kg'uia ne ko dùú sa mée sa tãèan bèe.

*Dù ba kaia?
(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)*

⁴⁶ Si kò gaxu xg'aeku koe ntcoeku sa tõe, diina gaxu xg'aeku koe kaia hãa di sa. ⁴⁷ Igabam kò Jeso ba tcáóa xu q'oo koe xu tc'ëea hãa sa q'anaa, khamam kò cg'árém cóa ba sée, a Gam qàe koe tòó, ⁴⁸ a ba a birí xu a máá: “Diim wèém ãe ko ncëem cóa ba Tiri cg'õèan koe qãèse hàakagu ba ko Tíí tc'áró ga qãèse hàakagu. Me ko diim wèém ãe ko Tíía qãèse hàakagu Te ba ãe tsée Tea ba qãèse hàakagu. Eẽ gaxao koe kaisase cg'aré ba gaxao ka kaiam ga me e khama,” témé.

Eẽ gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòe koe hàna
(Mk 9:38-40)

⁴⁹ Me Johane xoa a máá: “Kaia Tsee, c'ëem khòe ba xae kò bòò me ko Tsari cg'õèan cgoa dxãwa tc'ëean xhàiyagu, xae kò sixae ka c'ëem tama me e domka gatà hëéan cara me,” témé. ⁵⁰ Igabam kò Jeso ba gam ka máá: “Táá cara me guu, ãe gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòe koe hàna ke,” témé.

Jeso ba ko Jerusalema koe qõò (9:51–19:44)

Samaria dim x'áé ba ko Jeso ba qãèse hàakaguan xguì

⁵¹ Eẽm ko Jeso ba nqarikg'ai koe sée a úúèm x'aèm ko cúù kam kò biríse a Jerusalema koe qõò. ⁵² A ba a tsée-kg'ao xu tc'ãã a tséea tcg'òó. Xu Samaria ne dim x'áé-coam koe síí tcãà, gùù zi xu gha kg'ónòna máá Me ka. ⁵³ Igaba ne kò gaa koe hãa ne khòe ne táá qãèse hàakagu Me, Jerusalema koem kò úú-kg'aia khama. ⁵⁴ Eẽ tsara ko xgaa-xgaase-kg'ao tsara Jakoboa tsara Johanea

tsara ncēes gúù sa bóò ka tsara ko máá: “X'aigaè, nqarikg'ai koe guuam c'ee ba tsam gha tcii, me hàà cg'õo ne sa Tsi ko tc'ëe?” témé. ⁵⁵ Me Jeso ba ntcèè a dqàè tsara a.* ⁵⁶ Xu kò *Jeso ba hěé naka Gam di xuxgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěé xu c'ëem x'áém koe qõò.*

*Nqoana khóèan Jeso ba ko xùri kg'oana a
(Mt 8:19-22)*

⁵⁷ Eě xu dàòm q'oo koe hãa a ko qõò kam ko c'ëem khòè ba bìrì Me a máá: “Eě Tsi ko síí qgài wèè koer gha xùri Tsi,” témé. ⁵⁸ Me Jeso ba xọa me a máá: “Círì nea gaan di haéan úúa, i tsaràn gaan di nquuan úúa, igabagam Khòèm dim Cóa ba tòò tcúúm gha qgài úú tama,” témé.

⁵⁹ Me kò Jeso ba c'ëem khòè ba bìrì a máá: “Xùri te,” témé. Igabam ko gaam khòè ba máá: “X'aigaè, kg'aia qãà te nakar síí tirim xõò ba kg'ónò,” témé. ⁶⁰ Me Jeso ba bìrì me a máá: “Eě x'óóa hãa ne guu naka ne gane dian ãe x'óóa hãa kg'ónò, igaba tsáá qõò naka tsia síí Nqarim di x'aian ka xgaa-xgaa,” témé.

⁶¹ Me kò c'ëem khòè ba gataga máá: “Xùri Tsiir gha, X'aigaè, igaba qãà te nakar kg'aia síí x'áéa te di ne khòè ne x'áè,” témé. ⁶² Me Jeso ba xọa me a máá: “Eěm tshoa-tshoa a ko xhàrà koe gha kabise a kháóka bóòm khòè ba Nqarim di x'aian kg'ano tama,” témé.

* **9:55:** C'ëe zi tçgãya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uian úúa: “a máá: “C'úúsea tsao hãa, dùútsa tc'ëem di tsao ii sa. 56 Khòèm dim Cóa ba hàà tama, hààm gha khóèan kaàkagu ka, igabam hààraa, hààm gha kgoara a ka,” tam méé.”

10

Jeso ba ko 72 xu khòè xu tsééa tcg'òó

¹ Ncēe zi gùù zi qǎá q'oo koem kò X'aigam *Nqari* ba 72 xu khòè xu nxárá tcg'òó, a ba a cámm-cámse tsééa tcg'òó xu, tc'ǎà xu gha a ãem ko hàà Gabá qǒò xu x'áé-dxoo xu koe hēé naka qgái zi koe hēéthēé qǒò ka. ² A ba a bìrí xu a máá: “Tcuùè gha gúua ne kái i, igaba i tséé-kg'aoan cg'orò o. Ke xao *Nqarim ncēe* tcuùs dim X'aiga ba dtcàrà nakam tséé-kg'aoan tsééa óá naka i hàà tcuù. ³ Qǒò xao. *Igaba* bóò, Tíí Ra ko ghùu-coan khama ma ncuutshaan xg'aeku koe tsééa úú xao o sa. ⁴ Táá méé xao qgóá ga kana dtcòbèan ga kana nxàboan ga igaba sèè guu, naka táá cúí khòè ga dàòan q'oo koe tsgám guu.

⁵ “Nquum ãe xao ga ko gaam q'oo koe tcǎà ba, ndakam ga igaba, méé xao kg'aia máá: ‘Tòókuan méé i ncēm nquum cgoa hǎa,’ témé. ⁶ Tòókuan dim khòèm kò gaam nquum q'oo koe x'ǎèa ne i gha gaxao di tòókuan gam cgoa hǎa. Eēta i kò ii tama ne i gha gaxao di tòókuan kabise cgae xao o. ⁷ Eēm nquum koe méé xao hǎa, naka xaoa wèés tc'òos ãe ne ko máà xao o sa tc'òó naka kg'áà, tséé-kg'ao ba gam di tsééan di surutan ka kg'anoèa hǎa ke. Táá méé xao nquu xu koe kg'ama qǒò te guu.

⁸ “X'áé-dxoom ãe xao ga ko tcǎàm koe, ndakam ga igaba, ne ko qǎèse sèè xao o ne méé xao ãe ko cookg'aia xao koe tòòès wèè sa kg'ama tc'òó. ⁹ Tsàako ne méé xao kg'òèkagu, naka xaoa khòè ne bìrí naka máá: ‘Nqarim di x'aia nea cúú cgae tua,’ témé. ¹⁰ Igaba x'áé-dxoom wèém ãe xao ko tcǎàm koe ne kò khòè ne qǎèse sèè xao o tama ne méé xao x'áéan xg'aeku koe tcǎà naka máá: ¹¹ ‘Gatu

dim x'áé-dxoom di tsharà a ncêe nqàrèa xae koe hãa a, xae ko qãè-qãe cgae tu u, igaba méé tu q'ana, Nqarim di x'aia nea cúu cgae tua sa,' témé. ¹² Bìrí xao or ko, xgàrakuan dim cáím kam gha ncêem x'áé-dxoo ba Sodomam ka kaisa xgàrakuan hòò.

*X'áé-dxoo xu komsana tama xu
(Mt 11:20-24)*

¹³ “Cg'ãè i gha ii tsáá ka Korasineè! Cg'ãè i gha ii tsáá ka Betesaidè! Are-aresa zi x'áí zi ncêe ko gatu koe kúrúèa zi kò Ture hêé naka Sitone hêéthêé koe kúrúèa hãa ne ne ga kò ncìise gane di chìbian koe tcóósea, a saka di qgáían hãa, a tháúan tcgáùsea hãa. ¹⁴ Igabar ko bìrí tu u a ko máá: Xgàrakuan dim cáím ka i gha Ture hêé naka Sitone hêéthêé gatu ka subuse xgàràè, témé.

¹⁵ “A ncêe tsáá ka, Kaperenaume tseè, nqarikg'ai koe tsi gha ghùì a úúè, *ta tsi gáé tc'èea?* Nqãaka tsi gha xòòè, x'óóa ne khòè ne dim qgáím koe.

¹⁶ *Me Jeso ba nxãaska Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu bìrí a máá:* “Wèém ãe ko gaxaoa komsana xao o ba ko Tíí komsana Te, me ko gataga ãe ko xguì xao o ba Tíí ga Ra xguì. Me ko ãe ko Tíí xguì Te ba ãe tsééa óága Tea ba xguì,” témé.

¹⁷ Xu gaxu khòè xu 72 xu qãè-tcaoase kabise a máá: “X'aigaè, dxãwa tc'èean igaba i ko komsana xae e, Tsari cg'õèan cgoa xae kò ko dqàè e ne,” témé.

¹⁸ Me xoa xu a máá: “Satana bar kò bóòà me kò túú-tebem khama ma nqarikg'ai koe guu a ko tcheè. ¹⁹ Bòò, qaria ner máà xaoa, cg'aoan hêé naka xg'árian hêéthêé xao gha náà cgoa di i. A Ra a gataga qarian máà xaoa hãa, *dxãwam* gaxao dim cg'õo-kg'aom di qarian wèé xao gha tàà cgoa

a. I cuiskaga cúí gùù ga thõð-thõo xaoa hãa tite.
²⁰ Cg'ãè tc'ëean ko komsana xao o domka méé xao táá qãè-tcao guu, igaba méé xao gaxao di cg'õèa nea nqarikg'ai koe góàèa domka qãè-tcao," témé.

Jeso ba ko Xõð ba qãè-tcaoa máá
 (Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Eëm x'aèm kam kò Jeso ba Tcom-tcomsam Tc'ëem di qãè-tcaoan ka cg'oè cgaeèa, a máá: "Dqomì Tsiir ko, Aboè, X'aiga Tsi nqarikg'ai hëé naka nqõómkg'ai hëéthëé di Tsi, ncëe zi gùù zi Tsi kò tc'ëega ne hëé naka xgaa-xgaasea hãa ne hëéthëé chóm-kg'aia hãa, a Tsi a kò cg'aré ne cóá ne x'ái zia hãa khama. Èè, Aboè, ncëea Tsi kò ma ncàma hãa ga a khama.

²² "Wèé zi gùù zi Ra Tirim Abom ka máàèa, i cúí khòè ga Cóám dìi ii sa c'úùa hãa, Xõðm oose, kana i cúí khòè ga Xõðm dìi ii sa c'úùa hãa, Cóásem oose, naka wèèm ãe Cóám ka nxará tcg'òóèa ba hëéthëé e," témé.

²³ Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe kabise a dxùukg'ai za bìrí xu a máá: "Ts'ee-ts'ee'kg'aièa ia tcg'áian ãe ko gaxao ko bóò zi gùù zi bóò o, ²⁴ bìrí xao or ko khama, kái porofitian hëé naka x'aiga xu hëéthëéa kò bóò kg'oana ãe xao ko gaxao bóò sa, igaba i kò táá bóò si; a kò kóm kg'oana ãe xao ko gaxao kóm sa, igaba i kò táá kóm si," témé.

Qãèm khòèm Samaria di ba

²⁵ Me kò gaa x'aè kaga c'ëem x'áè q'ãa-kg'ao ba tãe a Jeso bam kúrúa bóò kg'oana khama máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dùú sa ra gha kúrú a chõò tamas kg'õè sa hòò?" témé. ²⁶ Me Jeso ba tãe me a máá:

“Dùú sa *Moshem di x'áèan* koe góáèa? Nta tsi ko ma kóma q'ãa a?” témé. ²⁷ Me gaam khòè ba x̣o Me a máá:

“X'aigam tsarim Nqari ba méé tsi wèé tcáóa tsi cgoa hěé,
naka wèé kg'õèa tsi cgoa hěé,
naka wèé qaria tsi cgoa hěé,
naka wèé tc'ëea tsi cgoa hěéthěé
ncàm,
naka tsia gataga thěé
ëe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma
tsáá ka c'ëe ba
ncàm,”

témé. ²⁸ Me bìrí me a máá: “Qãèse tsi x̣oara hãa. Kúru ncëe gúua ne naka tsia gha kg'õèan hòè,”
témé. ²⁹ Igabam kò gabá tchànóm iise bóòè kg'oana khamam kò Jeso ba tèè a máá: “Kháé tíí ka c'ëe ba dìí ba?” témé.

³⁰ Me Jeso ba x̣o me a máá: “C'ëem khòè ba kò Jerusalema koe guu a ko Jeriko koe qõò, a ba a kò ts'ãà-kg'ao xu cgoa qõòa xg'ae, xu qgáía ba xhùu me, a xg'áría cg'õos q'oo koe xg'árím me, a xu a guu me a qõò.

³¹ “I kò kúruúse me c'ëem peresiti ba c'úùase ko gaam dàòm cgoa hàà. Eëm ko gaam khòè ba bóò kam kò nxãa a c'ëe xòèan dàòm di sèè a nqáé.

³² “Me kò gatà thěé tempelem koe ko hùim khòè ba* gaam qgáim koe hàà, a ëem ko gaam khòè ba bóò ka gaam caum cúim cgoaga nxãa a c'ëem xòèm dàòm di ba sèè a nqáé.

* **10:32:** Gerika sa ko máá: “Lefi dis qhàòs dim khòè ba” témé.

³³ “Igabam kò Samaria dim khòèm c'èe ba gaam dàòm ga ba sèè a ko qõò, a gaam khòè ba hàà sao-xg'ae. A ãem ko bóò me ka thõò-xama máá me, ³⁴ a ba a síí cgae me a gaa zi chìbi zi nxúìan hēé naka gõéan hēéthēé ka ntcāá cgae a tcám zi, a ba a gam dim donghim koe qábìkagu me, a cg'áè-nquum koe úú me, a ba a síí gaa koe q'õé me.

³⁵ “Eẽ i ko q'uu kam kò qano mari tsara tcg'òó a cg'áè-nquu-kg'ao ba máà, a máá: ‘Q'õé me, kháóar ko síí kábise ner gha wèé gúùan ãe tsi tsééa máá mea koe hàà suruta tsi ke,’ témé.”

³⁶ Me Jeso ba tēè me a máá: “Ts'ãà-kg'ao xu ka xg'ám mēam khòè ba kò hàà cgae xu khòè xu nqoana xu ka tsi ko ntama ma tc'èe? Gam ka c'èem iise sèè mea ba ndaka baa?” témé. ³⁷ Me máá: “Eẽ thõò-xama máá mea me e,” témé.

Kam ko Jeso ba bìrí me a máá: “Qõò naka tsia síí gatà hēé thēé,” témé.

Jeso ba ko Maria sara Mareta sara dàra

³⁸ Jeso ba hēé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hēéthēéa ko dàòm koe hààna a ko qõò kam kò c'èem x'áé-coam koe hàà, si kò Mareta ta ko ma tciìès khòè sa gas dim nquum koe qãèse hààkagu Me. ³⁹ Mareta sa kò qõè sa úúa Maria ta ko ma tciìè sa. Si kò Maria X'aigam Jesom nqàrè-kg'am koe ntcõóa-ntcõè, a ko Gam di zi xgaa-xgaa zi komsana. ⁴⁰ Igabagas kò Mareta sa kái tsééan ka xáèèa, khamas kò Jesom koe hàà a máá: “X'aigaè, tíí qõès ka Tsi gáé c'èe gúù méé ta ga hãa? Guu tes ko ra ko cúísega tsééa máá tu u ka. Bìrí si nakas hàà hùì te,” témé.

⁴¹ Me X'aigam *Nqari* ba xɔa si a máá: “Maretaè, Maretaè, kái zi gúù zi ka si ko tc'ěe-tc'ěese a ko xhõe-xhõese, ⁴² igabas ko cúis gúù sa qaase, si Maria sa qãès gúù sa nxárá tcg'òóa máásea hãa, si ncêes gúù sa gas koe séèa kabiè tite,” témé.

11

Jeso ba ko còrèan ka xгаа-xгаа

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

¹ C'ěem cárm kam kò Jeso ba c'ěem qgáim koe hãa a ko còrè. Eěm ko còrèa xg'ara kam kò Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu ka c'ěe ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, xгаа-xгаа xae e còrèa ne, ěem ko ma gataga Johane gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu ma xгаа-xгаа a khamaga ma,” témé. ² Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Còrè xao kò ne méé xao máá:

‘Sita ka Xõò Tseè,
Tsari cg'òèan méé i dqom̀mè.

Tsari x'aian méé i hàà.

³ Sita dis tc'òos wèé cárm di sa wèé cárm ka màà ta a.

⁴ Naka qgóóa máá ta a chìbia ta, sita igaba ta ko wèém

ěe sita koe chìbian kúrúa hãa ba qgóóa máá ke.

Naka Tsia táá kúrúa bóòkuan koe tcèèa úú ta a guu,'
témé,” tam méé.

⁵ Me gaa koe guus ka Jeso ba bìrí xu a máá: “C'ěem-kg'ám kam gaxao ka c'ěe ba tcárà ba úúa, a ba a ntcúú nqàè ka sí cgae me, a bìrí me a máá: “Tíí tcáràè, ngoana xu péré xu cgóbè te, ⁶ tíí tcáràm dàò koe hàna ba ncãa hàà cgae te, ra cúí gúù ga úú tama màà mer gham tc'òó o ke,” témé. ⁷ Me nxãaska ěe nquum q'oo koe hàna ba xɔa a máá: ‘Táá xhõekagu

te guu, nquu-kg'ám ba tcēekg'amsea, ra x'óma cóáa te cgoa, khama ra cuiskaga tēe naka máà tsi xua hãa tite ke, témé. ⁸ Bírí xao or ko, tēm gha a tcg'òó xu, gam dim tcàrà me e domka. Nxãa tama ko ii nem gha tēe a ēem dtcàràèa hãa sa kúrú, *gam dim tcàrà ba* kò saucgae tamase tée-kg'am me a dtcàrà me si khama.

⁹ “Ra ko bìrí tu u a ko máá: Dtcàrà tu, máàè tu gha ke, qaa tu, hòò tu gha ke, *nquu-kg'ám ba* tu xg'ám-xg'am, xgobekg'ama tu gha máàè ke. ¹⁰ Dìím wèém ēe ko dtcàrà ba ko máàè, me ko wèém ēe ko qaa ba hòò, me gha wèém ēe ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am ba xgobekg'ama máàè khama.

¹¹ “Ndakam xòò ba gha gam dim cóám kòo x'àù ba dtcàrà me ne, x'àùm tée-q'oo koe cg'ao ba máà me? ¹² Kana xg'ári ba máà me, tc'ubi bam kò dtcàrà me koe? *Kàà me e.* ¹³ A ncèè gatu ncēe cg'ãè tc'ēe ii tu kò qãè aban gatu di cóán máà q'ana hãa ne ba gha nxãaska *gatá ka* Xòòm nqarikg'ai di ba ēe ko dtcàrà Me ne nta noose nqáéa hãase Tcom-tcomsam Tc'ēe ba máà?” tam ma tēe.

Jeso ba ko dxãwa tc'ēean ka kg'ui
(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴ Jeso ba kò nqóbóm khòèm koe dxãwa tc'ēean xhàigu. Eē i ko dxãwa tc'ēean tcg'oa kam kò gaam khòèm ēe kò kg'ui tama ba kg'ui, zi xg'ae zi gaa koe kò hàna zi kaisase are. ¹⁵ Igaba ne kò c'ēe ne máá: “Dxãwa tc'ēean dim x'aigam Belesebulem di qarian cgoam ko dxãwa tc'ēean xhàigu,” témé.

¹⁶ Ne c'ēe ne qgóó Me ne gha qgálan qaa ka dtcàrà Me, *are-aresas* x'áis nqarikg'ai di sam gha x'ái ne sa. ¹⁷ Jeso ba kò gane di tc'ēean q'ana khamam kò

bìrì ne a máá: “Eẽ q'aara hãas x'ais wèé sa gha kaà, me ãe q'aa-q'aasea hãam x'áé ba gaicara hãa tite. ¹⁸ A ncèè satanam kò gaam ka q'aara hãa ne i gha kháé nxãaska ntama x'aian hãa? Ncèè gatu ko máá, Belesebule ba qarian máá Tea ra ko dxãwa tc'ëean gaan cgoa xhàigu, témé ne. ¹⁹ A ncèè Tíí kò Belesebulem di qarian cgoa dxãwa tc'ëean xhàigu, ne ia ko gatu di khóèan díim cgoa xhàigu u? Gaa domkaga ne gha gaxao di ne khóèe ne x'áí, ãe xao ko kg'ui sa tseegu tama sa. ²⁰ Igaba ncèè Tíí kò ko dxãwa tc'ëean Nqarim dim tshàum cgoa xhàigu, nes ko nxãa sa x'áí, Nqarim di x'aia nea gatu koe hààraa sa.

²¹ “Ncèè qarim khóèm ncõo gàba zi úúam kò ko gam dim nquu ba kòre ne i ko gam di gúúan qãè qgái koe hãa. ²² Igaba qarian ka tàà meam kái zi ncõo gàba zi dim kò ko hàà a ko x'ãà me nem ko tàà me, a gam di zi ncõo gàba zi ãem kò dtcãàsea hãa zi xhùu me, a ba a ãem ko sèè cgae mea zi gúù zi q'aa-q'aa. ²³ Eẽ Tíí cgoa hãa tama ba, Tíí cgoa tééa q'aumanakua, me gataga ãem Tíí cgoa xg'ae-xg'ae tama ba ko tsai-tsai q'aa.

*Dxãwa tc'ëean di kabisea ne
(Mt 12:43-45)*

²⁴ “Eẽ i ko dxãwa tc'ëean khóèm koe tcg'oa ne i ko c'óòà qgáian koe qõò, a sãa i gha qgáian qaa, a ncèè hòò o tama i kò hãa ne i ko nxãaska bìrise a máá: ‘Tirim nquum ãer guua hãam koer gha kabise,’ témé, ²⁵ a ãe i kò hàà nquu ba bóò me káà gúù ii, a xgàia q'ano-q'anoèa, a qãèse kg'ónòèa, ²⁶ ne i ko nxãaska qõò a síí 7 tc'ëean sèè a hàà cgoa, gaan nqáéase cg'ãè e, i hàà tcãà a i a gaa koe x'ãè. Si ãem

khòem dis téé-q'oo sa hàà kaisase cg'ãè kg'aiaka dis ka," tam méé.

Tseegu di ts'ee-ts'eekg'aikua ne

²⁷ Eëm ko Jeso ba ncēeta mééa xg'ara kas ko khòè sa xg'aes q'oo koe guu a q'aua kg'ui a Jeso ba bìrì a máá: "Ts'ee-ts'eekg'aièa saa khòès ãe ábà Tsia sa, naka bìlan ãe Tsi coma hãa hēéthēe e," témé.

²⁸ Me Jeso ba xɔa si a máá: "Tseegukaga, igaba ãe Nqarim di kg'uian ko kóm a ko ãe i ko méé khama hēé nea kaisase ts'ee-ts'eekg'aièa ne ne e," témé.

Cg'ãè caus qhàò sa ko x'ái sa qaa
(Mt 12:38-42)

²⁹ Eẽ zi ko khòè ne di zi xg'ae zi càùse kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a máá: "Ncēes qhàò sa cg'ãè cau si i, a ko are-aresas x'ái sa qaa. Igabas cúis x'áis ga sa x'áièa hãa tite, Jonam dis x'áis cúis oose. ³⁰ Eëm xg'ao ma Jona ma Ninfefe di ne khòè ne koe ma x'ái sa ii, khamagam gha ma khòèm dim Cóa ba ma ncēes qhàòs koe x'ái sa ii khama.

³¹ X'aigas Sheba di sa gha xgàrakuan dim cárm ka ncēes qhàòs di khòèan cgoa tēe a téé, a gha chìbichibi a xgàra si, nqõóm chõò-q'oo koes kò guu a ko hàà Solomonem di tc'ēegan komsana khama. Igaba bóò, Solomonem ka kaia hãa ba ncēeska ncēe koe hàna. ³² Xgàrakuan dim cárm ka xu gha khòè xu Ninfefe di xu tēe a téé, a gha ncēes qhàò sa chìbichibi a xgàra. Jonam di xgaa-xgaan koe xu kò guu a gaxu di chìbian koe tcóóse khama. Me ncēeska Jonam ka kaia hãa ba ncēe koe hàna," tam méé.

Cgáé-q'oom dis x'àa sa
(Mt 5:15; 6:22-23)

³³ *A ba a máá:* “X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa ga dàò a gàbas cgoa xoaba-kg'ai si ba káà me e, kana gàbas ka nqãaka tòò si ba, igabam gha téé-q'ooa sa koe tòò si, ne gha nxãasega ãe ko nquum q'oo koe tcãà ne x'áàn hòò. ³⁴ Tsarim tcgáí ba tsarim tc'áróm dim x'áà me e. Tsarim tcgáím kò qãe e, nem wèém tc'áróm tsari ba x'áàn ka cg'oèa. ³⁵ Gaa domka méé tsi bóò naka i tsáá koe hàna x'áàn táá ntcùú sa ii guu. ³⁶ Khama nxãaska ncèe wèe cgáé-q'ooa tsi kò x'áàn ka cg'oè cgaea, i cúí xòèa tsi ga ntcùús q'oo koe hãa tama, nem wèém cgáé-q'oo ba x'áàn úúa, ncèes ko ma x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa ma tsáá koe ma kaisase ma x'áà khamaga ma,” tam méé.

Jeso ba ko Farasai xu hêé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hêéthêé dqàè

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

³⁷ Eëm ko Jeso ba kg'uia xg'ara kam ko c'ëem Farasai ba dtcàrà Me, síím gha tc'óó cgoa me ka. Me kò Jeso ba tcãà a síí tafolem koe ntc'óó cgoa me, tc'óó cgoa mem gha ka. ³⁸ Igaba ãem ko Farasai ba bóòda q'ãa, Jesom ko xg'aà tshàu tamase tc'óó sa kam kò are. ³⁹ Me X'aigam *Jeso* ba birí me a máá: “Gaxao Farasai xao ko kubi zi hêé naka gàba zi hêéthêé zi ka qãá zi xg'aà, igabaga xao q'ooa xao koe xhùuku sa hêé naka cg'ãe cauan hêéthêé ka cg'oè cgaeèa. ⁴⁰ Gaxao káà tc'ëe xaoè, ãe qãá sa kúrúa ba gáé gam q'ooa sa thêé kúrúa hãam tama baà? ⁴¹ Igaba dùús wèés gàbas q'oo koe hàna sa ãe dxàua ne khòè ne máà, naka xaoa gha nxãasega tchàa za hêé naka q'oo za hêéthêé q'ano ii.

42 “Haò, cg'ǎè i gha ii gaxao Farasai xao ka! Nqari ba xao ko tc'õoan ko xg'ǎò-xg'ǎo zi gúu zi* koe cúis tshàu-q'ooos dian tcg'òó a máa khama, wée zi tc'õo-kg'ám zi xhàràn di zi koe hěéthěé e. Igabaga xao ko Gam di qǎèse qgóókuan hěé naka ncàmkuan hěéthěé nxorè. Qaase i ko, ncēe sara gúu sara *cgáé sara* xao ga kò kúrúa hãa sa, igaba méé xao táá c'ēe zi nxorè guu.

43 “Haò, cg'ǎè i gha ii gaxao Farasai xao koe! Còrè-nquuan koe xao kaia zi ntcõó-q'oo zi ncàmà hãa, naka x'ámágu di zi qgài zi koe tsgámku sa hěéthěé e.

44 “Haò, cg'ǎè i gha ii gaxao koe, x'áise tama zi tc'ám zi khama xao ii, ncēe khóèan ko kg'ama tc'amkg'aia zi koe, bóóa q'ǎa zi tamase gǎá zi,” tam méé.

45 Me kò x'áè q'ǎa-kg'aom c'ēe ba xǒa Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, ěeta Tsi kò méé ne Tsi ko sixae igaba còe xae e thěé,” témé.

46 Me Jeso ba xǒa me a máá: “Gaxao x'áè q'ǎa-kg'ao xao igaba: Haò, cg'ǎè i gha ii gaxao koe, qómse xao ko khóèan qóm gúuàn dcēékagu, igaba xao gaxao cúim tshàum gaxao dim kaga qgóó o tama.

47 Haò, cg'ǎè i gha ii gatu koe. Porofiti xu di zi tc'ám zi koe tu kò dqom cgoaè xu gha zi gúu zi tshàoa tòó, ncēe gatu ka tsgõose ga xu ka cg'õoèa xu. 48 Ncēs gúu sa xao ko nxàea tseegukagu, gaxao ka tsgõose ga xu kúrúa hãa tsééa ne. Porofiti xu xu kò cg'õo khama, xao kò gaxu di tc'áman tshào. 49 Ncēs gúuòs domkam kò Nqari ba Gam di tc'ēegan

* **11:42:** tc'õoan ko xg'ǎò-xg'ǎo zi gúu zi - Gerika sa ko càm hìi-coa sara ka kg'ui, Naros koe cg'òè úu tama sara.

koe máá: “Porofiti xu hěé naka x'áè úú-kg'ao xu hěéthěér gha gane koe tsééa úú, ne gha c'ěe-kg'áía xu cg'õo, a c'ěea xu xgàra. ⁵⁰ Gaa domkas gha ncēes qhàò sa nqõóm tshoa-tshoasea koe guu a ntcãàguèa c'áòan wèé xu porofiti xu di xõara máá, ⁵¹ Abelem di c'áòan koe guu a sí Sakariam dian koe tcãà. Sakariam ncēe kò altara ba hěé naka còrè-nquu ba hěéthěé xg'aeku koe cg'õoè ba. Eè, bìrí tu ur ko, qhàòs ncēe sa gha wèéan ncēe ga xõara máá.

⁵² “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao x'áè q'ãa-kg'ao xao koe, q'ãan di tc'ěean dim xgobekg'am ba xao séèa máásea. Gaxaoa kò gaxao ka táá tcãà, a xao a kò èe ko tcãà ne xgàè-kg'am,” tam méé.

⁵³ Eēm ko Jeso ba ēem qgám koe tcg'oa a ko qõò ka xu kò x'áé xgaa-xgaa-kg'ao xu hěé naka Farasai xu hěéthěé xu tshoa-tshoa a xgàèa tòó Me, a kái zi tèè-kg'ám zi qaa tcáó Me ko zi tèè Me, ⁵⁴ Nxãasegam gha tshúù gúàn kg'ui xu chibi-chibi Me ka.

12

*Jeso ba ko khòè ne q'ãa-q'ãa Farasai xu ka
(Mt 10:26-27)*

¹ Gaa koes kò kaias xg'aes tcám-tcáms khòè ne di sa xg'aea hãa, ne kò xáèkua hãa i kòm ga káà a, kam kò *Jeso ba* Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa tc'ãà a tshoa-tshoa a máá: “Farasai xu di péré gãè-gãean koe méé xao q'õésea hãa, ncēe qãè khòèan khama ko ma kúrúse igaba cg'ãè cau xu. ² Wèés gúús èe chómsea hãa sa gha xgòre-kg'aiè, si gha wèés tchòàs èe chómsea hãa sa q'ãase. ³ Eẽ xao ko ntcúúan q'oo koe kg'ui sa gha x'áàn q'oo koe

kómse, si gha gataga ãe xao kòo nquuan q'oo koe c'am sa thée nquuan tcoḃe koe nxàese.

*Q'áòè gha ba
(Mt 10:28-31)*

⁴ “Tíí ka c'èea tuè, bìrí tu ur ko, a ko máá: Táá *khòè ne* ãe ko tc'áró ba cg'õo, a ne a gaa koe guus ka kúru ne gha gúu úú tama ne q'áò guu. ⁵ Igabar gha bìrí tu u dii ba méé tu q'áò sa: *Nqarim* ãem kòo cg'õoa xg'ara ne ko chõò tamas c'ees dxāwam dis koe xaoa úú di qarian úúa hãa ba méé tu q'áò. Èè, bìrí tu ur ko, q'áò Me méé tu! ⁶ A 5 tsarà zia gáé mari-coa tsara cgoa x'ámáguè tama? Igabas cúís ga sa Nqarim ka c'urùèa hãa tite. ⁷ I gataga wèè c'òòan tcúúa tu di ga nxaráèa. Ke táá q'áò guu, kái zi tsarà zi ka tu kaisase cgáé tu u ke.

*Nxàea tcg'òòse sa hěé naka Kreste ba xõase sa hěéthěe e
(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ “Bìrí tu ur ko a ko máá: Dìím wèém ãe gha khòè ne cookg'ai koe Tíí ka nxàese bam gha Khòèm dim Cóa ba thée Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe nxàea tcg'òó. ⁹ Igaba dìím wèém ãe gha khòè ne cookg'ai koe xõase Te ba gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe xõaseè. ¹⁰ Me gha wèém khòèm ãe ko Khòèm dim Cóm ka cg'ãèse kg'ui ba qgóóa mááè, igaba ãe gha Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'ãè kg'uian kg'ui ba cuiskaga qgóóa mááèa hãa tite.

¹¹ “Igaba ãe ne kòo còrè-nquu xu koe hěé naka x'àèan di xu kaia xu koe hěé naka tc'ãà-cookg'ai xu koe hěéthěe xõara máásean ka tcàa tu u, ne méé tu táá káise tc'èe-tc'èese guu, dùú sa tu gha nxàe sa,

kana nta tu gha ma nxàe e sa, ncēm x'aèm kòo hàà ne tu gha nxàe tu gha sa máàe ke, ¹² Tcom-tcomsam Tc'ēe ba gha ēem x'aèm ka xгаа-xгаа tu u, dùú sa mée tu nxàe sa ke,” tam mée.

Qguàm khòem kàà tc'ēm dis sere-sere sa

¹³ C'ēm khòe ba kò ēes xg'aes q'oo koe guu a Jeso ba bìrì a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, tíí kíím gcoa kg'ui nakam sitsam ka xòòm x'óóa guua zi gùú zi tíí gcoa q'aa-q'aaku,” témé. ¹⁴ Igabam kò Jeso ba xᵛa me a máá: “Khòe tseè, dìi na qarian máà Tea, gúúa ner gha q'aa-q'aa tsao o di i?” témé. ¹⁵ Me *Jeso ba bìrì* ne a máá: “Bòò naka tua ch̀iikuan koe q'òése, khòem dis kg'òe sa gùú zi kái zi ēem kàoa hãa zi koe hãa tama ke,” témé.

¹⁶ A ba a ncēes sere-sere sa bìrì ne a máá: “C'ēm khòem qguúa kò hãa ba xg'ao hàna, gam òim xhàrààm kòo kái tc'òoan kúrú ba. ¹⁷ Me tcáóa ba koe tèese a máá: ‘Dùú ra gha kúrú? C'ēe qgái gar úú tama ka, tiri tc'òoa ner gha tòóa mááse e,’ témé. ¹⁸ Kam ko máá: ‘Ncēea ra gha hēe ga a: Tòóa máásean di xu nquu xu tiri xur gha kobe a ra a kaia xu tshào, a tiri mabere cãan hēe naka tiri zi gùú zi c'ēe zi hēéthēe gaa koe tòó. ¹⁹ Ra gha *nxãaska* bìrìse a máá: ‘Qãe zi gùú zi wèe zi ēer ko qaa zir úúa hãa, kái kurian gha kg'òèkagu te zi. A ra a gha kg'òe sa thamkase sèe, a gha tc'òó a kg'áà, a ra a qãe-tcaoa mááse,’ ’ témé. ²⁰ Igabagam ko Nqari ba bìrì me a máá: ‘Tsáá khòe tsi kàà tc'ēe tseè, ncēm ntcúúm ka tsi gha kg'òèa tsi sèe cgaeè, ka zia gha *nxãaska* ēe tsi kúrúa máásea hãa zi gùú zi dìín di ii?’ témé. ²¹ Ncēea i gha ii ga a, dìim wèém ēe ko x'aia ba tòóa mááse ba Nqarim cookg'ai koe qguù tama,” tam *Jeso ba* mée.

*Káise tc'ěe-tc'ěese sa
(Mt 6:25-34)*

²² Me Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu b́ŕí a máá: “Gaa domkar ko b́ŕí xao o, a ko máá: Táá gaxao di kg'òèan ka káise tc'ěe-tc'ěese guu, dùú xao gha tc'óó kana dùú xao gha cgáé-q'ooa xao koe h́ãa sa. Kg'òè sa tc'òoan ka cgáé si i, me tc'áró ba qgáían ka cgáé me e ke. ²³ Kg'òè sa tc'òoan ka kaisase cgáé si i, me cgáé-q'oo ba qgáían ka kaisase cgáé me e. ²⁴ Hqaran bóò, xhárà tama i h́ãa, a tcuù tama, a tc'òoan i gha tòóa mááse nquuan úú tama, gabàm ko Nqari ba xárò o. Tu gatu tsarán ka kaisase cgáé tu u. ²⁵ A gatu ka c'ěem dìi ba gha kg'òèa ba di cáman koe káise tc'ěe-tc'ěesean ka cámi ba càù? ²⁶ Ncēes gúùs cg'árés kúrú kaga tu ko tààè, ka tu koáé nxāaska dùúska c'ěe zi ka káise tc'ěe-tc'ěesea máá? ²⁷ Bóò, nta zi qāáka di zi x'aa zi ii sa, zi ko ma tsom sa; tséé tama zi h́ãa, a zi a gataga qgáían qgāéa mááse tama. Igabar ko b́ŕí tu u, x'aigam Solomonem ga ba kò gam di x'aian wèé koe ga ncēe zi x'aa zi ka c'ěea zi khama ma h́ãa tama. ²⁸ A ncēe Nqarim kòo qāáka di dcāan ncēe ko ncēe cámi ka h́ãa, a q'uu ka c'eean q'oo koe xaoa tcāàè, nxāan ncēeta ma h́ãakagu, nem gha tseegukaga cgáése gatua h́ãakagu tu u, oo, gatu ncēe cg'aré dtcòman úúa tuè?

²⁹ “Ke tu táá dùú sa tu gha tc'óó kana kg'áa sa qaa guu, naka káise tc'ěe-tc'ěese guu. ³⁰ Táá zi qhàò zi di nea ko wèé gúùan ncēe ga qaa, Me gatu ka Xòòm ga ba ncēe gúùan tu ko qaa sa q'ana h́ãa. ³¹ Igabaga méé tu kg'aika X'aigam Nqarim di x'aian qaa, naka tua gha ncēe zi gúù zi wèé zi thěé máàè.

*Nqarikg'ai di qguà ne
(Mt 6:19-21)*

³² “Ghùu-coa tuè, táá tu q'ào guu, qãè-tcaokagu i ko gatu ka Xòò ba, Me gha ntcõó-q'ooan máà tu u ke. ³³ Eẽ tu úúa hãa zi tu x'amágu, naka tua gazi di marian dxâua ne khòè ne máà. Cg'ãa-cg'anase tama qgóán tu kúrúa mááse, *naka nqarikg'ai di qguàn ncêe kaà tite cgoa*, cúí ts'ãà-kg'ao kaga cúú-cuuse cgaeè tite e kana tcg'ãàn kaga tc'òòè tite e. ³⁴ Eẽ tsari qguàn hãa koe i gha gataga thêé tsari tcáóan hãa khama.

Kókòà hãa xu qãà xu

³⁵ “Tséé sa méé tu kg'ónòsea máána hãa, naka i gatu di x'áà-x'aa-kg'ai cgoa di gúúan ko karu. ³⁶ Gane ka q'òòse ba qãà hãa ne tséé-kg'ao ne khama ma, séèkuan dis kòès koe kò qòòà hãa ba. Eẽm ko hàà a ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, ne gha kúúga xgobekg'ama máá me ne. ³⁷ Eẽ xu qãà xu, ncêe gaxu ka q'òòsem ko hàà a hàà sao-xg'ae xu kókòà hãa xu ka i gha kaisase cgáé ii. Tseegukar ko bìrí tu u: Tsééam gha máá xu sam kg'ónòsea máána hãa, a gha tafolem koe ntcòo xu, a tsééa máá xu. ³⁸ Eẽ gaxu ka q'òòsem kòo ntcúú ka hàà kana ntcúú nqáè ka igaba gha kókòà hãa xu qãà xua ts'ee-ts'eekg'aièa. ³⁹ Igaba méé xao ncêe sa q'ana hãa: Ncêe nquu ba kàoa hãam khòèm kò q'ana hãa ts'ãà-kg'aom ko dùútsa x'aè ka tcãà sa, nem ga kò táá gam dim nquu ba guu me khòèa hãa. ⁴⁰ Ke méé tu gatu igaba kg'ónòsea hãa, Khòèm dim Cóá ba gha tcom tama tu hãam cáám ka hàà cgae tu u ke,” tam méé.

*Tcom-tcomsa kana tcom-tcomsa tamam q̄à ba
(Mt 24:45-51)*

⁴¹ Petere ba kò máá: “X'aigaè, ncēes sere-seres ncēe Tsi ko nxàe sa koáé sixae cgoa kg'ui, kana saa ko wèém khòèm cgoa kg'ui?” témé. ⁴² Me X'aigam Jeso ba x̄o me a máá: “Kháé díí ba nxãaska tcom-tcomsa a tc'ēegam q̄à baa? Ncēe gam ka q'òðsem gha nquua ba di qarian máà ba, me q̄è x'aè ka gaxu di tc'òoan máà xu ba. ⁴³ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa èem q̄à ba, ncēe gam ka q'òðsem ko hàà nem ko hàà sao-xg'ae me ko gatà hēé ba. ⁴⁴ Tseegukar ko bìrí tu u a ko máá: wéé zi gúù zi èem úúa hãa zi di qaria nem gha gam koe tòó. ⁴⁵ Igabaga ncèè èem q̄àm ko tcáóa ba q'oo koe bìríse a máá: ‘Tíí q'òò ba ãoa hãa a qháése hàà tite,’ témé, a ba a tshoa-tshoa a c'èe ne q̄à ne xg'ámku cgoa, a tc'óó a kg'áa a tshoa-tshoa a nqàre, ⁴⁶ nem gha èem q̄àm ka q'òðse ba tcom tamam hãam cáím ka hàà, c'úúam hãa x'aè ka, a ba a gha hàà xgàra me, a èe tcom-tcomsa tama ne cgoa xg'ae-xg'ae me.

⁴⁷ “Q̄àm èe gam ka q'òðsem ko qaa sa q'ana hãa, igaba kg'ónòse naka kúrú si tama ba gha kái *tsaman* xg'áímè. ⁴⁸ Igaba èem kúrú hãas domkam ko xgàràe sa c'úúu hãam q̄à ba gha cg'orò *tsaman* xg'áímè. Wèém èe káían máàèam koe i gha káían qaaè, èe kaisase káían máàèam koe i gha gataga kaisase káían qaaè.

*Jeso ba ko q'aa-q'aase sa óá
(Mt 10:34-36)*

⁴⁹ “Nq̄óómkg'ai koer gha hàà c'eean óá kar hààra, a kò gataga káise ncàmáa, nxãakamaga i ga kò karukaguèa sa! ⁵⁰ Tcguù-tcguuku sa hàna

tcguù-tcguuèr gha ko sa, gaas kar qgóòèa si gha nxãakg'aiga síí xg'ara. ⁵¹ Nqǎómkg'ai koer ko hàà tòókuan óá, ta tu gáé tc'èea? Bìrí tu ur ko: nxãas tama si i, igabar ko q'aa-q'aase sa óága. ⁵² Ncēe koe guus ka ne gha 5 ne khóè ne cúím x'áém di ne q'aa-q'aaè, ne gha nqoana ne cáman cgoa táá kómku, i cáman táá nqoanan cgoa kómku. ⁵³ Q'aa-q'aaè ne gha, me xòò ba cóám cgoa táá kómku, me cóá ba xòòm cgoa táá kómku, si xòò sa cóás cgoa táá kómku, si cóá sa gaas ka xòòs cgoa táá kómku, si c'ui sa c'uise-coas cgoa táá kómku, si c'uise-coa sa c'uises cgoa táá kómku,” tam méé.

X'aèm di zi x'ái zi
(Mt 16:2-3)

⁵⁴ A ba a xg'ae zi bìrí a máá: “Túú-c'òò sa tu kò bód si ko cáms ko tcãà xòè za guu a ko qaò ne tu ko kúúga máá: ‘Tuu i ko sene,’ témé, i gataga ii. ⁵⁵ Dtcēè xòè za guuam tc'ãá ba tu kòò bóò ne, tu ko máá: ‘Sene i gha kaisase kùrusa a,’ témé, i gataga ii. ⁵⁶ Gatu khóè tu qãè khóèan khama ko ma kúrúse tuè! Nqǎómkg'ai hēé naka nqarikg'ai hēéthēé koe gha kúrúse zi gúù zi nxàè tu q'ana hãa, igaba tu dùús domka x'aèan di zi x'ái zi nxàèan c'úùa hãa?

Tsarim chìbi-chibi-kg'aom cgoa qhàis koe
dtcòmkuane
(Mt 5:25-26)

⁵⁷ “Dùús domka tu cúíaga bóòà tcg'òòá mááse tama qãè gúùan kúrúè gha a? ⁵⁸ Eè ko chìbi-chibi tsim cgoa, méé tsi wèé qaria tsi kúrú naka tsao xg'aen ntcóò naka èes chìbi sa nxàè nakas qanega tsao dàòm q'oo koe hãa a xgàrakuan dis qhàis koe síí

ta ga hãase chõò. Nxãa tama kò ii nem gha xgàra-kg'aom tshàu q'oo koe tcãà tsi, me gha xgàra-kg'ao ba qáé-kg'aom tshàu q'oo koe tcãà tsi, tsi gha qáé-nquus koe tcãàè. ⁵⁹ Bìrí tsir ko a ko máá: Cuiskaga tsi gaa koe tcg'oara hãa tite, a gha nxãakg'aiga síí ãe gaùà hãam mari-coa ba suruta,” tam méé.

13

Chìbian koe tcóósea ne

¹ Gaa x'aè ka ne kò c'ãe ne khòè ne gaa koe hàna, ncãe kò Jeso ba Galilea di ne khòè ne ka bìrí ne, ncãem kò Pilato cg'õoa hãa ne, ãe ne kò ko dàda-mááku zi kùrú x'aè ka. ² Me Jeso ba xõa ne a máá: “Gatu ko bóò ka nea kò ncãe ne Galilea ne, wèè ne Galilea ne c'ãe ne ka tshúù ne chìbi-kg'ao nea, ncãeta ne kò ma xgàrase ka? ³ Bìrí tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóósea tama ne tu gha wèéa tu ga gataga ma kaàkaguè. ⁴ Kana tua ko ntama ma tc'ãe 18 ne khòè ne ncãe kò Siloame koe qáòm nxõá nquum ka cg'áé cgaèè ne ka, a cg'õoè ne, gatu ko bóò ka nea kò wèè khòèan ãe Jerusalem koe x'ãèa hãa ka chìbiga nea? ⁵ Bìrí tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóósea tama ne tu gha wèéa tu ga gataga ma kaàkaguè,” tam méé.

Hìis tc'áróan kùrú tama sa

⁶ Jeso ba kò nxãaska ncães sere-seres ka bìrí ne a máá: “Khòè ba kò hàna a ba a faia dis hii sa úúa, gam dim kg'om xháràm q'oo koe kò xhàràèa sa. Gaa koem kò síí ko tc'áróa sa qaa, igabam ko táá cúían ga hòò. ⁷ Me nxãaska khòèm gam dim xhàrà ba ko kòre ba bìrí a máá: ‘Bóò, nqoana xu kuri xu

ra úúa a ko ncēe koe hàà a ko hàà ncēes hìis faia dis di tc'áróan qaa, igabagar cúían ga hòò tama. Ke xg'aoa tcg'òò si! Kg'amagas téé a ko góman tséékagu ke!' témé. ⁸ Igabam kò khòè ba xòà a máá: "Tíi q'òòè, guu si gaicara cúím kuri ba nakar tshào qaò si naka c'aruan máà si. ⁹ Ncēeko hààm kurim kas kò tc'áró kúrú ne i gha qāè e, igabagas kò kúrú u tama ne tsi gha nxāaska xg'aoa tcg'òò si,' témé."

Jeso ba ko Sabata dim cáím ka khòè sa qāèkagu

¹⁰ Sabata dim cáím kam kò Jeso ba hãa a ko c'ēm còrè-nquum koe xgaa-xgaa. ¹¹ Igabagas ko gaa koe khòè sa hàna, 18 kurian ko dxāwa tc'ēean ka nq̄arakaguèa hãa sa, a sa a kò qhúúsea, a cg'árés kaga tchoanàse tama. ¹² Eēm ko Jeso ba bóò si kam kò Gam koe tciaa óá si a máá: "Khòè seè, tcìia si koe si kgoaraèa," témé. ¹³ A ba tshàua ba tòó cgae si, si gaa x'aè kaga tchoanàse a sa a Nqari ba dqòm.

¹⁴ Jesom ko Sabata di cáím ka kg'òèkagus gúùs domkam kò còrè-nquum dim tc'āà-cookg'ai ba xgòà, a ba a khòè ne bìrí a máá: "6 cáma ne hàna khòèan ga tséé e, ke méé ne gaa cáman ka hàà naka nea hàà kg'òèkaguse, Sabata dim cáím ka tamase," témé.

¹⁵ Me kò X'aigam Jeso ba xòà me a máá: "Gatu qāè khòèan khama ko ma kúrúse tuè, a gatu ka c'ēm ga ba gáé cuiskaga Sabata dim cáím ka gam dis ghòè sa kana donghim igabaga xgàris koe kgoara hãa naka chùia úú me naka síi kg'áàkagu mea hãa tite? ¹⁶ Ka sa gáé ga ncēes khòès Abrahamam ka cóáses, ncēe kò ncēeta noo kurian 18 sèè a satanam ka qáéèa hãa sa, Sabata dim cáím ka táá kgoaraè èe kò qáé sia hãas gúùs koe?" tam méé.

17 Eẽm ko ncẽes gùu sa nxàe ka i kò Gam di ntcoe-kg'aoan saucgae, igabas kò wèes xg'ae ãe sa wèe zi gùu zi cgáe zi ãem kúrúa hãa zi qãe-tcaoa máa.

*Mosetara dis hìis di cgùrian dis sere-sere sa
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)*

18 Me Jeso ba tèe *ne* a máa: “Nqarim di x'aia nea nta ii? Dùús cgoa Ra gha nxará xg'ae e? 19 Mosetara *dis hìis* dim cgùrim khama i ii, ncẽem kò khòe ba sèe a gam dim xháràm koe xhàrà ba. Me tsòm a ba a hìi sa kúrú, i kò nqarikg'ai di tsaràn hàà gaas *hìis* di nxãan koe nquuan kúrú,” témé.

*Péré gãe-gãean dis sere-sere sa
(Mt 13:33)*

20 Me gaicara tèe a máa: “Dùús cgoa Ra gha Nqarim di x'aian nxará xg'ae? 21 Péré gãe-gãean khama i ii, ncẽes ko dxàes khòe sa sèe a kái péréan cgoa xg'ae-xg'ae e, i wèes pérés koe tséé, si gãe e,” tam méé.

*Cg'árém nquu-kg'ám ba
(Mt 7:13-14, 21-23)*

22 Eẽm kò Jeso ba Jerusalema koe qõò kam kò x'áe-dxoo xu hẽe naka x'áe-coa xu koe hẽethẽe tcãa, a ba a ãem ko ma qõò khama ma xгаа-xгаа. 23 C'ẽem khòe ba kò tèe Me a máa: “X'aigaè, a cg'orò ne khòe ne cúi ne ko hàà kgoaraè?” témé.

Me bìrí ne a máa: 24 “Wèe qaria tsi ga tséekagu naka tsia xgam-xgam nquu-kg'ám koe tcãa. Bìrí tu ur ko a ko máa: kái nea gha tcãa ne gha sa tc'ẽe igaba ne gha tààè. 25 Eẽm ko nquu-kg'ao ba tèe a ko nquu-kg'ám ba tcẽekg'am x'aè ka tu gha tchàa za hãa, a tu a gha tshoa-tshoa a nquu-kg'ám ba

xg'ám-xg'am, a kg'aea mááse a máá: 'X'aigaè, nquu-kg'ám ba xgobekg'ama máá ta a,' témé, igabam gha x̄o tu u a máá: 'C'ùù tua raa ke tu tíí koe tcg'oa, gatu cg'ǎè kúrú-kg'ao tuè!' témé. ²⁶ Tu gha tshoa-tshoa a máá: 'Tsáá cgoa ta kò ko tc'óó a ko kg'áà, tsi kò ko gatá di x'áéan koe ga thée xгаа-xгаа,' témé. ²⁷ Igabagam gha x̄o a máá: 'C'ùù tua ra hãa, a guua tu hãa qgái ga c'úù, ke tu tíí koe tcg'oa, gatu wée tu cg'ǎè kúrú-kg'ao tuè,' témé. ²⁸ Abrahama ba hée, Isaka ba hée, naka Jakobe ba hée, naka wée porofitian Nqarim di x'aian koe hàna héeéthée tu kò ko bóò nes gha kg'ae sa hée nakas gào x̄ó sa héeéthée hãa, igabaga tu gha gatu tchàa za xaoa tcg'óóea hãa. ²⁹ Igaba ne gha khòè ne cáms ko tcg'oa xòè koe guu, ne c'ée ne cáms ko tcheè xòè koe guu, ne c'ée ne c'ée xòèan nqóóm di koe guu, a hàà x'aian Nqarim di koe ntcóó. ³⁰ Igabaga méé tu q'ãa, c'ée ne èe kháóka kò hãa nea gha tc'ãà di ne ii, ne gha c'ée ne èe tc'ãà di kò ii ne kháóka di ne ii," tam méé.

*Jeso ba ko Jerusalema ba thõð-xama máá
(Mt 23:37-39)*

³¹ Eëm x'aèm ka xu kò c'ée xu Farasai xu Jeso ba hàà cgae, a bìrí Me a máá: "Ncëem qgái ba tcg'oara guu naka Tsia c'ée za qõò, Herote ba cg'õo Tsi kg'oana ke," témé. ³² Me Jeso ba x̄o xu a máá: "Qõò naka síí èem círí ba bìrí naka máá: 'Dxãwa tc'ëea ner ko xhàigu, a Ra a ko khòè ne ncëem cáím ka hée naka q'uu dim cáím ka héeéthée qãèkagu, a Ra a gha Tiri tsééan nqoana dim cáím ka xg'ara-xg'ara,' témé. ³³ Gatà i ii igaba méér dàòà te koe hãa ncëem cáím ka hée, q'uu dim cáím ka hée, naka q'uu dim

cám qãá q'oo dim cám ka hěéthěé e. Porofitim ga Jerusalema ka tchàa za cg'õoè sa qãè tama khama.

³⁴ “Oo! Jerusalemaè, Jerusalemaè. Tsáá porofitian ko cg'õo tsi, a ěe tsáá koe i kò tsééa óáèa hãa ne ko nxõán cgoa xao o tsi. Nta noose ra kò tc'ěea hãa, tsari cóa ner ga cúí koe xg'ae-xg'aea hãa sa, ěes ko ma ghòrò sa tcgàmà sa dòm q'oo koe ma gas di ghòrò-coan ma xg'ae-xg'ae khama. Igabaga tu ko tc'ěe e tama. ³⁵ Q'ãa méé tu, Nqari ba gha Gam dim nquu ba guua máá tu u sa. Bìrí tu ur ko, gaicara tu bóò Tea hãa tite a tu a gha nxãakg'aiga máá: ‘Eě ko X'aigam dim cg'òèm cgoa hàà ba ts'ee-ts'eekg'aièa hãa, témé,” tam méé.

14

Jeso ba Farasaim x'áé koe

¹ C'ěem cám Sabata dim kam kò Jeso ba Farasai xu dim tc'ãà-cookg'aim x'áé koe hàna, a ko tc'óó, ka ne kò khòè ne qãèse bóò Me. ² Me kò kúúga x'õàa ba hěé naka c'õáa ba hěéthěé kò gãéa hãam khòè ba Jesom koe hàà. ³ Me kò Jeso ba x'áè q'ãa-kg'ao xu hěé naka Farasai xu hěéthěé těè a máá: “Sabata dim cám ka khòèan qãèkagua nea x'áèan ka kgoaraèa kana ia kgoaraè tama?” témé. ⁴ Igaba xu kò táá cúí gúù ga nxàe. Me kò Jeso ba khòè ba sée, a qãèkagu, a guu mem qõò. ⁵ Kam ko bìrí xu a máá: “Ncěè gaxao ka c'ěem kò cóa ba úúa kana ghòè ba, me Sabata dim cám ka tsàùm q'oo koe cg'áéa tcàà, ne ba síí tcg'òò mea hãa tite?” témé. ⁶ Igaba xu kò ncěes gúùs ka táá kgoana a xọa Me.

⁷ Eěm ko Jeso ba bóòa q'ãa, cg'áè-kg'ao ne ko ma kaia zi ntcõó-q'oo zi koe ma ntcõó sa, kam kò ncěes

sere-sere sa bìrí ne a máá: ⁸“Eẽ tsi kò c'ẽem khòem ka séekuan dis kòès koe tciièa hãa ne táá kaia zi ntcõó-q'oo zi koe ntcõó guu, c'ẽedaokam gha c'ẽem khòem tsáá ka kaisase tcom-tcomsa ba thèé tciièa hãa ke. ⁹Gatà i kò ii nem gha ãe tcii tsaoa hãa ba hàà, a bìrí tsi a máá: ‘Ncẽem khòè ba tsaris ntcõó-q'oo sa máá,’ témé, tsi gha saucgae, a gha nxãaska tshoa-tshoa a cg'árés ntcõó-q'ooos koe síí ntcõó. ¹⁰Igaba ãe tsi kò tciièa hãa ne, cg'árés ntcõó-q'ooos koe ntcõó, nakam gha nxãasega ãe tcii tsia hãam kò ko hàà ne bìrí tsi naka máá: ‘Tíí tcáràè, còoka hànas ntcõó-q'ooos koe ntcõó,’ témé, naka tsi gha nxãasega cg'áè-kg'ao ne tsáá ka c'ẽe ne cookg'ai koe tcom-tcomsakaguè. ¹¹Wèém ãe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'areè, me gha ãe ko cg'aré-cg'arese ba kaikaguè khama,” tam méé.

¹²Me Jeso ba nxãaska ãe kò tcii mea hãam khòè ba bìrí a máá: “Eẽ tsi kò dòàs koaba, kana dqòà di tc'õoan di sa ko kúrú, ne méé tsi táá tsáá tcárà ne, kana tsáá qõe ga ne, kana tsari ne qhàò ne, kana tsáá ka c'ẽea ne ãe qguà ne igaba tcii guu. Gatà tsi kò ko hèé ne, ne gha gane igaba thèé dòàn kúrú a gha tciiá úú tsi, a síí ãe tsi kúrú máá nea hãa sa suruta kabì tsi ke. ¹³Igaba ncèè dòà sa tsi kò kúrú hãa ne méé tsi dxàua ne khòè ne hèé, nqõara ne hèé, ts'íkò ne hèé naka káà tsgáí ne hèéthèé tciiá óá, ¹⁴naka tsia gha nxãasega ts'eekg'ai ii, c'ẽe gúù gaan cgoa ne gha suruta kabì tsi ne úú tama khama, a tsi a gha tchàno ne khòè ne ko x'ooan koe ghùèè x'aè ka suruta kabìè,” tam méé.

*Dòàs dis sere-sere sa
(Mt 22:1-10)*

15 Eẽ kò Gam cgoa ntcõe xu ka c'ẽem ko ncẽes gùu sa kóm kam kò Jeso ba bìrí a máá: “Ts'eekg'ai me e gha ii, ẽe gha ko dòàs Nqarim di x'aian dis koe tc'õó ba!” témé.

16 Me *Jeso ba xõa* me a máá: “C'ẽem khòè ba kò hãa, kaias dòà sa kò kúrú, a kái ne khòè ne tciaa óá ba.

17 “Eẽs dòàs di x'aè kam ko gam dim qãà ba tsééa úú, síim gha ẽe kò tciièa hãa ne bìrí a máá: ‘Wèè zi gùú zia kg'ónòèa hãa ke tu hàà,’ témé ka. 18 Igabaga ne ko wèèa ne ga cúíta méé a tshoa-tshoa a c'ẽe zi tséé zi ka ne ma qgóóa tòóèa sa nxàè. Tc'ãà di ba kò máá: ‘Ncãar xhàrà ba x'ámá, qõò méér naka síí bóò mes gùú si i, ke cgómna kg'aika qãà te,’ témé.

19 Me c'ẽe ba máá: ‘Ncãar 5 xu ghòè xu jokoan di xu x'ámá, a ncẽer ii ka ko síí kúrúa bóò xu, ke cgómna kg'aika qãà te,’ témé. 20 C'ẽem igabam kò máá: ‘Khòè sar kabasega sèèa hãa, khamar síí tite,’ témé.

21 “Me qãà ba kabise a hàà ncẽe zi gùú zi gam ka q'õòsem koe xàà. Me kò x'áé-kg'ao ba xgòà, a gam dim qãà ba bìrí a máá: ‘Qhàé naka tsia x'áé xu koe hẽé, naka x'áé tcúú xu koe hẽéthẽé síí, naka tsia síí ẽe dxàua ne hẽé, ẽe nqõara ne hẽé, ẽe kàà tcgái ne hẽé, naka ts'úko ne hẽéthẽé, sèè naka ncẽe koe óá,’ témé. 22 Me *gaa koe guus ka* qãà ba máá: ‘Tíí q'õòè, ẽe tsi nxàea hãa sa kúrúsea, igabaga i qanega ntcõó-q'ooan hàna,’ témé.

23 “Me nxãaska qãàm ka q'õòse ba bìrí me a máá: ‘Dào xu koe hẽé naka x'áéan xg'aeku di xu dào-coa xu koe hẽéthẽé qõò naka tsia kúrú ne naka ne hàà, nakam gha nxãasega tirim nquu ba cg'oè. 24 Bìrí tu ur ko, ẽe kò tciièa hãa xu khòè xu ka cúim ga ba tiris

dòàs di tc'õoan xáàm hãa tite!' témé," tam Jeso ba méé.

Xgaa-xgaase-kg'ao ba kúrua ne
(Mt 10:37-38)

²⁵ Zi kò kaia zi xg'ae zi Jesom cgoa qõò. Me kabise a bìrí ne a máá: ²⁶ “Ncèè c'èem *khòèm* kò Tíí koe hàà kg'oana, igabam kò xõò ba, kana xõò sa, kana gam dis khòè sa, kana gam di cóá ne, kana káíkhoa ba, kana qõea ba ga igaba hòre tama, kana gam di kg'õèan igaba hòre tama nem cuiskaga Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite. ²⁷ Diím wèém èe gam dim xgàu hìi ba dcéé naka xùri Te tama ba Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite.

²⁸ “C'èedaokam gaxao ka c'èe ba qám nquu ba tshào kg'oana, ka ba gáé kg'aika ntcõó naka tc'èe-tc'èesea hãa tite, nta noo marian ko qaase sa, gaas tséé sam ga xg'ara-xg'ara cgoa a? ²⁹ Èém ko tshoa-tshoa sa kúru, a kò xg'ara-xg'ara sa ka tààè, nem gha wèém khòèm èe ko bóò me ba kg'àè me khama, ³⁰ a kg'ui a máá: ‘Ncèem khòè ba tshoa-tshoa a ko tshào, igabam xg'ara-xg'aran ka tààèa hãa,’ témé.

³¹ “A ncèè c'èem x'aigam kò 10,000 xu ncõo-kg'ao xu úúa hãa, a ko síí c'èem x'aigam 20,000 xu ncõo-kg'ao xu úúa hãam cgoa x'ãàku, ne ba gáé kg'aika ntcõó naka tc'èe naka bóò tama, tc'ãòà hãa qaria nem úúa hãa sa, síím ga c'èem x'aiga ba x'ãà cgoa a?

³² A ncèè gatàm kò hèé tama, nem gha tchõà xàà-kg'ao xu tsééa úú, c'èem qanega nquú ii koe, xu síí tòókuan dtcàrà. ³³ Gatà iim dàòm kam, diím wèém èe gatu xg'aeku koe hãa ba, a gam di zi gúù zi wèé zi èem úúa hãa zi aagu tama ba Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite.

Tabean hěé naka x'áà ba hěéthěé e
(Mt 5:13; Mk 9:50)

³⁴ “Tabea ne qãè e, igaba i kò tabean gaan di tsau-q'ooan ka kaà cgaeè, ne i gha gaicara ntama ma kúrúè a tsau? ³⁵ Góman koe ga hěé naka cg'urian ěe tcheèguèa koe ga hěéthěé i kàà tséé e, a ko khóèan ka tchàa za aaguè. Eě tceean úúa hãa ba méém kóm,” tam méé.

15

Hoàra ko hãas ghùu sa
(Mt 18:12-14)

¹ C'ěem cáń ka i kò wèè mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hěé naka chìbi-kg'aoan hěéthěé Jesom koe cúu-cuuse, hàà ne gha komsana Me ka. ² Xu Farasai xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé tshoa-tshoa a kg'uia mááse a máá: “Ncěem khòè ba ko chìbi-kg'ao ne qãèse hààkagu, a ko gane cgoa tc'òó,” témé.

³ Me nxãaska Jeso ba ncěes sere-sere sa bìrí xu a máá: ⁴ “C'ěem-kg'ám kam gatu ka c'ěe ba 100 zi ghùu zi úúa, si gazi xg'aeku koe cúí sa hòà, ne ba cuiskaga ěe zi 99 zi qãáka guu, naka ěe hòàra hãa sa síí qaa, naka ba nxãakg'aiga síí hòò si tite? ⁵ A ěem kòò hòò si, nem gha kaisase qãè-tcao a ba a gha nxàra ba koe dcěé si. ⁶ Eěm ko x'áé koe hàà nem gha gam ka tcàràse ga xu xg'ae-xg'ae gam di qhàðan cgoa, a bìrí ne a máá: ‘Tiris ghùus ncěe ko hòàra hãa sar hòò ke tu tíí cgoa qãè-tcao,’ témé. ⁷ Bìrí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúím ka i gha nqarikg'ai koe qãè-tcaoan hãa, cúím chìbi-kg'aom ěe ko chìbian koe tcóósem domka, 99 ne khòè ne ěe

tchàno ne e *ta ko méèè ne ka*, ncēe chìbian koe tcóóse qaa tama ne.

Aagusea ko hãam qano mari ba

⁸ “Kanas kò c'ēem-kg'ám ka khòès 10 qano mari xu úúa hãa sa, c'ēem ka aaguse cgaeè, ne sa gáé ga táá x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gùù sa dàò, naka nquu ba xgài q'oo, naka qãèse ēem mari ba qaa, naka nxãakg'aiga síí hòò me tite? ⁹ Eēs kò hòò me nes gha gas di tcàrán hēé naka gas di qhàòan hēéthēé tciia xg'ae, a máá: ‘Marim ēe kò aagusea hãa bar hòò hãa ke tu tíí cgoa qãè-tcao,’ témé. ¹⁰ Bìrí tu ur ko a ko máá: gatà ìim dàòm cúím ka i gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe qãè-tcaoan hãa, cúím chibi-kg'aom ēe gha gam di chìbian koe tcóósem domka,” tam méé.

Hoàra ko hãam cóá ba

¹¹ Me Jeso ba nxãaska máá: “Khòèm cáàm cóá tsara kò úúa hãa ba kò hãa. ¹² Me cg'aré ba xòò ba bìrí a máá: ‘Aboè, tsari zi gùù zi q'aa-q'aa máá tsam m, naka tiri gha ii zi máà te,’ témé. Me kò gam di gùúan gam di tsara cóá tsara q'aa-q'aa máá.

¹³ “Me cg'aré ba cg'orò xu cáàm xu qãá q'oo koe gam di zi gùù zi wèè zi x'ámágu, a ba a marian sèè, a x'áéa ba guu, a nquùm nqõóm koe qõò, a síí gaa koe gam di marian x'ãè a cg'ãè zi gùù zi koe xgãá.

¹⁴ Eēm ko gam di zi gùù zi wèè zi tséékagua xg'ara kas kò gaam nqõóm koe qhóó sa tcãà, me tshoa-tshoa a *ēem cóá ba* qóm cgoa qgóóku. ¹⁵ Kam ko c'ēem khòèm gaam nqõóm dim koe síí a síí tsééan dtcàrà, me nxãa ba gam dim xhàràam koe tsééa úú me, síím gha xgùuan kòre ka. ¹⁶ Me kò káíse tc'ēea

hãa, xgùuan di tc'õoan cgoam ga kg'õèkaguse sa, i kò táá cúí khòè ga c'èe gúù tc'õó di ga màà me.

¹⁷ “Me ãem ko ãe sa bóòà q'ãa ka bìrìse a máá: ‘Nta noo tséé-kg'aoan àbom díà káí tc'õoan úúà, ra ko tíí ncèe koe xàbàn ka cg'õoè. ¹⁸ Xgoabar gha a àbom koe síí, a ra a gha síí bìrí me a máá: ‘Aboè, nqarìkg'aian hée naka tsáá cookg'ai koe hēéthēé ra chìbian kúrúà hãa. ¹⁹ Tsarir cóá ra a tar ga ma tciiè sar kg'ano tama; ke tsari xu tséé-kg'ao xu khama ma qgóó te,’ tam méé. ²⁰ A ba a xgoaba, a xõòm koe qõò.

“Eãm qanega nqúù ii kam kò xõò ba bóò me, a thõò-xama máá me, a qàròà síí cgae me, a síí xgábè me, a x'obè me. ²¹ Me cóáse ba bìrí me a máá: ‘Aboè, nqarìkg'aian hée naka tsáá cookg'ai koe hēéthēé ra chìbian kúrúà hãa. Tsarim cóá ba tar gha ma tciiè sar kg'ano tama,’ témé. ²² Me xõò ba gam di xu qãà xu bìrí a máá: ‘Qháése xao t'õèm qgáí ba óá, na hàà hãakagu me, naka xaoa tcãà tshàu sa tcãà tshàu me, naka xaoa nxàbokagu me. ²³ Naka xaoa síí tsauam ghòè-coa ba sée na cg'õo, naka ta kg'oo na dòà sa kúrú. ²⁴ Ncèem cóám tiri ba kò x'óóa hãa, igabam ncèeska kg'õèa hãa; hòàram kò hãa igabam hòèsea hãa ke,’ tam méé. Ne tshoa-tshoa a dòà sa kúrú.

²⁵ “Gaa x'aè kam kò gam ka cóásem kaia ba xhàrà-kg'ai za hãa. Síím kàbìse a x'áéan qàe koe hãa kam ko khòè ne kóm ne ko nxáè a ko ntcãà. ²⁶ Kam kò c'èem qãà ba tcii a tée, dùús ko kúrúse sa. ²⁷ Me nxãa ba xọa me a máá: ‘Tsáá qõe ba kàbìsea hãa, me saò ba qãèsem kàbìsea hãas gúùs domka tsauam ghòè-coa ba qhàea hãa,’ témé. ²⁸ Me

káimkhoe ba kaisase xgòà a ba a nquum q'oo koe tcààn xguì.

“Me kò xǒò ba tcg'oa a hàà dàna me. ²⁹ Me xoa me a máá: ‘Bòò, kái kurian ncēeta noor qāàm khama ma tsééa máá tsia hãa, a qanega tsari x'áè-kg'áman ntcoe ta ga hãa. Igaba tsi qanega piri-coas ga sa máà te, nakar gha nxãasega tíí tcàrà ne cgoa dòà sa kúrú ta ga hãa. ³⁰ Igaba ãem ko ncēem cóám tsari ba kabise, ncēe kò tsari zi gúù zi cg'áràn koe kōè cgoa ba, ka tsi kò tsauam ghòè-coa ba cg'ōoa máá me,’ témé. ³¹ Me xǒò ba bìrí me a máá: ‘Tiri cóàè, tsáá tsi wèè x'aè ka tíí cgoa hãa, i tiri gúùan wèè ga tsari i. ³² Gaa domka méé ta kōè naka qāè-tcao, tsáá qōem ncēe ba kò x'óóa hãa, igabam ncēeska kg'ōèa hãa; hoàram kò hãa, igabam hòðsea hãa domka,’ témé.”

16

Tc'ēegam nquu kòre-kg'ao ba

¹ Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “C'ēem khòè ba kò hãa qguà ba, a ba a kò nquu kòre-kg'ao ba úúa hãa, ncēe gam di zi gúù zi kò ko kòre ba. I ko xààn hààra hãa, gaam nquu kòre-kg'ao ba ko gam di zi gúù zim ko ma tc'ēe khama ma tséékagu sa. ² Me nxãaska gam ka q'òðse ba tciia tcàà me a máá: ‘Dùú sa ncēer ko tsáá ka kóm sa? Tsari tséé-q'ooan dis tcgāya sa máá te, gaicara tsi cuiskaga nquu kòre-kg'ao ba kúrúa hãa tite ke,’ témé.

³ “Me nquu kòre-kg'ao ba bìríse a máá: ‘Dùú sa ra gha kúrú, ncēe tíí q'òðm ko tsééa te xhùu cgae te ka? Tshào cgoar gha qarian tc'ãða hãar úú tama, a ra a ko gataga dtcàràan ka cgómgase sau-cgaekaguè.

⁴ Ncēskar q'ana hãa dùú sar gha kúrú sa, nxãasega ne gha khòè ne x'áéa ne koe qãèse hààkagu te ka, ncēe koer ko tsééan koe tcg'òóé ne,' tam méé.

⁵ “Kam ko wèé ne khòè ne ãe kò gam ka q'òòse ba chìbian kúrú cgaea ne cúí cúí tcii, a tc'ãã di ba bìrí a máá: ‘Tíí q'òòm koe tsi nta noo chìbian úúá?’ témé.

⁶ Me xọa me a máá: ‘100 xu gàba xu *olife dis hùis di* nxùian di xu u,’ témé. Me máá: ‘Tsaris tcgãya sa sèè naka qháése ntcõó naka 50 xu góá tòó,’ témé.

⁷ Me nxãaska cà̀m di ba bìrí a máá: ‘Kháé tsáá ka, nta noo chìbian tsi úúá?’ témé. Me máá: ‘100 xu cãa xu maberean di xu u,’ témé. Me bìrí me a máá: ‘Tsaris tcgãya sa sèè naka 80 xu góá tòó,’ témé.

⁸ “Me kò gam ka q'òòse ba gam dim nquu kòre-kg'aom tcom-tcomsa tama ba dqom, tc'ēegasem tsééa hãa khama. Ncēm kámám di ne khòè nea gane ka c'ēea ne cgoa *tsééan koe* x'ààn di ne cóá ne ka kaisase tc'ēega ne e khama. ⁹ Tíí ra ko bìrí tu u a ko máá: Nqõómkg'ai di x'aian cgoa tcáràn kúrú, naka tua gha nxãasega ãe i kò x'aian kaà ne, chõò tamam x'áém koe qãèse hààkaguè. ¹⁰ Dìím wèém ãe cg'aré gúùan koe tcommèa hãa ba gha thée kaian koe ga tcommè. Dìím wèém ãe cg'aréan koe tcommè tama ba gha thée ãe kaian koe ga táá tcommè. ¹¹ Kháé nxãaska ncèè nqõóm di zi qguù zi qgóó koe tu kò tcom-tcomsa tama, ne tua gha ntama ma tseeguan di qguùan qgóó koe tcommè? ¹² Khama ncèè c'ēm khòèm di zi gúù zi ka tu kò tcom-tcomsa tama ne, tu gha nxãaska gatu di zi diín ka máàè?

¹³ “Cám x'aigan gha tsééa máám qãà ba káà me e. C'ēe bam gha hòre, a c'ēe ba ncàm khama, kanam gha c'ēm koe dtcãàse, a c'ēe ba ntcoe khama.

Cuiskaga tu Nqari ba hěé naka x'aian dim nqàrì ba hěéthěé tsara cúí x'aè ka tsééa máána hãa tite,” tam méé.

Jeso ba ko porofiti xu ka hěé naka Johanem ka hěéthěé kg'ui

(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)

¹⁴ Eě xu ko Farasai xu, ncēe marian ncàma hãa xu wèé gùàn ncēe kóm, ka xu kò kg'ãèa ncqì Me.

¹⁵ Igabam kò Jeso ba bìrí xu a máá: “Khòè ne cookg'ai koe xao ko tchàno iise bóòse, igabagam Nqari ba tcáóa xao q'ana hãa. Eě ko khòèm ka cgáé iise bóòè sam ko Nqari ba tcgáí-q'ooa ba koe cg'ãa-cg'ana iise bóò khama.

¹⁶ “X'àèan hěé naka porofiti xu hěéthěéa kò hãa i nxãakg'aiga síí Johanem di x'aèan tcãà, i kò gaa koe guus ka nxãaska Nqarim di x'aian di qãè tchòàn xgaa-xgaaè, i kò wèé khòèan ghùì tcáo a tcana máá a. ¹⁷ Nqarikg'aian hěé naka nqòómkg'ai hěéthěéa gha kaà sa thamka si i, igaba cg'áré xòè-coan x'àèan di ga kaà sa thamka tama.

¹⁸ “Wèém khòèm ēe ko gam dis khòè sa aagu, a c'ēs khòè sa sèè ba ko cg'áràn kúru, me gataga ēe aaguèa hãas khòè sa ko sèèm khòè ba thěé ko cg'áràn kúru,” tam méé.

Lasaro ba hěé naka qguàm khòè ba hěéthěé e

¹⁹ A ba a máá: “C'ēm khòèm qguàa hãam, kái marian ko tc'òàm qgáím ncqà ba hana hãa ba kò hana, a kòo wèé x'aè ka dòàs q'oo koe kg'òè.

²⁰ Me kò gataga c'ēm khòèm Lasaro ta ko ma tcièm dxàua hãa ba hãa, ncēe kòo gam dis xhàros-kg'ám koe káise xóé ba, a kò cgáé-q'ooa ba koe kái chìbian úúa hãa. ²¹ A kò káise ncóóa hãa ēem khòèm

qguùà hãam dim tafolem koe ko guu a tcheè tc'õoan cgoam gha kg'õèkaguse sa. Gataga i kòo haghuan igabaga hàà a hàà gam di zi chìbi zi tshãà.

²² “Me x'aè ba hàà me ãem dtcàrà-kg'aom dxàua kò hãa ba x'óó, xu moengele xu sèè a síí Abrahamam qàe koe ntcòó me, me ãe kò qguùà hãa ba thèé x'óó, a síí kg'ónòè. ²³ Igabam kò x'óóa ne khòè ne dim qgáim xgàrakuan dim koe kaisas thòòs koe hãase, ghùi-kg'ai a Abrahamama ba bóò, me nqúú ii, me Lasaro ba qàea ba koe ntcõe, ²⁴ kam kò q'au a máá: ‘Abrahamama, àboè, thòò-xama máá te, naka tsia Lasaro ba tsééa óá, nakam gha hàà nxãasega tshàu c'ama ba tshàan q'oo koe tcãà naka tama te qgài-qgai, kaisas thòòs koer hãa ke,’ témé.

²⁵ “Me kò Abrahamama ba xòà me a máá: ‘Tiri cóàè, tc'èe-tc'èese, kg'òèa tsi q'oo koe tsi kò tsáá qãè gúùan máàèa, me kò Lasaro ba tshúù zi gúù zi máàè, igabam ko ncèeska qgài-qgai tcáòè, tsi ko tsáá thòòan xámkaguè. ²⁶ Me gataga, wèè zi gúù zi ncèe zi oose, sitsam hèé naka tsáá hèéthèé xae xg'aeku koe kaim qàm ba kúrúèa hãa, q'òèè tite ba, nxãasega ne gha ncèe koe guu a ãe koe síí kg'oana ne hèé naka ãe koe guu a q'oase hàà kg'oana ne hèéthèé tààè ka,’ tam méé. ²⁷ Me máá: ‘Aboè, nxãaskar ko dtcàrà tsi, tirim xòòm dim nquum koe tsi gha Lasaro ba tsééa úú sa, ²⁸ nakam síí tíí qõe ga xu 5 xu gaa koe hãa xu q'ãa-q'ãa, naka xu gha nxãasega táá gataga thèé ncèer hànám qgáim xgàrakuan dim koe hàà guu,’ témé.

²⁹ “Me kò Abrahamama ba xòà me a máá: ‘Tsáá qõe ga xua Moshe ba hèé naka porofiti xu hèéthèé di zi Tcgãya zi úúa, ke méé xu komsana zi,’ témé. ³⁰ Me máá: ‘Nxãan tama a, àbo tsi Abrahamama tseè, igaba

ncêe c'êem khòem kò x'ooan koe guu a sí cgae xu, ne xu gha gaxu di chìbian koe tcóóse,' tam méé.

³¹ “Me Abrahama ba bìrí me a máá: ‘Moshe ba hêé naka porofiti xu hêéthêé xu kò komsana tama, ne xu cuiskaga khòem ãe x'ooan koe tẽeam *ko méés ga sa dtcòma hãa tite,*’ témé.”

17

Chìbia ne

(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

¹ Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Eẽ ko khòean chìbian kúrúkgu gúùan méé i hãas gúù si i, igaba i gáé tsóágase ãe ko gaa cg'ãè-kg'ooan kúrú ba cg'ãèa máána hãa! ² Gam ka i gha qãè e, gáí cgoa dis nxõás kaias kòo qg'áóa ba koe qáéa tòòè, me kiam tshàam q'oo koe xaoa tcãàè ne, guuè naka ncêe ne cg'aré ne ka c'êe ba chìbian kúrúkgu tamase. ³ Ke méé tu kòresea hãa.

“Tsáá qõem kòo chìbian kúrú, ne méé tsi dqàè me, naka ãem kòo chìbi bóòse ne qgóóa máá me. ⁴ Eẽm kòo cáím q'oo koe 7 q'oro chìbian kúrú cgae tsi, a ba a 7 q'oro kabise a hàà cgae tsi, a hàà chìbi bóòse ne méé tsi qgóóa máá me,” tam méé.

Dtcòma ne

⁵ Xu x'áè úú-kg'ao xu X'aigam Jeso ba bìrí a máá: “Sixae di dtcòman kaikagu,” témé.

⁶ Me X'aiga ba xõa xu a máá: “Dtcòman xao kò úúa hãa, mosetara dis hìis dim tc'ubim khama noo o, ne xao ga ncêes hìis kaias faia di sa bìrí a máá: ‘Tõbea si cgoa q'òè naka síí tshàam q'oo koe xháràse,' témé, nes ga komsana xao o.

Qãàm di tsééa ne

7 “C'ēedaokam gaxao ka c'ēe ba xháràko máá me kana ghùuan ko kòrea máá mem qãà ba úúa, ne ba gha ěem qãáka guua hãa ne bìrí a máá: ‘Qháé naka hàà ntcōón tsam tc'óó?’ témé. 8 Kana ba cuiskaga bìrí me naka máá: ‘Dqòa di tc'ōoan tsãàgua máá te, naka tsia ěer hãa a ko tc'óó a ko kg'áà x'aè ka kg'ónòse naka qãà te, ěer kòo xg'ara ne tsi gha tsáá igaba thée tc'óó a kg'áà ke,’ téméa hãa tite? 9 Gam òm qãà ba ba gha qãè-tcaoa máá, ěem kò bìrí me sam kúrúa hãa domka? *Cuiskaga a!* 10 Gaxao ka igaba i gha thée gatà ii: wèes gúùs ěe xao kúrú si xao gha ka máàèa hãa sa xao kò kúrúa xg'ara ne xao gha máá: ‘Cg'ãa-cg'ana di xae qãà xae e, sixae ga kò kúrúa hãa tsééan cúí ga xae kúrúa hãa khama,’ témé,” tam Jeso ba méé.

10 xu khòè xu lepero dis tcìi sa kò tsàara hãa xu

11 Eẽm dàòm koe hãa a ko Jerusalema koe qõò, kam kò Jeso ba Samaria hěé naka Galilea hěéthěé xg'aeku koe ko nqáé. 12 Eẽm ko c'ẽem x'áé-coam koe tcãà, ka xu kò 10 xu khòè xu lepero dis tcìi sa kò tsàara hãa xu xg'ae cgoa Me. A xu a kò nqúù ka téé 13 a q'au a máá: “Jesoè, X'aigàè, thòò-xama máá xae e!” témé. 14 Eẽm ko bòò xu kam kò bìrí xu a máá: “Qõò xao peresiti xu koe naka xu síí bòò xao o,” témé.

Eẽ xu ko qõò ka xu kò q'ano-q'anoè. 15 Eẽm ko gaxu ka c'ēe ba bòòse a qãèkaguèa kam kò kabise a q'aua Nqari ba dqom̀. 16 Gómankg'ai koem kò qámse Jesom nqàrè-kq'am koe, a ba a qãè-tcaoa máá Me. Ncẽem khòè ba kò Samaria òm khòè me e. 17 Me kò Jeso ba tèem cgoa xõa a máá: “10 xu khòè xu gáé kò qãèkaguè tama, xu c'ēe xu 9 xu ndaa?”

18 Dùús domka ba ncēm khòem tãá za guuam cúí ba hàà ko Nqari ba dqom?” témé. 19 A ba a bìrí me a máá: “Tēe naka tsia qǒò, tsari dtcòma nea kg'òèkagu tsia hãa ke,” témé.

Nqarim di x'aian di hàà-q'ooa ne

(Mt 24:23-28, 37-41)

20 Eẽ xu ko Farasai xu tēè Me, n-cáma i ko Nqarim di x'aian hàà sa, kam ko xǒa xu a máá: “Nqarim di x'aia nea qǎèse ko bóòekose hààs gúús tama si i, 21 kana i cuiskaga khóèan máá: ‘Bóò, ncãa ga ia,’ kana: ‘Eẽ ga ia,’ téméa hãa tite, Nqarim di x'aia nea gatu xg'aeku koe hãa khama,” tam méé.

22 A ba a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “X'è ba ko hàà, hàà xao gha Khóèm dim Cóám di xu cáma xu ka c'ēe ba bóòan xgónè ba, igaba xao cuiskaga bóò mea hãa tite. 23 Bìrí xao o ne gha a máá: ‘Eẽ síí hãa koe bóò!’ kana ‘Ncēe koe bóò!’ témé, igaba táá qǒò kana xùri ne guu. 24 Eẽm ko ma túú-tebe ba x'áà, a ko c'ēm xòem koe guu a síí c'ēm xòem koe nqarikg'aian x'áà-x'aa khama i gha ma Khóèm dim Cóám ka ii, Gam dim cáma ka. 25 Igaba méém kg'aia kái zi gúù zi koe xgàrase, naka baa ncēs qhàòs ka bóòà xguè.

26 “Ncēe i kò Nowam di cáman ka ii khamaga i gha Khóèm dim Cóám di cáman ka ii. 27 Khóè ne kòò tc'ǒó, a kòò kg'áà, a kòò séèku, a kòò séèkuan bìríku, me nxãakg'aiga Nowam ko arakam koe tcãàm cáma ba síí hàà, me kò tshàa-dxoo ba hàà, a hàà wèé ne ne kaàkagu.

28 “Lotem di cáman cgoa i ko cúí ii, khóè ne kòò tc'ǒó, a kòò kg'áà, a kòò x'ámá, a kòò x'ámágu, a kòò xhàrà, a kòò tshào. 29 Igabaga ãem ko Lote ba

Sodoma koe guu a qõòm cáím kam kòo c'ee ba hěé naka dàokom nxùì ba hěéthěé nqarikg'ai koe guu a hàà wèèa ne ga kaàkagu.

³⁰ “Ncēeta cǵáéga i gha ii, Khòèm dim Cóm ko hàà x'áísem cáím ka. ³¹ Gaam ěe nquuan tçobe koe hãa, i gam di gùàn nquuan q'oo koe hãa bā méém táá xõa naka síí sée e guu; gataga méém xháràn koe hãa ba táá kǵbise guu. ³² Lotem dis khòè sa tc'ē-tc'ēese. ³³ Dìím wèém ěe ko gam dis kg'òè sa qgóóa qari bas gha aaguse cǵae, igaba dìím wèém ěe ko *Tíi domka* gam dis kg'òès ka aaguse cǵaè ba gha qgóóa qari si. ³⁴ Bìrí tu ur ko a ko máá: Eēm ntcúúm ka i gha cáím khòèan cúím tcoàm koe x'ómà hãa, me gha cúí ba séeè, me cúí ba guuè. ³⁵ Cáím khòè sara gha xg'ae a ko maberean táó, si gha c'ěe sa séeè, si c'ěe sa guuè,” tam méé. ³⁶ *

³⁷ Xu kò *xgaa-xgaase-kg'ao* xu tēè Me a máá: “Nda koe, X'aigaè?” témé. Me xõa xu a máá: “Eě x'óóa hãam tc'áróm hãa qǵài koe i gha kg'ǎéan xg'ae,” témé.

18

Dxàe-ntcõa sa hěé naka bóòà-tçg'òó-kg'ao ba hěéthěé khara dis sere-sere sa

¹ Jeso ba kò *Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao* xu c'ěes sere-seres ka bìrí, wèé x'aè ka méé xu còrè, naka táá xhõen-tcáo di sa, ² a ba a máá: “C'ēm x'áé-dxoom koem kò bóòà-tçg'òó-kg'ao ba hãa, Nqari ba kò q'áo tama ba, a khòè ga tchõà úú cgoa tama. ³ Si kò gataga dxàe-ntcõa sa ěem x'áé-dxoom koe hãa,

* **17:36:** C'ěe zi tçǵāya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uian úúa: 36 “Cáím khòèa nea gha xháràn koe hãa, me gha c'ěe ba séeè, me gha c'ěe ba guuè.”

wèè x'aè ka kò ko hàà cgae me, a ko máá: ‘Tchànose bóòà tcg'òò naka tiri cg'õo-kg'aoan x'ái tchàno ra ii sa,' témé sa. ⁴ Me kò *gaam bóòà-tcg'òò-kg'ao ba* x'aè ba xguì, igabam kò kháóka bìrìse a máá: ‘Nqari bar q'áo tama, a ra a khóèan cgoa ga tchõà úú tama, ⁵ igabas ko ncêes dxàe-ntcõa sa xhõé-xhõe te domkar gha kg'uia máá si. Gatàr kò hěé tama nes gha wèè x'aè ka qõòà máá te ka xhõe-xhõe te khama,' témé,” *tam Jeso ba méé.*

⁶ Kam kò X'aiga ba máá: “Tchàno úú tamam xgàra-kg'aom ko méé sa kóm. ⁷ Kháé ba gáé Nqari ba cuiskaga Gam di ne khóè ne ãem nxará tcg'òòà hãa ne tchànoan máàna hãa tite, ncêe ko ntcuú ba hěé naka koaba ba hěéthěé Gam koe kg'ae ne? Kana ba gha hùia ne ka nqúù tcáo ii? ⁸ Bìrí tu ur ko a ko máá: qháésem gha tchànoan máà ne, témé. Gatà i ga ii igaba ba gha Khóèm dim Cóa ba ãem kòo nqõómkg'ai koe hàà ne hàà ãe dtcòmà hãa ne hòò?” témé.

Farasai ba hěé naka mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba hěéthěé tsara dis sere-sere sa

⁹ Jeso ba kò gataga thěé ncêes sere-sere sa khóè ne ncêe gane cúí ne tcomsea hãa, a c'ěe khóèan ntcoea hãa ne bìrí, ¹⁰ a ba a máá: “Cám khóè tsara kò còrè-nquum koe qõò a ko síí còrè, c'ěe ba kò Farasai me e, me c'ěe ba mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e.

¹¹ “Farasai ba kò tēe a còrèa mááse a máá: ‘Nqariè, qãè-tcaoar ko máá Tsi, c'ěe ne khóè ne khamar ii tama khama, ts'ãà-kg'ao ne, cg'ãè cau ne, cg'árà-kg'ao ne, kana ncẽem mari xg'ae-xg'ae-kg'aom khamaga igaba, ¹² a ra a ko cám q'oro

bekem ka tc'õoan carase, a ko wèéan ãer ko hòò koe cúís tshàu-q'ooos dian tcg'òò a máá,' témé.

¹³ “Igabam kò mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba nqúù ka téé, a ba a táá nqarìkg'ai koe ga ghùì-kg'ai, a dxùua ba xg'ám a máá: ‘Nqariè, tíi chìbi-kg'ao ra thòò-xama máá,' témé.”

¹⁴ *Me Jeso ba bìrì ne a máá:* “Bìrì tu ur ko, ncëem khòè ba kò Nqarim cookg'ai koe tchàno iise bódèa hãase x'áéa ba koe dìbi, c'ëem oose; wèém khòèm ãe ko kaikaguse ba gha cg'áré-cg'areè khama, igaba gaam ãe ko cg'áré-cg'arese ba gha kaikaguè,” tam méé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'eekg'ai
(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ C'ëe ne khòè nea kòò cóán Gam koe óá, nxãasegam gha hàà tshàua ba tòò cgae e ka. Eë xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu ncëe sa bóò, ka xu kò dqàè ne. ¹⁶ Igabam kò Jeso ba cóán Gam koe tciiá óá a máá: “Cóán guu naka i Tíi koe hàà. Táá xgàè-kg'am m guu! Nqarim di x'aia nea gatà ii ne di i ke. ¹⁷ Tseegua ner ko bìrì tu u: Dìim wèém ãe Nqarim di x'aian cóám ko ma sèè e khama ma sèè e tama ba cuiskaga gaan koe tcana hãa tite,” témé.

Qgùuam tc'ãà-cookg'ai ba
(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Me kò c'ëem tc'ãà-cookg'ai ba Jeso ba tèè a máá: “Qãè Tsi xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, dùù sa ra gha kúrú a chòò tamas kg'òè sa hòò?” témé. ¹⁹ Me Jeso ba máá: “Dùúska tsi ko ‘Qãè Tseè’ ta ma tcii Tea máá? Cúí khòè ga qãè tama igaba Nqarim cúí Me e ka. ²⁰ X'áèan tsi q'ana: ‘Táá cg'áràn kúrú guu, táá cg'õo guu, táá ts'ãã guu, táá tshùù-ntcõan nxàè guu. Saò

ba hěé naka saò sa hěéthěé tcom,' ta ko méé e," témé. ²¹ Me xọa a máá: "Cg'aré-q'ooa te koe gar guu a ko ncēe x'áèan wèé ga komsana," témé. ²² Eēm ko Jeso ba ncēes gúù sa kóm kam kò birí me a máá: "Cúis gúùs qanega tsi tcàoa sa *ncēe si i*: X'ámágu wèes gúùs ěe tsi úúa hãa sa naka tsia ěe dxàua hãa ne khòè ne marian sama, naka tsia nqarikg'ai koe x'aian úú, naka tsia hàà xùri Te," témé. ²³ Igaba ěem ko ncēe sa kóm kam kò kaisase tshúù-tcao, kaisase qguàm khòè me e kò ii khama.

²⁴ Me kò Jeso ba bóò me, a máá: "Tsóágase i gáé qaria, ěe kái mari a qguàa hãa ne gha Nqarim di x'aian koe tcãà sa. ²⁵ Thamka a kameles gha dqààm tcgáí dim kòm koe tcg'oa sa, qguàm khòem gha Nqarim di x'aian koe tcãàn ka," témé. ²⁶ Ne kò ěe ko kóm m ne tèè a máá: "Kháé ba gha nxãaska dìi ba kgoaraè?" témé.

²⁷ Me Jeso ba xọa a máá: "Gúù zi ncēe khòè ne ko tàà zia Nqari ba tàà tama," témé. ²⁸ Me Petere ba máá: "Bóò, sixaea x'áéa xae guu a ko xùri Tsi," témé.

²⁹ Me Jeso ba birí xu a máá: "Tseegua ner ko birí xao o: Khòem ěe Nqarim di x'aian domka x'áéa ba, kana gam dis khòè sa, kana qōea ba, kana gam ka xòòga ne, kana cóáa ba guua hãa ba kàà me e, ³⁰ ncēe gha ncēm x'aèm ka káían máàè tamase kg'ama tcg'oa ba, naka hààkos kg'òès chòò tamasa koe hěéthěé e," témé.

*Jeso ba ko nqoana di sa Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)*

³¹ Jeso ba kò 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cúía séèa tcg'òó a birí xu a máá: "Bóò! Jerusalema

koe xae ko q̄ò, si gha wèés gúùs ãe porofiti xu ka Khóèm òm Cóm ka góáèa hãa sa tseegukaguè. ³² Tãá zi qhàò zi tshàu q'oo koem gha tcãè, ne gha ncoi Me, a cóè Me, a tcg'ae cgae Me, ³³ a qoa Me, a cg'õo Me, Me gha nqoana òm cáam ka x'ooan koe tãe,” témé.

³⁴ Igaba xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu táá cúí gúù ga kómá q'ãa, ncëe zi kg'ui zi ko nxàe sa kò gaxu koe chómsea hãa khama, xu kò c'úua hãa dùútsa gúùs kam ko kg'ui sa.

*Jeso ba ko káà tcgáim dtcàrà-kg'ao ba qãèkagu
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)*

³⁵ Eëm ko Jeso ba Jeriko sao-xg'ae kam kò káà tcgáim khóè ba dàòm dxùukg'ai koe ntcõóa-ntcõe a ko dtcàrà. ³⁶ Eëm ko xg'ae sa kóm si ko nqáé kam ko tãe, dùús ko kúrúse sa. ³⁷ Ne bìrí me a máá: “Jesom Nasareta di ba ko nqáé,” témé. ³⁸ Me q'au a máá: “Jesoè, Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thõð-xama máá te,” témé. ³⁹ Ne kò khóè ne ãe ko còoka hãa ne dqàè me a máá, nqoo méém, témé, igabam kò kaisase q'au a máá: “Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thõð-xama máá te,” témé.

⁴⁰ Me kò Jeso ba téé, a ba a x'áèan tcg'òó, káà tcgáim khóèm gha Gam koe óágaè sa. Eëm ko Gam koe cúù kam kò Jeso ba tãe me a máá: ⁴¹ “Dùú sar gha kúrúá máá tsi sa tsi ko tc'ãe?” témé, me máá: “X'aigaè, bòðr gha sar ko tc'ãe,” ta ma xoa. ⁴² Me Jeso ba bìrí me a máá: “Xgobekg'amsen tcgái, tsari dtcòma nea qãèkagu tsia hãa ke,” témé. ⁴³ Me kò kúúga bóò, a ba a xùri Me, a Nqari ba dqom. Ne kò wèè ne khóè ne ncëes gúù sa ne ko bóò ka Nqari ba dqom.

19

Jeso ba hěe naka Sakaio ba hěéthěe e

¹ Me kò Jeso ba Jeriko koe tcãa, a ba a ko nqáe.
² Gaa x'aè kagam kò c'ěem khóem Sakaio ta kò ma tciie ba hãa; kiam mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e kò ii, a ko gataga qguua hãa. ³ Bòò kg'oanam kò hãa Jeso ba dìi Me e sa, igabam kò kaisase xòm me e khama táá bòò Me, khòè nea kò kái ne e khama.
⁴ Kam ko còoka qàròa síí, a ba a síí faia dis hii sa q'ábà, nxãasegam gha Jeso ba bòò ka, gaa xòè koe méem hàà nqáe khama.

⁵ Eẽm ko Jeso ba gaam qgám koe hàà kam ko ghùì-kg'ai a bìrì me a máá: “Sakaioè, qháése xõa, tsarim nquum koe méer ncẽem cáim ka hãas gùù si i ke,” témé. ⁶ Me kò qháése xõa, a qãè-tcaoase Jeso ba qãese hàakagu. ⁷ Wèé ne khòè ne ko ncẽes gùù sa bòò ka ne ko kg'ui a máá: “Kiam chibi-kg'aom dim dàra-kg'ao bam kúrúa hãa,” témé. ⁸ Igabam kò Sakaio ba tẽe a X'aiga ba bìrì a máá: “Bòò, X'aigaè; tiri zi gùù zi di c'ěe xòèa ner ko dxàua ne khòè ne máa, a ncẽe c'ěe khòèa ner kò kàaraa hãa ner gha gaan di zi gùù zi 4 q'oro suruta kabi,” témé.

⁹ Me kò Jeso ba bìrì me a máá: “Ncẽem cáim ka i kgoarasean ncẽem nquum koe hãa, ncẽem khóem igabam thěe Abrahamam ka cóáse me e khama.
¹⁰ Khóem dim Cóá ba hààraa, hààm gha ãe aagusea hãa ne qaa a kgoara ka,” témé.

*10 xu tsée-kg'ao xu dis sere-sere sa
 (Mt 25:14-30)*

¹¹ Khòè ne hãa a ko ncẽe zi gùù zi komsana kam kò Jeso ba sere-seres ncẽe sa bìrì ne. Jerusalema qàe koem kò hãa khama ne kò khòè ne tc'ěea máá,

Nqarim di x'aia nea gha kúúga x'áíse, ta tc'ëea. ¹² Gaa domkam kò máá: “C'ëem khóèm x'aigan x'áé di ba kò nqúùm nqǒóm koe qǒò, síim gha x'aiga ba kúrúè, a x'aiga iise kabise ka. ¹³ Qǒòm ko cookg'ai koem kò 10 qǎà xu gam di xu tcii, a wèém khóè ba qano dim marim gautan di ba máà, a bìrí xu a máá: ‘Tseekagu ncëe maria ne naka i kái nakar nxãakg'aiga síí kabise na hàà,’ témé.

¹⁴ “Igabaga ne kò gam nqǒóm di ne khóè ne hòre mea hãa, khama ne kò khóèan tsééa tcg'òó i còò me a síí máá: ‘Ncëem khóèm gha sita dim x'aiga ba ii sa ta tc'ëe tama,’ témé. ¹⁵ Me kò gaam khóè ba síí x'aiga ba kúrúè a ba a x'áéan koe kabise. Kam kò x'áéan tsééa tcg'òó, qǎà xu ãem kò marian máàna hãa xum gha tcii máàè di i, nxãasegam gha q'ãa, marian cgoa xu ma tsééa i ma càusea hãa sa ka.

¹⁶ “Me kò kg'aika di ba tc'ãà a hàà, a hàà máá: ‘X'aigaè, tsarim mari ba 10 xu mari xu cgoa càusea hãa,’ témé. ¹⁷ Me bìrí me a máá: ‘Qǎèse tsi kúrúá, qǎè tsi qǎà tseè, cg'aré gúùan koe tsi tcom-tcomsa tsi qǎà tsi i domkar gha 10 xu x'áé-dxoo xu máà tsi tsi tc'ãà-cookg'ai,’ témé.

¹⁸ “Me kò cáàm di ba hàà a ba a máá: ‘X'aigaè, cúim marim ãe tsi kò máà tea ba 5 mari xu cgoa càusea hãa,’ témé. ¹⁹ Me bìrí me a máá: ‘Tsáá tsia gha 5 xu x'áé-dxoo xu tc'ãà-cookg'ai,’ témé.

²⁰ “Me kò c'ëem qǎà ba hàà a máá: ‘X'aigaè, bóò, ncãa ga me e tsarim marim qano di ba; lapim koer kò tcám a chómà tòò mea, ²¹ xgòà tsi khóè tsi i khama, ra kò ko bèe tsi domka. Eë tsi tòò tama sa tsi ko séè, a tsi a ko xhàrà tama tsia koe ga tcuù,’ témé. ²² Me kò bìrí me a máá: ‘Tsari kg'uiian cgoar

gha xgàra tsi, tsáá cg'ǎè cau tsi qǎà tsi. Q'ana tsi kò hǎa xgòàr khòè ra a, a ko ãer tòó tama sa sèè, a ra a ko ãer xhàrà tama koe ga tcuù sa, ²³ ka tsi kò kháé nxãaska dùús domka tiri marian síí marian ko tòóè qgǎi koe tcǎà tama? Nakar gha ãer ko kabise ka hàà càùsea i hǎa koe sèè e?' témé. ²⁴ Me kò nxãaska ãe cúuse tãe ne birí a máá: 'Mari ba sèè cgae me, naka ãe 10 xu mari xu úúa hǎa ba máà me,' témé. ²⁵ Ka ne ko bìrí me a máá: 'X'aigàè, 10 xu mari xum nxãakamaga úúa!' témé.

²⁶ "Me kò xoa ne a máá: 'Bìrí tu ur ko, wèém khòèm ãe úúa hǎa ba gha káían máàè, igaba gaam ãe cúí gúù ga úú tamam ka i gha ãem úúa hǎa gúù-coan ga sèèè. ²⁷ Igaba ncẽska tiri ne cg'õo-kg'ao ne ãe kò tc'èe tama gane dim x'aiga bar gha ii sa ne ncẽe koe óága, naka cookg'aia te koe cg'õo ne,' tam méé."

Jeso ba ko Jerusalema koe tcǎà

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁸ Jesom ko ncẽe zi gúù zi kg'uia xg'ara kam ko tc'ǎà-cookg'ai xu, a Jerusalema koe qõò. ²⁹ Eẽm ko Betefage hẽe naka Betania hẽéthẽe koe cúù, Olife ta ko ma tciièm xàbìm koe, kam kò Jeso ba cam tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara tsééa tcg'òó a máá: ³⁰ "Qõò tsao gatsao cgoa q'óá-kg'amkuam x'áém koe. Eẽ tsao ko gaa koe tcǎà ne tsao gha donghi-coa ba bóò, me gaa koe qáéseã tãe, ncẽe cúí khòè ga qanega qábì tama ba. Kgoara naka Tíí koe óá me. ³¹ A ncẽe c'èe khòè kò tẽe tsao o, dùúska tsao ko kgoara me sa ne méé tsao birí i naka máá: 'X'aiga ba ko qaa me,' témé," tam méé.

³² Eẽ kò tsééèã hǎa tsara kò qõò a síí ãem kò ma bìrí tsara hǎa khamaga ma sao-xg'ae me. ³³ Eẽ

tsara hãa a ko donghi-coa ba kgoara ka ne kò gam ka q'òose ga ne tõe tsara a, a máá: “Dùús domka tsao ko ãem donghi-coa ba kgoara máá?” témé. ³⁴ Tsara xõa a máá: “X'aiga ba ko qaa me,” témé. ³⁵ A tsara a Jesom koe óá me, a gatsara di qgáian donghi-coam koe tcee, Me Jeso ba qábì. ³⁶ Eẽm ko qábì a ko qõo ka ne kò khóè ne qgáia ne dàòm q'oo koe khàrà.

³⁷ Eẽm ko dàòm ko nqãaka xõam qgáim koe cùu, Olife dim xàbim koe kas ko wèes xg'aes xgaa-xgaase-kg'ao ne di sa qãè-tcaoase tshoa-tshoa a kiam dòm cgoa Nqari ba dqom, are-aresa zi x'ái zi wèè zi ãe ne bóda hãa zi domka. ³⁸ A ne a máá: “Ts'ee-ts'eekg'aièa baa, X'aigam ãe ko X'aigam *Nqarim* di cg'òèan cgoa hàà ba. Tòókuan méé i nqarikg'ai koe hãa naka i x'àan kaisase tc'amaka hãa,” témé.

³⁹ Xu kò c'ãe xu Farasai xu xg'aes koe kò hãa xu Jeso ba bìrí a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Tsari ne xgaa-xgaase-kg'ao ne dqàè,” témé. ⁴⁰ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Bìrí xao or ko: ncèè nqoo ne kòo, ne zi gha nxõá zi tshoa-tshoa a q'au,” témé.

⁴¹ Eẽm ko Jerusalema dim x'áé-dxoom koe cùu a ko bóo me, kam kò kg'ae-kg'ai me ⁴² a máá: “Tsóágaser gáé ko tc'ãe, tòókuan ko óá zi gúu zi tsi gha ncèe cáim ka q'ana hãa sa! Igaba zi ncèeska tcgái-q'ooa tsi koe chómsea hãa. ⁴³ Cáim ba gha hàà cgae tsi, tsari ne cg'õo-kg'ao ne gha xhàro ba kúrua nxama-nxama tsi ba, a xg'aekua ne koe tcãa tsi, wèè xòèa tsi koe guu a. ⁴⁴ Gómankg'ai koe ne gha xàbùà qáú tsi, tsáá hẽé naka cóáa tsi hẽéthẽé e. A ne a tsáá koe cúis nxõás ga sa c'ães tc'amkg'ai koe

guua hãa tite, táá tsi kò Nqarim ko hàà cgae tsim x'aè ba bóòà tcg'òó khama,” tam méé.

Jeso ba Jerusalema koe (19:45–21:38)

Jeso ba tempelem koe

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Kam ko tempelem q'oo koe tcãà, a ba a ãe ko x'amágu ne tshoa-tshoa a tchàa za xhàia tcg'òó. ⁴⁶ A ba a bìrí ne a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘Tirim nquu ba gha còrèan dim nquu ba ii,’ témée, igaba tu gatu ts'ãà-kg'ao ne di x'ãè-q'ooan kúrú mea,” tam méé.

⁴⁷ Wèè cáím kam kò Jeso ba tempelem koe xгаа-xгаа. Xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěé, naka tc'ãà-cookg'ai-kg'ao xu khòè ne di xu hěéthěé cg'õo Me kg'oana.

⁴⁸ Igaba xu kò cúím dàòm cg'õo cgoa Me xu gham ga ba hòò tama, wèè ne khòè nea kò Gam di kg'uian qarika komsana khama.

20

Jesom di qarian ka i ko tēè

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ C'èe cáím kam kò Jeso ba tempelem koe hàna a ko xгаа-xгаа, a ko qãè tchõàn chòà máá ne, ka xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěé naka *khòè ne di xu* kaia xu hěéthěé hàà cgae Me. ² A xu a bìrí Me a máá: “Bìrí xae e, dùútsa qari cgoa Tsi ko ncèe zi gùù zi kúrú sa, kana dìí na ncèe qarian máà Tsia hãa ncèe zi gùù zi kúrú di i sa?” témé.

³ Me Jeso ba xɔa xu a máá: “Tíí igabar gha tēè xao o. Ké bìrí Te, ⁴ Johanem dis tcguù-tcguuku sa kò nqarikg'ai koe guua kana khòèan koea?” témé.

⁵ Ka xu ko tshoa-tshoa a chòà mááku a máá: “‘Nqarikg'ai koe e,’ ta xae kòo méé nem gha máá: ‘Dùúska xao kháé nxãaska dtcòm me tama?’ témé. ⁶ Igaba xae kò ko máá: ‘Khòèan koe e,’ témé ne ne gha wéé ne khòè ne nxõán cgoa xg'áma cg'õo xae e, Johane ba kò porofiti me e sa ne kò tcoma hãa khama,” ta xu méé. ⁷ Ka xu ko xɔa a máá: “C'ùua xae hãa nda koe i guua sa,” témé.

⁸ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tíí igabar nxãaska bìrí xao o tite, dùútsa qarís cgoar ko ncēe zi guú zi kúrú sa,” témé.

*Xhàrà-kg'ao xu dis sere-sere sa
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)*

⁹ Me kò tshoa-tshoa a ncēes sere-sere sa khòè ne bìrí a máá: “C'ēem khòè ba kò kg'om xhàrà ba xhàràa, a ba a c'ēe xu xhàrà-kg'ao xu cgòbè me, a c'ēem nqõóm koe qõò.

¹⁰ “Eēm ko x'aè ba hàà kam kò xhàrà-kg'ao xu koe qãà ba tsééa úú, nxãasega xu gha kg'om xhàrà di tc'õoan c'ēe máà me ka. Igaba xu kò xhàrà-kg'ao xu xg'ám me, a kàà guúse tsééa kabi me.

¹¹ “Me gaia c'ēem qãà ba tsééa úú cgae xu, xu síí xg'ám me, a sau-saugase qgóó me, a xu a kàà guúse tsééa kabi me.

¹² “Kam ko nqoana dim qãà ba tsééa úú. Xu nxãa ba thòò-thòò, a xu a tchàa za xaoa tcg'òó me.

¹³ “Kam kò kg'om xhàrà ka q'òòse ba máá: ‘Dùú sa ra gha kúrú? Tirim cóám ncàma ra hãa bar gha tsééa úú, c'ēedaoka xu gha tcom me khama,’ témé.

¹⁴ Igaba ēe xu ko xhàrà-kg'ao xu bóò me ka xu ko

bìríku a máá: ‘Ncēe ba xháràm ka q'òòsem ka cóáse me e! Ke hààn xae cg'õo me, naka zi gha nxãasega gúù zi sixae di ii,’ témé. ¹⁵ Xu kò kg'om xháràm ka tchàa koe xaoa tcg'òó me, a cg'õo me.

“Kháé ba gha nxãaska xháràm ka q'òòse ba dùú sa kúrú xu? ¹⁶ Hààm gha a ba a ãe xu khòè xu cg'õo, a ba a kg'om xhàrà ba c'ãe xu xhàrà-kg'ao xu máá,” tam Jeso ba méé.

Khòè ne ko ncēes gúù sa kóm, ka ne kò máá: “Táá mées ncēes gúù sa kúrúse guu!” témé.

¹⁷ Igabam kò Jeso ba bóò ne a máá: “Kháé nxãaska ncēe *Nqarim dis Tcgãyas* koe góásea hãa sa ko dùú sa nxàe, ncēe ko máá: ‘Nxõás ncēe tshào-kg'ao xu ka bóò a xguìèa hãa sa ncēeska kabise a cgáés nxõá sa kúrúá hãa,’ témé sa? ¹⁸ Wèém khòèm ãe gha gaas nxõás koe cg'áé ba gha khoana tò-m-tomse, igaba ães kò c'ãe khòèan koe cg'áé nes gha tò-m-tom m,” tam Jeso ba méé.

Marian surutan dis tèè sa
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹ Xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěé naka kaia xu peresiti xu hěéthěé xu gaa x'aè kaga Jeso ba qáé kg'oana, ães sere-seres kam kòo gaxua nxàe xu sa xu kò q'ana hãa khama, igabaga xu kò ko khòè ne bèe. ²⁰ A kòo dàòan qaa, qgóó cgoa Me xu gha a, a xu a kò khòè xu dtcòm-kg'aoan khama ko ma qgóóse xu Gam koe tsééa úú, síí xu gha Jeso ba ãem kg'uia hãa kg'uian cgoa qgóó ka, nxãasega xu gha x'áé-dxoom dim kiam koe sèè a úú Me ka. ²¹ Xu Jeso ba tèè a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa, tseeguse Tsi ko xгаа-xгаа a ko tseegu sa kg'ui sa, a Tsi a khòèan tãákase qgóó tama, igabaga

Tsi ko tseeguse Nqarim dim dàò ba xгаа-xгаа. ²² Bìrì xae e, *Roma ne dim x'aigam* Kaesara ba méé xae suruta saa, kana méé xae táá suruta me?" ta xu ma tēè Me.

²³ Me Jeso ba gaxu dis kàa sa bóòà q'ana hãase bìrì xu a máá: ²⁴ "X'aigam ko suruta cgoaèm qano mari ba x'ái Te. Dìín dis tcúú sa ncēe sa, naka gatàa dìín di cg'òèa ncēe e?" témé. Xu máá: "Kaesaram di si i," témé.

²⁵ Me bìrì xu a máá: "Nxãaska xao ēe Kaesaram di ii sa Kaesara ba máà, naka ēe Nqarim di ii sa Nqari ba máà," témé. ²⁶ Xu kò khòè ne cookg'ai koe xu gha ma ēem ko méé gúùn ka qgóóa ba ka tààè, igaba xu kò Gam di xòan ka arekaguè a nqoo.

*X'ooan koe tēean dis tēè sa
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)*

²⁷ C'ēe ne Saduke ne, khòèan x'ooan koe tēe tamas koe dtcòmà hãa, nea ko Jesom koe hàà, a hàà tēè Me a máá: ²⁸ "Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, Moshe ba ko x'àèan ncēe góá máá ta a a ko máá: ēem ko khòè ba káà cóáse dxàese sa guu a x'óó, ne méém ēem khòèm ka qōese ba gaas dxàe-ntcōa sa sée naka káímkhoem ēe x'óóa hãa ba cóán ábà máá. ²⁹ Nxãaska xu kò 7 xu khòè qōeku xu hãa. Kaia ba kò sèèa hãa a ba a cóá úú tamase x'óó. ³⁰ Me càm di ba gaas khòè sa sée, a x'óó thée, ³¹ me nqoana di ba sée si, xu kò wèèa xu ga cúí ta ga ma táá cóán ábà, a xu a x'óó. ³² Si ko thée khòès ga sa x'óó. ³³ Ka sa gha nxãaska x'ooan koe ne ko tēe ne ndakam di sa ii? Wèèa xu 7 xu kò sée sia hãa ka.

³⁴ Me Jeso ba xòà xu a máá: "Khòè xu ncēm x'aèm di xua ko sée, a séeekuan máàèa. ³⁵ Igaba khòè ne ncēe hààkom x'aèm koe gha kg'òè ne hēé,

naka x'ooan koe gha tēe ne hēéthēéa séèku tite, a séèkuan koe tcãà tite. ³⁶ Gaicara ne x'óó tite khama, moengelean cgoa ne cúíta noo, a ne a Nqarim di ne cóá ne e khama, a x'ooan koe tēea ne cóá ne e khama. ³⁷ Igaba x'óóan koe i ko khóèan ghùè sam kò Moshem ga ba x'áía hãa, ãem kò c'eean dis xg'aekus koe X'AIGAM Nqarim Abrahamam di ba hēé, naka Isakam di ba hēé, naka Jakobem di ba hēéthēé tcii me koe. ³⁸ Eẽ x'óóa hãa ne dim Nqarim tama Me e, igabam ãe kg'òèa hãa ne di Me e, wèéa ne ga ko Gam koe kg'òè khama,” tam méé.

³⁹ Xu kò c'èe xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu xоа a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, qãèse Tsi xоара hãa,” témé. ⁴⁰ Khóè nea kò bèe, c'èe tēè ga ne gha tēè Me sa khama.

*Krestem dín dim Tsgõo-coam ii dis tēè sa
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)*

⁴¹ Me Jeso ba tēè ne a máá: “Dùúska ne ko khóè ne máá, Kreste ba Dafitem dim Tsgõose-coa Me e, témé? ⁴² Dafite ba ko Pesalema zi dis Tcgãyas koe bìrí me a máá:

‘X'aiga ba ko Tirim X'aiga ba bìrí a máá:
‘Kg'áò xòèa Te za ntcõó,

⁴³ nakar nxãakg'aiga síí Tsari cg'õo-kg'aoan kúrí naka i nqàrè-kg'ama Tsi koe ntcõó,' témé.’ ⁴⁴ Dafite ba ko X'aiga ta ma tcii Me, ka ba kháé nxãaska ntama ma Gam dim tsgõose-coa ba ii?” tam ma tēè ne.

*Jeso ba ko khóè ne x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu koe
dqàè
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)*

⁴⁵ Wèè ne khòè ne ko komsana Me koem ko Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá:
⁴⁶ “X'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu koe méé xao q'òésea hãa, ncêe ko qáo qgái-dxooan hãa a caatean ncàmaa hãa xu, a x'ámágu di zi qgái zi koe tsgámkuan hêé naka kaia zi ntcõó-q'oo zi còrè-nquu xu koe hàna zi ncàma hãa xu, naka cgáé zi ntcõó-q'oo zi hêéthêé e kõèan di qgáian koe. ⁴⁷ Ncêe ko dxàe-ntcõa zi di nquuan kaákagu xu, a ko qáoè còrèan ka x'áise tu u xu. Gaxu di xgàraè-q'ooa ne gha kaisase cg'ãè ii,” tam méé.

21

Dxàe-ntcõas ko tcg'òó aba ne (Mk 12:41-44)

¹ Jeso ba kò ghùi-kg'ai a tempelem koe qguàa ne khòè ne bóò ne ko aban dis gàbas koe aban tòó. ² Kam kò kaisase dxàua hãas dxàe-ntcõa sa bóò si hàà cànm qano mari tsara tòó. ³ Kam ko máá: “Tseegua ner ko bìrí tu u: Ncêes dxàe-ntcõas dxàua hãa sa wèè ne khòè ne nqáéa hãase marian tcana. ⁴ Wèé ne khòè nea kò gane di qguàan koe guu a gane di aban tcg'òó, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wèéan ães úúa hãa ga tcg'òó khama,” tam méé.

Jeso ba ko tempele ba gha kòbèès gúùs ka kg'ui (Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Eẽ xu c'êe xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hãa a ko tempelem ka kg'ui, a ko me ma t'òè nxõán ka hêé naka khòè ne koe guua hãa zi aba zi, Nqari ba ne tcg'òóa máána hãa zi ka hêéthêé ma t'òè-t'òèèa hãa sa nxàe, kam ko Jeso ba máá: ⁶ “Gúù zi ncêe tu ko ncêe koe bóò zi ka: x'aè ba gha hàà, cúís nxõás ga

sa c'ées tc'amkg'ai koe guuèa hãa tite ba, wèéa zi ga gha xòóa qàriè,” témé.

Are-aresa zi gúù zi

(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Xu *xgaa-xgaase-kg'ao* xu tēè Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, n-cáma zia gha ncēe zi gúù zi kúrúse? Si gha thēe x'áis gúù zi ncēe zi ko hàà kúrúse di sa nta ii?” témé.

⁸ Me x̄oa a máá: “Q'ôésea méé tu hãa, naka tua táá h̄òakaguè guu, kái ne gha Tíi cg'òè cgoa hàà ke, a gha khòè ne bìrì a máá: ‘Tíi ra Krester ga ra a,’ témé, a ne a gha máá: ‘X'aèa nea cùu u,’ témé, igaba méé tu táá komsana ne guu. ⁹ Igaba èe tu kò ko ncõoan hēe naka kómku taman hēéthēe ko kóm ne méé tu táá q'ae guu. Ncēe zi gúù zi méé zi kg'aika kúrúses gúù si i ke, igaba i chõò-q'ooan kúúga hàà tite,” tam méé.

¹⁰ Me gaicara bìrì xu a máá: “*Nqõóm di zi* qhàò zi gha c'èe zi qhàò zi cgoa x'ãàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'ãàku. ¹¹ Kaisasem gha nqõó ba cgùru, i gha kaisa xàbàn hēe naka tcìan hēéthēe kái xu nqõó xu koe hãa, q'áo-q'áòsa zi gúù zi hēe naka kaia zi x'ái zi are-aresa zi hēéthēe gha nqarikg'ai koe guu a kúrúse.

¹² “Igaba ncēe zi gúù zi wèe zi cookg'ai koe, ne gha tshàua ne cgoa qgóó tu u, a gha xgàra tu u, a gha còrè-nquuan koe úú tu u qhàian koe, a ne a gha qáé-nquuan koe tcàà tu u, tu gha x'aigan hēe, naka tc'ãà-cookg'ai xu koe hēéthēe úúè, i gha wèéan ncēe ga Tiri cg'òèan domka kúrúse. ¹³ Ncēe ba gha x'aè ba ii ncēe gatú gha Nqarim di kg'uian nxàea tseegukagu di ba. ¹⁴ Igaba méé tu x'aèan cookg'ai koe ga tc'èea kabi naka gha nxãasega táá káise tc'èe-tc'èese guu

nta tu gha ma xoara mááse sa. ¹⁵ Kg'uiian hěé naka tc'ėean hěéthěér gha máà tu u khama, i gha wèe cg'õo-kg'aoan gatu di táá qarian hòò a xguì kana ntcoe tu u. ¹⁶ Gatu di ne khòe ne, ncěe gatu di qõe ii ne hěé, naka gatu di ne qhàò ne hěé, naka gatu di ne tcàrà ne hěéthěéa gha qáé tu u, a gha gatu ka c'ěea tu x'ooan koe tcàà. ¹⁷ Tu gha Tiri cg'õean domka wèe khòean ka hòrèe. ¹⁸ Igabam cúim c'õòm tcúúa tu dim ga ba kaà tite. ¹⁹ Gatu di qarika téean ka tu gha kg'õean hòò.

Jerusalema ba gha kaàkaguè
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ “Eě tu kòo Jerusalema ba bóò, me ncõo-kg'aoan ka nxama-nxamaèa, ne méé tu q'ãa, gam di x'aèan kaàkaguèm koa cúu u sa. ²¹ Ke méé ne ěe Jutea koe hàna ne xàbian koe qgóéa síi, naka ne ěe Jerusalema koe hàna ne tcg'oa naka nea táá hěé naka ne ěe x'áé-coa xu koe hàna ne Jerusalemam koe tcàà guu. ²² Ncěe ba gha xgàrakus dim x'aè me e, wées gúùs ěe *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe góásea hãas gha tseegukaguè ba. ²³ Haò, cg'ãe i gha ii, ěe zi cámi zi ka ěe ncãà zi koe cóán úúa zi khòe zi ka hěé naka ěe gha ko comkagu zi ka hěéthěe e. Kaias thõò-tcao sa hěé naka *Nqarim di* xgòan hěéthěéa gha ncěe ne khòe ne koe nqõómkg'ai koe hãa. ²⁴ Ntcàum cgoa ne gha cg'õoè, a ne a gha qáé-nquuan di ne khòe ne iise séèè, a wèe zi qhàò zi koe úúè, Jerusalema ba gha tãá zi qhàò zi ka náà c'ãa-c'anaè, i gha nxãakg'aiga síi x'aèan tãá zi qhàò zi di xg'ara.

Khòem dim Cóám di hàà-q'ooa ne
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵ “X’ái zi tǎá zia gha cáms koe hěé naka nxoem koe hěé, naka tçonðan koe hěéthěé kúrúse. Zi gha kaiam tshàam di ts’oo-q’ooan hěé naka qhonéan hěéthěé ka nqõómkg’ai di zi qhàò zi qóm ba hěé naka arean hěéthěé ka tcāà cgaeè. ²⁶ Khòè nea gha q’aeen hěé naka tc’ěea ne ko máá zi gúù zi ka hěéthěé x’óóa qae, nqõómkg’ai koe ko hàà kúrúse zi gúù zi domka, nqarikg’aian di qaria ne gha ko hàà ntcāa-ntcāaè khama. ²⁷ Eēm x’aèm ka ne gha Khòèm dim Cóa ba bóò Me túú-c’õòs q’oo koe guu a ko qarian hěé naka kaia x’àn hěéthěé cgoa hàà. ²⁸ Ncēe zi gúù zi ko hàà tshoa-tshoa a ko kúrúse ne, tēea-téé naka ghùi-kg’ai, gatu di kgoarasea nea cùu u ke,” tam méé.

*Faia dis hìi di xgaa-xgaakua ne
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)*

²⁹ Me kò Jeso ba ncēes sere-sere sa bìrí xu a máá: “Faia dis hìi sa hěé naka c’ěe zi hìi zi wèè zi hěéthěé bóò. ³⁰ Eē i ko gazi di tçaran tçom, ne tu ko bóòa mááse a q’āa qhóóa ne tcana hāa sa. ³¹ Gataga ēe xao kòo ncēe zi gúù zi bóò zi ko kúrúse ne xao q’ana hāa, Nqarim di x’aia ne cùu u sa.

³² “Tseegukar ko bìrí tu u a ko máá: Ncēes qhàò sa kaà tite, i gha nxāakg’aiga síi ncēe gúùan wèè ga kúrúse. ³³ Nqarikg’aian hěé naka nqõókkg’aian hěéthěéa gha chòò, igaba i Tiri kg’uian chòò tite.

Q’õése sa ko qaase

³⁴ “Q’õése méé tu, naka i tcáóa tu táá karean nqõóm di ka tààè guu, kana qgarian nqàre ka igaba, kana kg’õèan di zi tc’ěe-tc’ěese-kg’ám zi ka igaba, tcom tama tu hāa koem gha ēem cáim ba hàà cgae tu u ke, ³⁵ a gha wèè ne khòè ne, ncēe wèém

nqõómkg'ai koe x'ãèa hãa ne koe ntcóm`mèa ne hãa khama ma hàà cgae. ³⁶ Wèé x'aè ka méé tu kókòda hãa, naka tua còrèa mááse, naka tua gha nxãasega qarian úúa hãa wèé gú`uan èe gha ko hàà kúrúse koe tu gha nxana mááse di i, naka tua gha nxãasega Khòem dim Cóám cookg'ai koe hàà téé,” tam méé.

³⁷ Wèém koaba bam kòo Jeso ba tempelem koe xгаа-xгаа, a kòo wèé dq`òa ka Olife dim xàbim koe síi hãa. ³⁸ I kòo wèé khòèan ntcùúkg'ai cgoa tempelem koe hàà cgae Me, a hàà komsana Me.

Jesom di xgàrasean hěé naka Gam dis x'oo sa hěé naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hěéthěé e (22–24)

22

*Jeso ba ko cg'õoem gha dis kaa sa kúrúa mááè
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)*

¹ Paseka ta ko ma tcièm x'aèm, péré gãé-gãe úú tamas pérés dis kòès di ba kò cúu me e, ² xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé xu kàan qaa, xu ga ma cg'õo Me di i, khòè ne xu kòo q'ào khama.

*Jutase ba ko dtcòm, Jeso bam gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãa sa
(Mt 26:14-16; Mk 14:10-11)*

³ Kam ko nxãaska satana ba Jutase Isekariote ta ko ma tcièm, 12 xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ka c'ēm koe tcãa. ⁴ Me Jutase ba tēe a ba a síi kaia xu peresiti xu hěé naka, tempele ba ko kòre xu x'aiga xu hěéthěé cgoa chóà xg'ae, Jeso bam ga ntama ma tshàu q'ooa xu koe tcãàs ka. ⁵ Xu kò qãè-tcao a xu a

marin xu gha máà me sa dtcòmku. ⁶ Me kò Jutase gaxu cgoa dtcòmku, a ba a tshoa-tshoa a qãèm x'aè ba qaa, khòè ne c'ùùasem gha Jeso ba gaxu tshàu q'oo koe tcãà di ba.

Jeso ba ko Pasekan kg'ónòsea máá

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

⁷ Me kò péré gãé-gãe úú tamas pérés di kōèan dim cárn ba hàà, Paseka dim ghùu-coam ko cg'òoèm x'aè ba. ⁸ Me nxãaska Jeso ba Petere ba hēé naka Johane ba hēéthēé tsara tsééa úú ncēe x'áè-kg'áman cgoa a máá: “Qòò naka síí Paseka di tc'òoan kg'ónòa máá xae e naka xae nxãasega tc'òó,” témé. ⁹ Tsara tēè Me a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòa máá Tsi i sa Tsi ko tc'ēe?” témé. ¹⁰ Me xọa tsara a, a máá: “Bòò, ēe tsao ko x'áé-dxoom koe tcãà ne tsao gha c'ēm khòèm tshàa gàba ba qgóóa hãam cgoa xg'ae. Xùri me tsao naka ēem ko tcãm nquum koe síí tcãà. ¹¹ Naka nquum ka q'òòse ba bìrí naka máá: ‘Xgaa-xgaa-kg'ao ba ko máá, cg'áè-nquum Tiri xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc'òoan tc'òó ba nda hãa?’ témé. ¹² Nakam gha tc'amaka hãam nquum kaia, a wèé zi gùù zi tc'ēese ko zi úúa hãam, nxãakamaga kg'ónòa xg'araèa ba x'ái tsao o, tsao gha gaa koe hãas wèé sa kg'ónò,” tam méé.

¹³ Tsara kò qòò, a síí ēem kò ma bìrí tsara a hãa khamaga ma sao-xg'ae i ii, tsara kò Pasekan kg'ónòa máá Me.

X'aigam dis tc'òos dqòà di sa

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Eēm ko x'aè ba hàà kam kò Jeso ba x'áè úú-kg'ao xu cgoa qaòà. ¹⁵ A ba a bìrí xu a máá: “Kaisaser kò tc'ēea hãa, ncēes Pasekas di tc'òoa ner

gha gaxao cgoa tc'óó sa, qanega Ra xgàràè tamás cookg'ai koe. ¹⁶ Bìrí xao or ko, cuiskaga Ra tc'óó si tite, si gha nxãakg'aiga síí ães tc'óos ko nxàe sa Nqarim di x'aian koe tseegukaguè,” tam méé.

¹⁷ A ba a kubi ba sèè a Nqari ba qãè-tcao máá, a ba a máá: “Sèè xao naka xaoa kg'áà. ¹⁸ Bìrí xao or ko, Nqarim di x'aian hàà tamás cookg'ai koer cuiskaga kg'om dis hìis di gōéan ncēe kg'áà hãa tite,” témé.

¹⁹ Kam ko péré qàmà sa sèè, a ba a Nqari ba qãè-tcao máá, a khóá q'aa si, a máà xu si, a ba a máá: “Ncēea cgàaa Te ga a, gatu ko máàe e. Ncēes gúù sa tu kúrú naka tc'ēe-tc'ēese Te,” témé.

²⁰ Gaam dàòm cúím kam kò tc'óoan qãá q'oo koe kubi sa máà xu, a máá: “Ncēes kubi sa Nqarim dis qáé-xg'aes kãba si i, c'áòa Te koe, ncēe gatu ntcãágua máàèa hãa a.

²¹ “Igaba méé xao q'ãa, gaam ãe ko khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te ba ncēe koe Tíí cgoa ntcóò-a-ntcōe sa. ²² Eã i ma Khóèm ðim Cóám ka méèèa hãa khamaga i gha ii, igaba haò, cg'ãè i gha ii ãe ko khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Mem ka,” tam méé.

²³ Xu tshoa-tshoa a gaxu xg'aeku koe tēeku, ðíí ba gha ãeta iis gúù sa kúrú sa.

Díí ba kaia?

²⁴ Si kò kaias kg'ui sa gaxu xg'aeku koe tēe, ðíím kaia hãa di sa. ²⁵ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “X'aiga xu tãá zi qhàò zi di xu ko tc'ãà-cookg'ai ne, xu ko ãe qarian úúa hãa xu khòè xu qãè xu ta ma tcièè. ²⁶ Igaba méé i gaxao ka táá gatà ii guu. Eã gaxao wèè xao ka kaia hãa ba méém cg'aré ba ii, nakam ãe ko tc'ãà-cookg'ai xao o ba qãà ba ii. ²⁷ Ka ba

ndaka ba gatsara xg'aeku koe kaia: ãe ntcõó a ko tc'õó baa, kana qãà baa? Tseeguan kaga, ãe ntcõó a ko tc'õo me e. Igabar Tíía gaxao xg'aeku koe qãàm khama ma hãa. ²⁸ Igaba xao kò gaxao wèé zi kúrúa bóòku zi Tiri zi koe Tíí cgoa hãa. ²⁹ Ncẽem ma Abo ba ma qarian tc'ãà-cookg'ai di màà Tea hãa, khamagar gha ma qarian màà xao o. ³⁰ Tiri x'aian koer ko Tíí ntcõó a tc'õóm qgáim koe xao gha nxãasega Tíí cgoa ntcõó a tc'õó, a kg'áà, a xao a gha x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõó, a gha 12 zi qhàò zi Iseraele di zi bóò a xgàra ka,” tam méé.

*Jeso ba ko Peterem gha xõase Me sa nxãe
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)*

³¹ A ba a máá: “Simoneè, Simoneè, q'ãa méé tsi, satana ba dtcàrà mááse xaoa hãa, sèèm gha mááse xao o ka, q'aa-q'aa xaom gha ka, ãe i ko maberean ma dqòròè i gaan di tsoroan gaan cgoa ma q'aa-q'aaè khamaga ma. ³² Igabar còrèa máá tsia Simoneè, táa i gha tsari dtcòman kaà ka. Nxãasega tsi gha, ãe tsi kòò Tíí koe kabisem x'aèm ka tsáá ka c'èe ne qari-qari ka,” tam Jeso ba méé.

³³ Me Petere ba xõa Me a máá: “X'aigaè, Tsáa cgoa qáé-nquus koe síían ga hẽé, naka x'óóan ga hẽéthẽér kg'ónòsea máána hãa!” témé.

³⁴ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Petereè, bìrí tsir ko, ncẽem cáim kam ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha nxãakg'aiga síí nqoana q'oro xõase Te, c'ùù Tea tsi hãa sa,” témé.

Qgóá sa hẽé, dtcòbè sa hẽé, naka ntcàu ba hẽéthẽé
e

³⁵ Me nxãaska Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè a máá: “Eër xg'ao káà qgóáse hẽé, naka

káà dtcòbèse hěé, naka káà nxàbose hěéthěé, tsééa úú xaoa hãa ka xaoa xg'ao dùú cúí ga tcào?" témé. Xu máá: "C'ěe gúù tama a," témé.

³⁶ Me Jeso ba bìrí xu a máá: "Igaba Ra ko ncěeska bìrí xao o a ko máá: Dìím wèém ěe qgóá sa hěé naka dtcòbè sa hěéthěé úúa hãa ba méém sèè sara a, nakam ěe ntcàu ba úú tama ba gam di qgáian x'ámágu, naka c'ěe ba x'ámá. ³⁷ Bìrí xao or ko khama a ko máá: Ncěe Tíí ka *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe góáèa a ko máá: 'Ts'ãà-kg'ao ne ka c'ěem khama ne kò ma qgóó Mea,' témé sa méés tseegukaguè. Si gha ncěes gúù sa hàà Tíí koe tseegu, i gha ncěe gúúan qháése kúrúse," tam méé.

³⁸ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu máá: "Bóò, cam ntcàuan xae úúa, X'aigaè!" témé. Me xọa xu a máá: "Qãè e," témé.

Jeso ba ko Olife dim xàbim koe còrè
(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Me Jeso ba ěem x'áé-dxoom koe guu a tcg'oa, a ba a Olife dim xàbim koe qõò ěem ko kg'aiga hěé khama, xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ⁴⁰ Eẽm ko gaam qgáim koe tcãà kam ko bìrí xu a máá: "Còrè xao naka xao nxãasega táá kúrúa bóòkuan koe tcãà guu," témé.

⁴¹ Me gaa koe guu a tcg'oa a ba a gaxu ka cg'árese nqúù ka síí hãa, nxõás ga xaoè a síí tcheè khama noo di nqúù-q'ooa koe, a ba a síí gaa koe qhòm tsi quri a còrè, ⁴² a máá: "Aboè, tc'ěe Tsi kò ko ne, ncěes kubis *xgàrakuan di* sa Tíí koe séèa tcg'óó. Igaba Tsari tc'ěean ka, Tíí ko tc'ěes ka tamase," tam méé. ⁴³ [Me moengelem nqarikg'ai koe guua ba Gam koe x'áise, a qari-qari Me. ⁴⁴ Me kò kaias q'áòs

arekagu me kos koe hàna, khamam kò kaisase qarika còrè. I kò Gam di khùbuan c'áòan khama ma gómankg'ai koe ntcãa.]

⁴⁵ Eẽm Gam di còrèan koe guu a ko tẽe kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe kabise, a ba a sao-xg'ae xu xu tshúù-tcaoa hãase x'óma. ⁴⁶ Me bìrí xu a máá: “Dùús domka xao x'óma hãa? Tẽe xao naka xaoa còrè, naka xaoa gha nxãasega táá kúrúa bóokuan koe tcãa guu,” témé.

Jeso ba ko qgóóè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

⁴⁷ Eẽm *Jeso ba* qanega hãa a ko kg'ui kas kò kúúga xg'ae sa hàà, me kò Jutase ta ko ma tciìem khòem 12 xu ka c'ẽe ba tc'ãà-cookg'ai sia, a ko *Jeso ba* q'óá, x'obè Mem gha ka. ⁴⁸ Igabam kò *Jeso ba* gam ka máá: “Jutaseè, a Khòem dim Cóa ba tsi gáé ko khòè ne tshàu q'oo koe tcãa x'obèkus cgoa?” témé.

⁴⁹ Eẽ xu ko Gam cgoa kò hãa xu dùús ko kúrúse sa bóòa q'ãa, ka xu kò máá: “X'aigaè, sixae di ntcàuan xae gha tséékagu?” témé. ⁵⁰ Me kò gaxu ka c'ẽe ba kaim peresitim dim qãàm dim tceem kg'áo xòè di ba xg'aoa qhòm. ⁵¹ Me *Jeso ba* máá: “Eẽ tsi kúrúa hãa sa tc'ãòa,” témé, a khòem dim tcee ba qgóó, a qãèkagu me.

⁵² Me kò nxãaska *Jeso ba* kaia xu peresiti xu hẽé, naka tc'ãà-cookg'ai xu tempelem di xu hẽé, naka *khòè ne di xu* kaia xu hẽéthẽé, ẽe kò Gam koe hààraa hãa xu bìrí a máá: “Ts'ãà-kg'ao ba tsãá hààraa khama xao gáé ntcàuan hẽé naka dxòman hẽéthẽé cgoa hààraa? ⁵³ Wèé cáím kar kò tempelem q'oo koe gaxao cgoa hãa, igaba xao kò gaa koe táá

sí qgóó Te. Igabam ncēe ba gaxao dim x'aè me e, naka ntcùús di qarian di ba hěéthěe e,” tam méé.

Petere ba ko Jeso ba xɔase

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jeso ba xu kò qgóó, a xu a sée a kiam perezitim dim nquum koe úú Me. Me kò Petere kháóka téé a còò xu. ⁵⁵ Eě xu xhàrom nqàè koe c'ee sa dxùu a ntcōóa-ntcōe, kam kò Petere gaxu xg'aeku koe ntcōe.

⁵⁶ Si kò c'ěes qǎà sa bóò me me c'ees x'áà koe ntcōe, si qǎèse bóò me, a sa a máá: “Ncēem khòè ba kò thěé Gam cgoa hǎa,” témé. ⁵⁷ Igabam kò Petere xɔase a máá: “Khòè seè, c'úú Mea raa,” témé.

⁵⁸ X'aè-coam qǎá q'oo koem kò c'ěem khòè ba thěé bóò me a máá: “Tsáá igaba tsi thěé gaxu ka c'ěe tsi i,” témé. Igabam kò Petere máá: “Khòè tseè, tí tama ra a,” témé.

⁵⁹ Qàòm x'aè-coam qǎá q'oo koem kò gaicara c'ěem khòè ba kaisa tcoman úúa hǎase kg'ui a máá: “Tseeguan kagam kò thěé ncēem khòè ba Gam cgoa hǎa, Galilea dim khòè me e khama,” témé. ⁶⁰ Me Petere xɔa a máá: “Khòè tseè, c'úúa ra hǎa dùús ka tsi kò kg'ui sa!” témé. Me kò kúúga ěem qanega hǎa a ko kg'ui ka ghòrò ba kg'ae. ⁶¹ Me kò X'aiga ba kabise a Petere ba bóò. Me Petere ba X'aigam di kg'uian tc'ěe-tc'ěese, ncēem kò máá: “Ncēe cáń kam ghòrò ba qanega kg'ae tama cookg'ai koe tsi gha sene nqoana q'oro xɔase Te,” témé e. ⁶² Me kò Petere tchàa koe tcg'oa, a sí thòkase kg'ae.

Jeso ba ko ncoiè, a ko xg'ámme
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³ Xu kò èe kò Jeso ba qgóóa xu khòè xu ncoi Me, a xu a xg'ám Me, ⁶⁴ a xu a qáé tçgái Me, a tềè Me a máá: “Porofita naka bìrí xae e, diina ko xg'ám Tsi sa?” témé. ⁶⁵ A kái zi gúù zi c'èe zi cóèkuan di zi Gam ka nxàe.

Jeso ba ko qhàis cookg'ai koe úúè
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶ Eẽ i ko q'uu ka xu kò khòè ne di xu kaia xu hếé, naka kaia xu peresiti xu hếé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hếéthếé xg'ae, a Jeso ba sée a cookg'aia xu koe úú. ⁶⁷ Xu síi máá: “Kreste Tsi kò ii ne mée Tsi bìrí xae e,” témé. Me xọa a máá: “Ncềè bìrí xaor kò ko ne xao dtcòm tite. ⁶⁸ A gataga ncềè tềè xaor kò ko ne xao xọa Te tite. ⁶⁹ Igabagam gha ncềè koe guus ka Khòèm dim Cóá ba Nqarim dim x'òàm kg'áòm xòè za síi ntcóó, ncềè qariga ba,” tam mée. ⁷⁰ Xu wèèa xu ga máá: “Kháé Tsi gáé nxãaska Nqarim di Tsi Cóá Tsia?” témé. Me xọa xu a máá: “Gaxaoa ko máá, Gar ga Ra a, témé,” tam mée. ⁷¹ Xu máá: “Dùútsa gúùs tseeguan gha x'ái sa xae ko qanega qaa? Gam kg'ám koe ga xae guu a kóm ana ka!” témé.

23

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúè
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Si nxãaska wèés xg'ae sa tềè, a sa a Jeso ba Pilatom cookg'ai koe úú. ² Xu kò gaa koe tshoa-tshoa a chibi-chibi Me, a xu a máá: “Ncềem khòè ba xae sao-xg'aea, me ko sixae di ne khòè ne tãám dàòm koe tceea úú, a ko khòè ne xgàè-kg'am, táá ne

gha *Roma dim x'aigam* Kaesaram di marian suruta ka, a ba a ko máá, gabá Kreste Me e, a X'aiga Me e, témé,” ta xu méé.

³ Me Pilato ba tēè Me a máá: “A tsáá ga tsia Juta ne di tsi x'aiga tsi?” témé. Me xọa me a máá: “Eē tsi ko méé khamaga i ii,” témé.

⁴ Me Pilato kaia xu peresiti xu hēé naka kaias xg'aes khòè ne dis gaa koe kò hàna hãa sa hēéthēé bírí a máá: “Khóèm ncēm koer cúí chìbi ga hòò tama,” témé. ⁵ Igaba xu kò Gam ka qarika nxàe a máá: “Wèèm Juteam koem ko khòè ne xgaa-xgaa, a ko khòè ne tcg'ome tcúú, Galilea koem tshoa-tshoaa, a ba a ncēe koe hàà tcana hãa,” ta xu méé.

Jeso ba ko Herotem koe tsééa úúè

⁶ Eēm ko Pilato ncēe sa kóm, kam kò tēè gaam Khòè ba Galilea dis qhàòs di Me e sa. ⁷ A ba a ēem ko bóda q'ãa, Herotem dim nqõóm di x'àèan dòm q'oo koem hãa sa, kam ko Herotem koe úú Me, ncēe kò ēe x'aè ka Jerusalema koe hãa ba.

⁸ Eēm ko Herote ba Jeso ba bóò kam kò kaisase qãè-tcao, ncísem kò bóda ba tc'ēea hãa khama, a ba a kò Gam ka kóma hãa, a kò nqòòan úúa hãa, arearesa zi x'ái zim gha kúrú me bóò di i. ⁹ Me Herote kái zi tēè-kg'ám zi tēè Me, igabam kò Jeso ba táá xọa me. ¹⁰ Xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka x'àè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthēé xu qarika chìbi-chibi Me. ¹¹ Herote ba hēé naka gam di xu ncõo-kg'ao xu hēéthēéa kò ntcoe Me, a ncoi Me, a t'õèm qgái ba hãakagu Me, a Pilatom koe gaia tsééa kabi Me. ¹² Gaam cam ēem ka tsara kò Herotea tsara Pilatoa tsara kg'aiga tsara kò hòrekua hãa igaba tcáràku.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39–19:16)

¹³ Pilato ba kò kaia xu peresiti xu hěé, naka tc'ää-cookg'ai xu hěé, naka khòè ne hěéthěé tciia xg'ae, ¹⁴ a bìrí ne a máá: “Ncēm Khòè ba tu kò tíí koe óá, tãám dàòm koe ko xg'ae sa tceea úúm khòèm khama ma, igaba bóò, cookg'aia tu koer ncãa tēèa xamè Me, a ra a ncãa ncēm Khòèm koe cúí chìbi ga táá hòè, ěe tu kò chìbi-chibi Mea hãa zi gùù zi koe. ¹⁵ Herotem igabam cúí chìbi ga hòè cgae Me ta ga hãa, gaa domkam kò gatá koe tsééa kabi Me, ncēe tu ko ma bóò khamaga ma, cúí gùù tshúù kúrúam hãa ga káà a, gaan domka ta ga cg'õo Me e. ¹⁶ Gaa domkar gha kg'ama tsaman cgoa xg'ám Me, a ra a gha kgoara Me, Me qõò,” témé. ¹⁷ [Kõès domka méém ga kòò c'ēm khòè ba kgoara máá nes gùù si i.]

¹⁸ Si kò wèés xg'ae sa q'au a máá: “Cg'õo Me, naka Barabase ba kgoara máá ta a,” témé. ¹⁹ Barabase ba kò ncõoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hěé, naka khòè ne cg'õoan domka hěéthěé qáé-nquus koe tcãàèa.

²⁰ Me kò Pilato ba Jeso ba kgoara kg'oana hãa, khamam kò gaia kg'ui cgoa ne. ²¹ Igaba ne kò kaisase q'au a máá: “Xgàu Me! Xgàu Me!” témé.

²² Me nqoana dis ka gaia máá: “Kháé ba gáé dùútsa cg'ãè sa kúrúá hãa? Cúí gùù gar hòè tama x'oo sam gha xgàra mááè di i ka. Ra gha xg'ám Me, a kgoara Mem qõò,” témé. ²³ Igaba ne kò qanega kaisase q'au Jesom gha xgàuès ka, i kò gane di q'au-q'ooan tàà.

²⁴ Me kò Pilato ba nxàè, ěe ne tc'ēea hãa sa gha kúrúè sa: ²⁵ gaam khòèm ěe gane kò tc'ēea

hãa kgoaraèm gha sa bam kò kgoara, nc̄e kò nc̄oan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka h̄éé, naka khóè ne cg'õoan domka h̄ééth̄éé qáé-nquus koe tcãàèa hãa ba, a ba a Jeso ba *nc̄o-k'ao xu tshàu q'oo koe tcãà, nxãasega xu g'ha* ãe ne kò *khóè ne* ma tc'èea hãa khama ma *kúru Me* ka.

Jeso ba ko xgàùè

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Eẽ xu ko nc̄o-k'ao xu Jeso ba úú ka xu kò Kurene dim khóèm cgoa xg'ae, Simone ta ko ma tciìè ba, me qãáka guua hãa, xu kò xgàù sa dc̄éékagu me, me Jesom qãá koe téé a xùri Me.

²⁷ Si kò kaias xg'aes khóè ne di sa còò Me, zi kò gaas xg'aes q'oo koe c'èe zi khóè zi hàna, tshúù-tcaoase kò ko kg'ae cgae Me zi. ²⁸ Me kò Jeso ba gazi koe k̄abise a máá: “Jerusalema di sao khóè saoè! Táá sao Tííá kg'ae cgae Te guu, igaba sao gasao h̄éé naka cóáa sao h̄ééth̄éé kg'ae cgae. ²⁹ X'ae ba gha hàà khama, khóè ne gha máá: ‘Tsóágase zi gáé khóè zi nc̄e cóán úú tama zi ts'ee-ts'eekg'aièa hãa, naka tchòoan nc̄e cóán úú tama h̄éé, naka bílan nc̄e qanega comkagu tama h̄ééth̄éé e,' témé ba. ³⁰ Nxãaska ne gha tshoa-tshoa a xàbìan ka máá: ‘Cg'áé cgae ta a,' témé, a nxõán ka máá: ‘Qàbia tcãà ta a,' témé. ³¹ Nc̄èè hìian tsãá ii koe ne kòo nc̄e zi gúù zi kúrú ne, ne gha ãe í xgòò hãa koe dùú sa kúrú?’ tam méé.

³² Tsara kò cáàm tsara khóè tsara c'èe tsara chìbi-kg'ao tsara a, tsara kò gatsara igaba úúè, síí tsara gha Jesom cgoa cg'õoè ka. ³³ ‘Tcúú-c'õá’ ta ko ma tciìèm qgàìm koe xu ko hàà ka xu kò gaa koe Jeso ba xgàù, gaa tsara chìbi-kg'ao tsara cgoa, c'èe ba kò

kg'áò xòèa ba za xgàùè, me c'ěe ba dxàè xòèa ba za xgàùè.

³⁴ [Me kò Jeso ba máá: “Aboè, qgóóa máá ne, c'úùà ne hãa dùú sa ne ko kúrú sa ke,” témé.] Gam di qgáía ne xu kò cgúúan ntcòo ka q'aa-q'aaku.

³⁵ Ne kò khòè ne téé a ko xaè, ěe xu kòo tc'ãà-cookg'ai xu zàro Me ka, a ko máá: “C'ěe nem kò kgoara hãa, ke méém kgoarase, ncěe nxará tcg'òòèa hãam Krestem Nqarim òim Cóm kò ii ne,” témé.

³⁶ Xu kò ncõo-kg'ao xu thěe ncõi Me, a kò tsau tshàan cgoa hàà a hàà kg'àakagu Me, ³⁷ a máá: “Juta ne di Tsi X'aiga Tsi kò ii ne, Tsáá ka kgoarase,” témé. ³⁸ Gam tc'amkg'ai koe i ko ncěeta ma góásea hãa: ‘NCĚEA JUTA NE DIM X'AIGA ME E,’ ta ma ma.

³⁹ Khòè tsara ěe kò Gam cgoa xgàùèa hãa tsara ka c'ěe ba kò dcàro Me a máá: “Kreste Tsi tama Tsia gáé? Tsáá ka kgoaraseò, naka kgoara tsam m thěé!” témé. ⁴⁰ Me c'ěe ba xõa me a dqàè me a máá: “Nqarim igaba tsi gáé q'áò Me tama? Tsáá igaba tsi gatà iis xgàrakus koe hàna! ⁴¹ Gatsama ko tchànose xgàràè, gatsam kúrúá hãas tséés di surutan tsam hòòà khama, igabagam Gabá cúí gúù kàma ga kúrú ta ga hãa,” témé. ⁴² A ba a máá: “Jesoè, tc'ěe-tc'ěese te, Tsari x'aian koe Tsi kòo tcãà ne,” témé.

⁴³ Me Jeso ba bìrì me a máá: “Tseegua ner ko bìrì tsi: Ncěe cárn ka tsi gha sene Tíí cgoa paradaisi koe hãa!” témé.

Jeso ba ko x'óó

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Koaba di x'aèan 12 di i kò ii, si kò wěém nqõóm koe ntcùú sa xóé, a síí dqòà di x'aèan nqoana di koe téé. ⁴⁵ Eě i ko cáms di x'ààn kaà kam kò tempelem

koe tceeàm qgáí ba tòàra q'aase cámm qàmà tsara cgoa. ⁴⁶ Me kò Jeso ba kaim dòmm cgoa q'au a máá: “Aboè! Tiri tc'èea ner ko tshàu q'ooa Tsi koe tcãà,” témé. A ba a ncêe sam ko kg'uia xg'ara ka còo di sa sònòà tcg'òó.

⁴⁷ Eëm ko ncõo-kg'ao xu dim kaia ba ãe kúrúsea sa bóò, kam kò Nqari ba dqom a máá: “Tseegukagam kò ncêem khòè ba tchànóm khòè Me e,” témé.

⁴⁸ Wèé ne khòè ne ãe kò gaa koe xg'aea hãa, a ko xaè ne kò ãe zi gúù zi bóò zi ko kúrúse ka ne kò tshúù-tcaoa hãase dìbi. ⁴⁹ Wèé ne ãe kò q'ãa Mea ne hêé, naka Galilea koe guu a còo Mea hãa zi khòè zi hêéthêé kò nqùù ka téé a ko bóò Me.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kam kò gaa x'aè kaga c'èem khòèm Josefa ta ko ma tcièè ba hàna, Juta ne dim x'áé-dxoom Arimateam koe kò guua ba. Qãèm khòèm, tchàno me e kò ii, Nqarim di x'aian di hàà-q'ooan kò qãà hãa ba, tc'ãà-cookg'ai xu ka c'èe me e kò ii, igabam kò táá c'èe xu di tc'èean cgoa dtcòmku. ⁵² Pilatom koem kò síí, a Jesom dim tc'áró ba dtcàrà. ⁵³ Me gaam tc'áró ba xòó, a q'úúm qgáím cgoa tcám, a ba a tshàoèa hãam nxõám dis tc'àms koe síí tcãà Me, ncêe c'èe khòè ga kò qanega gas koe kg'ónòè tama sa. ⁵⁴ Me kò ãem cámm ba kg'ónòèsean dim cámm me e, Sabata dim cámm ba kò ko tshoa-tshoase khama.

⁵⁵ Zi kò khòè zi ãe kò Jesom cgoa Galilea koe guua hãa zi Josefam cgoa qõò, a zi a síí Jesom dis tc'àm sa bóò, a síí Jesom dim tc'áróm ma xòóèa hãa sa bóò thêé. ⁵⁶ Ka zi ko x'áéa zi koe kabise, a zi a síí Jesom dim tc'áró ba qãè-hm̀m̀ xg'ãò tshãán kg'ónòà máá.

Sabata dim cámi ka zi kò sãa, ãe i ko ma x'áèèa hãa khamaga ma.

24

Jeso ba ko x'ooan koe tãe

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

¹ Tc'ãã dim cámi bekem dim di ntcùúkg'ai cgoa zi kò ãe zi kúrúa hãa tshãán sèè a tc'ám̄s koe q̄òò. ² A zi a kò nxṓá sa bóò si tc'ám̄s-kg'ám̄ koe ghànèa tcg'òóèa. ³ Igaba ãe zi ko tcãà ka zi kò X'aigam Jesom dim tc'áró ba táá hòò. ⁴ Eã zi qanega ncẽes gúùs ka area hãa, ka tsara kò cámi khòè tsara q̄ào qgáian x'áàko hãna tsara q̄àea zi koe téé. ⁵ Zi kò q'áòan ka gòrò a gómankg'ai koe qám̄-kg'ai. Tsara kò khòè tsara gazi ka máá: “Dùús domka sao ko kg'òèa hãam khòè ba x'óóa hãa ne *di qgáian* koe qaa? ⁶ Ncẽe koem káà Me e, igabagam tãea hãa. Eẽm kò qanega Galilea koe hãa kam kò bìrí tu u sa tc'ẽe-tc'ẽese, ncẽem kò máá, ⁷ Khòèm dim Cóá ba méém cg'ãè ne khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè, naka baa xgàuè, naka nqoana dim cámi ka x'ooan koe tãe, ta mééa hãa ka,” ta tsara méé.

⁸ Ka zi kò Gam di kg'uian tc'ẽe-tc'ẽese, ⁹ a zi a tc'ám̄s koe zi guu a ko kabise ka sí wèé gúùan ncẽe ga Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu 11 xu hẽé, naka wèè ne c'ẽe ne hẽéthẽé bìrí. ¹⁰ Maria Magatalena sa hẽé, naka Joana sa hẽé, naka Marias Jakobom ka xòò sa hẽé, naka c'ẽe zi khòè zi hẽéthẽéa kò x'áè úú-kg'ao xu ncẽe gúùan bìrí, ¹¹ igaba xu kò ncẽe zi khòè zi táá dtcòm̄, gazi di kg'uia ne kò gaxu koe huwan khama xam̄ khama. ¹² Igabam kò Petere ba tãe a tc'ám̄s koe qgóéa sí, qám̄sem ko a ko bóò kam kò

q'úú qgái cgoa kúrúèa koàn *ẽem* kò *tcám* cgoaèa cúí ga bóó ì cúia hãa, me kò ncêe kúrúsea hãas gúús ka area hãase x'áé koe kaḅise.

Emause dis qõò sa
(Mk 16:12-13)

¹³ Gaam cáím cúím kaga tsara kò cáím xgaa-xgaase-kg'ao tsara xóé ko Emause ta ko ma tciièm x'áém koe qõò, Jerusalema koe tsi kò guu a ko gaa koe síí, ne 11 kilomítara khama noo qãò-q'ooan úúa hãa ba. ¹⁴ Eẽ tsara xóé ko qõò ka tsara kòo wèé zi gúù zi ãe kúrúsea hãa zi ka chóà.

¹⁵ Eẽ tsara xóé ko chóàa qõò, kam kò Jeso ba cúù-cuuse cgae tsara a, a hàà xu xg'ae a qõò, ¹⁶ igaba tsara kò qgóó tçgáíèa hãa, khama tsara kò táá bóòa q'ãa Me. ¹⁷ Me tèè tsara a, a máá: “Dùú sa tsao xóé ko chóàa qõò?” témé. Ka tsara ko ncóó a téé, a tshúù-tcaoa hãa khama ii.

¹⁸ Me kò gatsara ka c'ẽem Kelopase ba xõa Me a máá: “A Tsáá cúí Tsi Tsia gáé Jerusalema koe cg'áè-kg'ao Tsia, ncêe zi cáím zi ka gaa koe kúrúsea hãa zi gúù zi Tsi c'úúa hãa ka?” témé. ¹⁹ Me tèè tsara a, a máá: “Dùútsa gúù zi?” témé. Tsara xõa Me a máá: “Jesom Nasareta dim ka, ncêe kò porofiti ii ba, a kò tsééan koe hëé, naka kg'uiian koe hëéthëé kaisa qarian úúa hãa, Nqari ba hëé naka wèé khòèan hëéthëé cookg'ai koe. ²⁰ Kaia xu peresiti xu hëé, naka gatá di xu tc'ãà-cookg'ai xu hëéthëéa kò qgóó Me, a x'ooan koe xgàra Me, a xgàu Me. ²¹ Igaba ta kò tc'èea máá, Gaam hàà gha Iseraele ne kgoaram ga Me e, ta tc'èea hãa! Ncêe zi gúù zi wèé zi oose, ncêea nqoana dim cáím ga me e, zi ncêe zi gúù zi kúrúsea hãa. ²² Zi kò c'èe zi khòè zi gatá dis xg'aes

di zi arekagu ta a, kaisa ntcùúkg'ai cgoa zi kò tc'áms koe síí, ²³ igaba zi kò tc'áróa ba síí táá hòò, a kò hàà bìrí ta a, moengele tsara zi bóòà hãa sa, ncêe kò bìrí zi a máá, Jeso ba kg'òèa hãa, témé tsara. ²⁴ Ne kò gatá cgoa kò hãa ne c'êe ne tc'áms koe síí, a síí bóò si êe zi kò khòè zi mééa hãa khamaga ii, igaba ne kò Gabáa táá hòò Me,” ta tsara méé.

²⁵ Me kò gatsara ka máá: “Tsóágase káà tc'êe tsao khòè tsao gáé, a tsao a porofitian ka nxàèèa gùùn dtcòm ka qóm tcáo tsao o! ²⁶ Krestem gha ncêe zi gùù zi koe xgàrase, a ba a Gam di x'ààn koe tcàa sa gáé kò qaase tama?” tam méé. ²⁷ A ba a Moshem dis Tcgãyas koe hêé naka wèé xu porofiti xu di zi Tcgãya zi koe hêéthêé guu a tshoa-tshoa, a qãèse bìrí tsara a, wèé zi Tcgãya zi *Nqarim di zi* koe ko Gam ka kúrúse sa.

²⁸ Eê xu ko ncãa xu ko síím x'áém koe cúù, kam kò Jeso ba còoka ko nqáé khama ma kúrúse, ²⁹ igaba tsara kò qarika dtcàrà Me a máá: “Hãa cgoa tsam m, ncêeska i dqòà kg'oana, me cam ba nqáéa hãa ke,” témé. Me kò síí cgae tsara a, xu síí xg'ae a hãa.

³⁰ Eê xu tafolem koe ntcõe, kam kò péréan sèè, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a ba a khóá a máà tsara a. ³¹ I kò tcgáía tsara xgobekg'amse, tsara bóòà q'ãa Me. Me nxãaska tcgái-q'ooa tsara koe kaà. ³² Tsara kò tèèku a máá: “Tcáóa tsam gáé kò nxùrù tama, êem kòò dàòm q'oo koe kg'ui cgoa tsam m, a kòò *Nqarim di zi* Tcgãya zi ka q'ãa-q'ãa tsam m ka?” témé.

³³ A tsara a kò gaa x'aè kaga tõe, a Jerusalema koe kabise. Gaa koe tsara ko síí ka tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao xu 11 xu hêé, naka êe kò hãa cgoa xua ne hêéthêé sao-xg'ae, ne xg'aea hãa, ³⁴ a ne a

ko máá: “Tseeguan kagam X'aiga ba t̃ea, a ba a Simonem ka bóòèa h̃a!” témé.

³⁵ Tsara kò dùú sa kò dàòm q'oo koe kúrúse cgae tsara a sa chòà máá ne, naka tsara kò ma Jeso ba ãem kò péréan khõá máá tsara a q̃á q'oo koe ma bóòà q'ãa sa h̃éth̃é e.

Jeso ba ko Gam di ne xгаа-xgaase-kg'ao ne koe x'áise

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

³⁶ Eẽ ne qanega h̃a a ko nc̃es gúùs ka kg'ui kam kò X'aigam Jeso ba hàà xg'aekua ne koe téé, a ba a bìrí ne a máá: “Tòókuan méé i gatu cgoa h̃a,” témé.

³⁷ Ne kò kaisase q'aea h̃a, a ne a area h̃a, a tc'èea máá, dcau-soma ba ne bóòà h̃a, ta tc'èea.

³⁸ Igabam kò bìrí ne a máá: “Dùús domka tu q'aea h̃a? Dùús domka tu ko nc̃eta ma ma t̃èsea máá? ³⁹ Tshàua Te h̃é, naka nqàrèa Te h̃éth̃é bóò, naka tua Tíí ga Ra ii sa bóò: Qgóóa xám Te, naka bóò, dcau-soma nea cgàa kana c'õá ga úú tama, nc̃e tu kò bóò Ra Tíí úúa h̃a a,” tam méé. ⁴⁰ Eẽm ko nc̃e sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba h̃é naka nqàrèa ba h̃éth̃é x'ái ne.

⁴¹ Eẽ ne qanega dtcòm tama, q̃è-tcaoan h̃é naka arean h̃éth̃é domka, kam ko t̃è ne a máá: “C'èe gúù tc'õòè gha tu úúa h̃a?” témé. ⁴² Ka ne ko x'ãèa kò h̃am x'àu qàmà ba màà Me. ⁴³ Me bóò Me ne ko koe ga sèè a tc'õò me.

⁴⁴ A ba a nxãaska bìrí ne a máá: “Nc̃ea bìrí tuar kò h̃a kg'uiian Tiri ga a, ãer kò gatu cgoa qanega h̃a ka. Wèè gúùan ãe Moshem di x'áè-kg'áman koe h̃é, naka Porofiti xu di góán koe h̃é, naka Pesalema zi koe h̃éth̃é Tíí ka góásea h̃a méé i

tseegukaguè,” témé. ⁴⁵ A ba a kò gane di tc'ëean xgobekg'am, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko dùú sa méé sa ne gha kóma q'ãa ka. ⁴⁶ A ba a bìrí xu a máá: “Ncēeta i ma góásea hãa: Kreste ba gha xgàrase, a ba a gha nqoana dim cámi ka x'ooan koe tēe, ⁴⁷ ke méé zi *nqōóm di zi qhàò* zi wèé zi, Jerusalem koe guu naka tshoa-tshoa naka zia *Nqarim* dim cg'òem koe xgaa-xgaaè, chìbian koe méé ne tcóóse, nxãasega ne gha gane di chìbian qgóóá mááè ka. ⁴⁸ Gatua ncēe zi gúú zi di tu nxàea tseegukagu-kg'ao tu u. ⁴⁹ Ra gha Tíí, Tirim Abom nqòòkagu tua hãa sa tsééa máá tu u, igabaga méé tu ncēm x'áé-dxoom *Jerusalemam* koe hãa, naka tua gha nxãakg'aiga síí tc'amaka guua hãa qarian hãakaguè,” tam méé.

Jeso ba ko qaò

(Mk 16:19-20; Tsee 1:9-11)

⁵⁰ Kam kò tchàa za úúa tcg'òó ne, Betania khama noose nqúú ka. A ba a x'òàa ba ghùì a ts'ee-ts'eekg'ai ne. ⁵¹ Eēm hãa a ko ts'ee-ts'eekg'ai ne, kam kò gane koe séèa tcg'òóè, a ba a nqarikg'ai koe qaòkaguè. ⁵² Ka ne ko dqòm Me, a kaisa qãè-tcaoan cgoa Jerusalem koe kabise. ⁵³ A ne a wèé x'áè ka tempelem koe hãa, a kò Nqari ba dqòm.

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b